

EuroPsy –Ευρωπαϊκό Πιστοποιητικό Ψυχολογίας

Δεκέμβριος 2021

EuroPsy

Το Ευρωπαϊκό Πιστοποιητικό Ψυχολογίας

Οι κανονισμοί της EFPA για το EuroPsy και τα παραρτήματά τους

www.europsy.eu

Δεκέμβριος 2021

*Μετάφραση των Κανονισμών Ιουλίου 2011 στα Ελληνικά: Ελληνική Εθνική Επιτροπή Απονομής *EuroPsy*.

*Προσαρμογή για εναρμόνιση με τους Κανονισμούς Δεκεμβρίου 2021 στα Ελληνικά: Κυπριακή Εθνική Επιτροπή Απονομής *EuroPsy*.

Περιεχόμενα

1. Πρόλογος
2. Κανονισμοί της EFPA για το *EuroPsy*, το Ευρωπαϊκό Πιστοποιητικό Ψυχολογίας
  - Τμήμα Α. *EuroPsy*, το Ευρωπαϊκό Πιστοποιητικό Ψυχολογίας
  - Τμήμα Β. Θεσμοί Απονομής
  - Τμήμα Γ. Η Διαδικασία Απόκτησης του Πιστοποιητικού *EuroPsy*
  - Τμήμα Δ. Διαδικασίες Προσφυγής
  - Τμήμα Ε. Διάφορα
3. Μητρώο των *EuroPsy* Ψυχολόγων
  - Συμπλήρωμα Ι. Απαιτούμενα για την Πιστοποίηση Ειδικού στην Ψυχοθεραπεία
  - Συμπλήρωμα ΙΙ. Απαιτούμενα για την Πιστοποίηση Ειδικού στην Οργανωσιακή Ψυχολογία/Ψυχολογία Εργασίας
  - Παράρτημα Ι. Ορισμοί
  - Παράρτημα ΙΙ. Πλαίσιο και Ελάχιστα Κριτήρια για τις Ακαδημαϊκές Σπουδές και την Πρακτική Εξάσκηση των Ψυχολόγων
    - Περιγραφή του Περιεχομένου Σπουδών
    - Ελάχιστες Απαιτήσεις του Προγράμματος Ακαδημαϊκών Σπουδών και Επαγγελματικής Κατάρτισης
  - Παράρτημα ΙΙΙ. Ικανότητες και Προφίλ Ικανοτήτων
    - Ικανότητες των Ψυχολόγων
    - Διαδικασίες του Προφίλ *EuroPsy*
  - Παράρτημα ΙV. Το Πιστοποιητικό *EuroPsy* και το Έντυπο Αίτησης Απονομής
  - Παράρτημα V. Πρακτική Εξάσκηση υπό Εποπτεία
  - Παράρτημα VI. Διαρκής Επαγγελματική Ανάπτυξη (Δ.Ε.Α), Σχηματική Παρουσίαση
  - Παράρτημα VII. Ιστορικό του *EuroPsy*, του Ευρωπαϊκού Πιστοποιητικού Ψυχολογίας
  - Παράρτημα VIII. Σχετικές Δημοσιεύσεις

1. Πρόλογος

Ιστορικό

Τις τελευταίες δεκαετίες υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στο περιεχόμενο και τον τρόπο παροχής των ψυχολογικών υπηρεσιών στην Ευρώπη. Παλαιότερα, οι ψυχολόγοι εκπαιδεύονταν και εφήρμοζαν τις γνώσεις τους σε εθνικά καθορισμένα πλαίσια, χαρακτηριζόμενα από ευδιάκριτες εκπαιδευτικές παραδόσεις, μορφές απασχόλησης, τύπους εμπλοκής της κυβέρνησης και γλώσσες. Η εκπαίδευση των ψυχολόγων έχοντας τις ρίζες της στην φιλοσοφία και την ιατρική και αναπτυσσόμενη κάτω από ευρέως διαφορετικές πολιτικές και οικονομικές συνθήκες, έχει λάβει διαφορετικές μορφές σε διάφορες χώρες. Σε ορισμένες περιπτώσεις δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στη μακρά και ενιαία κατάρτιση, στη δημόσια χρηματοδότηση και στη ρύθμιση μέσω του νόμου, ενώ σε άλλες περιπτώσεις δόθηκε έμφαση στην ταχεία διαφοροποίηση και στον βασισμένο στην αγορά ανταγωνισμό με τα άλλα επαγγέλματα. Κατά την περίοδο αυτή υπήρξε ουσιαστική βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης και των επαγγελματικών υπηρεσιών, καθώς και ανάπτυξη του νομικού πλαισίου που διέπει τους ψυχολόγους ανά την Ευρώπη.

Γενικότερα η αυξανόμενη διεθνοποίηση της οικονομίας και η εφαρμογή της κοινής εσωτερικής αγοράς εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.), έχουν προωθήσει την κινητικότητα των επαγγελματιών, καθώς και την παροχή υπηρεσιών πέραν των εθνικών συνόρων. Επίσης, έχουν πραγματοποιηθεί σημαντικά βήματα σχετικά με την εκπαιδευτική κινητικότητα, ιδίως σε ακαδημαϊκό επίπεδο. Ως συνέπεια της Διακήρυξης της Μπολόνια του 1999, διεξήχθη μια συνολική αναμόρφωση του συστήματος της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης σε όλη την Ευρώπη, με τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης με τη συνθήκη της Βουδαπέστης-Βιέννης τον Μάρτιο του 2010. Η τρέχουσα θεματολογία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προσβλέπει σε περαιτέρω πρόοδο προς αυτήν την κατεύθυνση. Έτσι, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πέτυχε μια ριζική αναθεώρηση του συστήματος αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων, που έγινε αποδεκτή από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, προκειμένου να προωθηθεί η ελεύθερη μετακίνηση των επαγγελματιών σε όλη την Ευρώπη. Μετά 20 έτη η Γενική Οδηγία 89/48/Ε.Ε., η οποία προώθησε το πλαίσιο των επαγγελμάτων που είναι ρυθμιζόμενα με νόμο (εκτός των επτά επαγγελμάτων που ρυθμίζονται από τις λεγόμενες κάθετες ή «ειδικές» Οδηγίες), αντικαταστάθηκε από τη νέα Οδηγία 2005/36/Ε.Ε. Η Οδηγία αυτή υιοθετήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2005. Αυτές οι εξελίξεις έχουν προφανές ενδιαφέρον για τους ψυχολόγους και τους πελάτες τους. Οι ψυχολόγοι, όπως και άλλοι επαγγελματίες, οφείλουν να έχουν την δυνατότητα να εκπαιδεύονται και να εξασκούν το επάγγελμα τους παντού στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι πελάτες, είτε αυτοί είναι πολίτες είτε οργανισμοί, οφείλουν να είναι σε θέση να λαμβάνουν τις υπηρεσίες ικανών ψυχολόγων, σύμφωνα με τα συμφέροντά τους και τα δικαιώματά τους, από οποιοδήποτε μέρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Όταν κινούμαστε προς εκπαιδευτικά και επαγγελματικά συστήματα, τα οποία υπερβαίνουν τα εθνικά όρια, η ομοιομορφία, η διαφάνεια και η ευελιξία θα όφειλαν να είναι οι στόχοι. Ωστόσο, αυτοί οι στόχοι δεν είναι εύκολα επιτεύξιμοι, λαμβάνοντας υπόψη την ποικιλομορφία των συστημάτων και των πρακτικών που αναπτύχθηκαν με την πάροδο του χρόνου. Πρέπει, λοιπόν, να βρεθούν κοινά πλαίσια, τα οποία να συγκρίνουν και να πιστοποιούν την ισοδυναμία των επαγγελματικών και

εκπαιδευτικών προσόντων καθώς και κοινά κριτήρια, τα οποία να καθορίζουν τα επίπεδα των γνώσεων και της επαγγελματικής ποιότητας σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτό το εγχείρημα αποτελεί μια μεγάλη πρόκληση, αφού απαιτεί να αλλάξουν τα ήδη υπάρχοντα συστήματα και πρακτικές, και, συγχρόνως, να υπερπηδήσει τα συμφέροντα που ενυπάρχουν σε αυτά. Είναι ιδιαίτερα αναγκαίο για τις επαγγελματικές κοινότητες να αποφεύγουν την αμυντικότητα και την υπερβολική προστασία των εθνικών συμφερόντων και να καθορίζουν μια κοινή πορεία για το μέλλον του επαγγέλματος, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης, της εκπαίδευσης και της κατάρτισης των μελών τους.

Εξελίξεις εντός του Επαγγέλματος του Ψυχολόγου

Στην ψυχολογία, τις τελευταίες δεκαετίες, καταβλήθηκαν πολλές προσπάθειες για να καθιερωθεί ένα κοινό πλαίσιο προσόντων στην Ευρώπη. Συγκεκριμένα, το 1990 η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Συλλόγων Επαγγελματιών Ψυχολόγων (EFPPA) υιοθέτησε μια δέσμη Απαραίτητων Κριτηρίων για το Επάγγελμα του Ψυχολόγου (EFPPA 1990), σύμφωνα με τα οποία προσδιορίστηκαν οι απαιτήσεις για την ακαδημαϊκή εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση των ψυχολόγων. Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Οργανωτικών και Εργασιακών Ψυχολόγων (ENOP), μέσω της δωρεάς Copernicus της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, επεξεργάστηκε ένα εκπαιδευτικό πλαίσιο καθώς και τα ελάχιστα απαιτούμενα κριτήρια για την εργασιακή και οργανωτική ψυχολογία (Roe et al., 1994; ENOP, 1998). Μία ομάδα εργασίας Ευρωπαίων ψυχολόγων ακολούθησε μία παρόμοια προσέγγιση προκειμένου να καθορίσει το πλαίσιο για την ακαδημαϊκή εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση των Ευρωπαίων ψυχολόγων. Το έργο αυτό χρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα Leonardo da Vinci (Lunt, 2000, Lunt et al. 2001a, Lunt, 2002). Το κείμενο που προέκυψε, με τίτλο «*EuroPsyT*, Πλαίσιο για τις Ακαδημαϊκές Σπουδές και την Επαγγελματική Άσκηση των Ψυχολόγων στην Ευρώπη», συζητήθηκε ευρέως από τους συλλόγους και τις κοινότητες των ψυχολόγων της Ευρώπης και υιοθετήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Συλλόγων των Ψυχολόγων (EFPA, διάδοχος της EFPPA), το 2001. Το πλαίσιο *EuroPsyT* αποτελεί τη βάση για περαιτέρω εξελίξεις, το οποίο είναι πιθανό να καταλήξει σε ένα σύστημα δύο επιπέδων, τα οποία θα περικλείουν το *EuroPsy*, το Ευρωπαϊκό Πιστοποιητικό Ψυχολογίας ως το βασικό κριτήριο για την αυτόνομη άσκηση του επαγγέλματος του ψυχολόγου καθώς και έναν αριθμό προωθημένων ή ειδικών πιστοποιητικών στην ψυχολογία, τα οποία θα εδράζονται σε αυτό. Το πλαίσιο *EuroPsy* βασίστηκε, ουσιαστικά, στις εργασίες που πραγματοποιήθηκαν από την Βρετανική Ψυχολογική Εταιρεία (BPS) για την ανάπτυξη των δικών της επαγγελματικών κριτηρίων για τους ψυχολόγους, τα οποία απέρρεαν από τα Κριτήρια Προσόντων Υψηλής Επίδοσης (Proficiency) για την Εφηρμοσμένη Ψυχολογία. Η ουσιαστική συμβολή αυτών των εργασιών είναι ότι η ανάπτυξη των ικανοτήτων μπορεί να αξιολογηθεί καλύτερα ως έκβαση της ακαδημαϊκής εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης, παρά ως αποτέλεσμα αποκλειστικά βασισμένο στις ακαδημαϊκές σπουδές.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι, επίσης, υπέρ μιας προσέγγισης «ικανοτήτων», η οποία δίδει έμφαση στην διαφάνεια και επιτρέπει την αξιολόγηση των ικανοτήτων σε ένα ευρύ φάσμα πλαισίων. Αυτή η προσέγγιση μπορεί να θεωρηθεί ότι ανήκει στο λεγόμενο σχέδιο «Tuning» (Εναρμονισμένες Εκπαιδευτικές Δομές στην Ευρώπη), το οποίο αποτελεί τμήμα της εφαρμογής της Διακήρυξης της Μπολόνια, και το οποίο έχει ως στόχο του την ανάπτυξη μίας σειράς γενικών και ειδικών ικανοτήτων, που θα

οδηγούν σε μαθησιακά αποτελέσματα σε διάφορους τομείς. Το σχέδιο «Tuning» ξεκίνησε το 2000 με σκοπό να συνδέσει τους πολιτικούς στόχους της Διεργασίας της Μπολόνια με τις πρωτοβουλίες της Συνθήκης Αναγνώρισης της Λισσαβώνας (Lisbon Recognition Convention). Κατά την πρώτη φάση, το σχέδιο «Tuning», κάλυπτε ένα ευρύ φάσμα τομέων, όχι όμως και την ψυχολογία. Κατά την δεύτερη φάση, η ψυχολογία αναπτύχθηκε μέσω μίας μικρής ομάδας, η οποία συμμετείχε επίσης στην ανάπτυξη του *EuroPsy* (Lunt et al, 2011). Την παρούσα περίοδο, η ισοτιμία των ακαδημαϊκών προσόντων αξιολογείται από τα Εθνικά Κέντρα Πληροφόρησης Ακαδημαϊκής Αναγνώρισης (NARIC) σε εθνικό επίπεδο (σημ. μετ. στην Ελλάδα το ΔΟΑΤΑΠ), τα οποία συνεργάζονται με το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Κέντρων Πληροφόρησης (ENIC) σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Ευχής έργον είναι ο συνδυασμός της εξειδίκευσης του προγράμματος ακαδημαϊκών σπουδών και της εξειδίκευσης των ικανοτήτων των επαγγελματιών ψυχολόγων, όπως παρουσιάζονται στο *EuroPsy*, να εγκαθιδρύσει μία περισσότερο διαφανή αξιολόγηση της ισοτιμίας, καθώς και υψηλότερη ποιότητα στις επαγγελματικές υπηρεσίες προς τους πελάτες.

Σκοπός του *EuroPsy*

Το *EuroPsy* (ή Ευρωπαϊκό Πιστοποιητικό Ψυχολογίας) αποτελεί ένα εξελικτικό βήμα προς την προώθηση της κινητικότητας των ψυχολόγων, καθώς και προς την πρόσβαση των πελατών σε ψυχολογικές υπηρεσίες υψηλής ποιότητας, σε όλη την Ευρώπη. Βασισμένο στο εκπαιδευτικό πλαίσιο και στα ελάχιστα κριτήρια του *EuroPsy T* που έγινε αποδεκτό το 2001, καθώς και στο λεγόμενο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Διπλώματος που έγινε αποδεκτό το 2003, το *EuroPsy* παρουσιάζει ένα σημείο αναφοράς και ένα σύνολο Ευρωπαϊκών κριτηρίων στην Ψυχολογία, το οποίο θα χρησιμεύσει ως βάση για την αξιολόγηση της ακαδημαϊκής εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης των ψυχολόγων μεταξύ των διαφορετικών χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και άλλων χωρών της ΕFPA. Το παρόν κείμενο (οι Κανονισμοί της ΕFPA για το *EuroPsy* και τα Παραρτήματά του για το *EuroPsy*) παρουσιάζει τους Κανονισμούς της ΕFPA για το *EuroPsy* με τα παραρτήματα του για το Ευρωπαϊκό Πιστοποιητικό Ψυχολογίας (*EuroPsy*).

Το *EuroPsy* αναπτύχθηκε υπό την αιγίδα της ΕFPA, η οποία επίσης επιβλέπει στην ανάπτυξη Ειδικών (Specialist) Πιστοποιητικών σε περισσότερο εξειδικευμένες περιοχές της ψυχολογικής επαγγελματικής πρακτικής. Το *EuroPsy* (το Ευρωπαϊκό Πιστοποιητικό Ψυχολογίας) παρέχει τα απαιτούμενα κριτήρια για αυτόνομη άσκηση του επαγγέλματος στο βασικό επίπεδο. Τα Ειδικά Πιστοποιητικά (σε περισσότερο εξειδικευμένες περιοχές, όπως στην ψυχοθεραπεία, την εργασιακή και οργανωτική ψυχολογία, την εκπαιδευτική ψυχολογία κλπ) αναπτύχθηκαν, προκειμένου να αποδεικνύεται η επίτευξη ενός εξειδικευμένου (specialized) ή προχωρημένου (advanced) επιπέδου ικανοτήτων και εμπειρογνωμοσύνης (expertise) σε ιδιαίτερες περιοχές της επαγγελματικής πρακτικής.

Κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης του πλαισίου *EuroPsy*, ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στην ποικιλία των εκπαιδευτικών, επαγγελματικών και νομοθετικών ρυθμίσεων, που επικρατούν σήμερα στην Ευρώπη. Παρατηρήθηκε ότι τα ακαδημαϊκά εκπαιδευτικά προγράμματα διέφεραν ως προς τη διάρκειά τους, καθώς και ως προς την παρουσία ή την απουσία διαφοροποίησης ή εξειδίκευσης. Προκειμένου να δημιουργηθεί ένα σύστημα το οποίο να μπορεί να εναρμονιστεί ουσιαστικά με αυτές τις διαφορετικές μορφές ακαδημαϊκής εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, εισήχθησαν,

στους Κανονισμούς της EFPA για το *EuroPsy*, η διαφοροποίηση μεταξύ εξαρτημένης και αυτόνομης άσκησης του επαγγέλματος, η διάκριση μεταξύ μερικών επαγγελματικών πλαισίων που εργάζονται οι ψυχολόγοι, καθώς και η διάκριση μεταξύ της εισόδου στο επάγγελμα και της μετέπειτα εξειδίκευσης. Ο σκοπός του βασικού *EuroPsy* είναι να καθορίσει ένα σύνολο κριτηρίων σε σχέση με την εξαρτημένη και/ή την αυτόνομη άσκηση του επαγγέλματος, σε ένα κανονικό πεδίο άσκησης¹, κατά την έναρξη του επαγγέλματος. Το πρότυπο αυτό ορίζει ελάχιστες απαιτήσεις, τις οποίες οι ψυχολόγοι ατομικά ίσως να υπερβαίνουν. Το βασικό *EuroPsy* δεν αποτελεί άδεια για την άσκηση του επαγγέλματος και οι κανονισμοί της EFPA για το *EuroPsy* δεν σκοπεύουν να υποσκελίσουν ή να αντικαταστήσουν τις εθνικές νομοθεσίες χορήγησης των αδειών. Στο βαθμό που τα εμπειρέχομενα στο βασικό *EuroPsy* κριτήρια θεωρηθούν σημαντικά από τις διάφορες εθνικές ρυθμίσεις, θα ήταν ευχής έργον οι κανονισμοί της EFPA για το *EuroPsy*, να ληφθούν υπόψη στις μελλοντικές αλλαγές των κανονισμών παροχής άδειας.

Σκοπός των Ειδικών Πιστοποιητικών (Specialist Certificates)

Ο σκοπός των οποιωνδήποτε μελλοντικών Ειδικών Πιστοποιητικών (πιστοποιητικά ειδικής εμπειρογνωμοσύνης) είναι να εξειδικεύσουν τις απαιτήσεις για αυτόνομη άσκηση του επαγγέλματος σε μια ιδιαίτερη εργασιακή κατάσταση, ανεξάρτητα από το πότε θα ξεκινήσει κανείς να εργάζεται ως ψυχολόγος, π.χ για να ορισθεί κάποιος ως σύμβουλος (consultant) ή ειδικός (specialist status). Την παρούσα περίοδο ειδικά πιστοποιητικά έχουν αναπτυχθεί στις περιοχές i. της ψυχοθεραπείας και ii. της εργασιακής και οργανωτικής ψυχολογίας. Ευχής έργον είναι να αναπτυχθούν και άλλα ειδικά πιστοποιητικά, τα οποία θα οικοδομηθούν επί των κριτηρίων του βασικού *EuroPsy*. Σε ορισμένες χώρες προκειμένου οι ψυχολόγοι να αναλάβουν έναν ιδιαίτερο τομέα επαγγελματικής εργασίας, απαιτούνται ειδικά ή προχωρημένα προσόντα. Αυτό ίσως συνεπάγεται ότι η ανάπτυξη των προχωρημένων προσόντων, ενδεχομένως, οδηγήσει μελλοντικά σε περιορισμούς στις θέσεις, τα επίπεδα και τα καθήκοντα, στα οποία έως τότε οι κάτοχοι του βασικού *EuroPsy* θεωρούνταν ικανοί να τα ασκήσουν ως αυτόνομοι επαγγελματίες. Αυτό θα προσδιοριστεί σε κάθε χώρα, σύμφωνα με τους Κανονισμούς της EFPA για το *EuroPsy*, που καθορίζουν την επαγγελματική άσκηση στη χώρα αυτή.

Κατευθυντήριες Αρχές

Μια σειρά από κατευθυντήριες αρχές υποστηρίζουν την ανάπτυξη του *EuroPsy*, του Ευρωπαϊκού Πιστοποιητικού Ψυχολογίας, στο οποίο ενσωματώνεται το Ευρωπαϊκό Πρότυπο. Οι αρχές αυτές έχουν ως στόχο τους να:

- 1) προωθούν τη διαθεσιμότητα των κατάλληλων ψυχολογικών υπηρεσιών σε όλη την Ευρώπη. Κάθε πολίτης και κάθε οργανισμός θα πρέπει να είναι σε θέση να λάβει ψυχολογικές υπηρεσίες από έμπειρο και εξειδικευμένο επαγγελματία, αλλά και το σύστημα θα πρέπει να συμβάλει στην επίτευξη αυτού του στόχου.

---

¹**Κανονικό πεδίο άσκησης:** πρόκειται για την πλέον συχνή κατάσταση αφ'ότου οι ψυχολόγοι ασκούν κανονικά το σύννηθες έργο τους σ'ένα πλαίσιο. Ωστόσο, οι Κανονισμοί επιτρέπουν οι ψυχολόγοι να σκούν έργο κατ'ανώτατο όριο σε δύο επαγγελματικά πλαίσια, όταν είναι καταλλήλως εκπαιδευμένοι και καταρτισμένοι.

- 2) προστατεύουν τους καταναλωτές και τους πολίτες της Ευρώπης, εγγυώμενες την ποιότητα των ψυχολογικών υπηρεσιών, αλλά και να προφυλάξουν το κοινό από φορείς υπηρεσιών, που δεν διαθέτουν τα απαραίτητα προσόντα.
- 3) συμβάλλουν στους μηχανισμούς που προωθούν την κινητικότητα των ψυχολόγων, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να εργαστούν οπουδήποτε στην Ευρώπη, με την προϋπόθεση να κατέχουν τα κατάλληλα προσόντα.
- 4) εξασφαλίζουν ότι το *EuroPsy* χορηγείται βάσει: α) αποδεδειγμένης ολοκλήρωσης ενός ακαδημαϊκού προγράμματος σπουδών στην ψυχολογία σε επαρκές επίπεδο, β) αποδεδειγμένης ικανότητας στην άσκηση των επαγγελματικών ρόλων κατά τη διάρκεια εποπτευόμενης πρακτικής άσκησης, γ) αποδοχής των Ευρωπαϊκών (καθώς και των εθνικών) κωδίκων δεοντολογίας για τους ψυχολόγους.
- 5) εξασφαλίζουν ότι το σύστημα του *EuroPsy* είναι δίκαιο και ότι αποφεύγει την ευνοία ή τη δυσμένεια των ψυχολόγων με βάση τις εθνικές ή άλλες διαφορές σε εκπαιδευτικό ή επαγγελματικό υπόβαθρο, και ότι αναγνωρίζει την υψηλή ποιότητα υπηρεσιών ως επικρατούσα αρχή. Αυτό σημαίνει ότι το *EuroPsy* δεν θα επιβάλλει ειδικές απαιτήσεις όσον αφορά τη δομή ή τη μορφή της ακαδημαϊκής εκπαίδευσης, ή τη φύση και την οργάνωση της πρακτικής για την άσκηση του επαγγέλματος.
- 6) διασφαλίζουν την ποιότητα της ψυχολογικής επαγγελματικής εργασίας, τόσο κατά την είσοδο στο επάγγελμα όσο και κατά τη συνέχεια.
- 7) υποστηρίζουν τη δέσμευση για ενεργό διατήρηση της καταλληλότητας. Για το λόγο αυτό το *EuroPsy* χορηγείται για περιορισμένο χρονικό διάστημα, το οποίο θα πρέπει να ανανεώνεται και πάλι για καθορισμένο χρονικό διάστημα, βάση αποδεικτικών στοιχείων διαρκούς επαγγελματικής άσκησης και ανάπτυξης.
- 8) σέβονται τους εθνικούς κανονισμούς για τους ψυχολόγους, οι οποίοι είναι ήδη σε εφαρμογή.

2. Κανονισμοί της EFPA για το *EuroPsy*, το Ευρωπαϊκό Πιστοποιητικό Ψυχολογίας

Το *EuroPsy*, το Ευρωπαϊκό Πιστοποιητικό Ψυχολογίας (εφ' εξής *EuroPsy*), προτίθεται να παρέχει κριτήρια ακαδημαϊκής εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, το οποίο ενημερώνει πελάτες, εργοδότες και συναδέλφους ότι ένας ψυχολόγος μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει αποκτήσει τις απαραίτητες ικανότητες για την παροχή ψυχολογικών υπηρεσιών.

Το *EuroPsy* αποσκοπεί στο να εγκαθιδρύσει ένα σύνολο κοινών κριτηρίων επάρκειας σε όλες τις χώρες που εκδίδεται. Έχει υπ' όψιν της την ελεύθερη μετακίνηση των ψυχολόγων στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και στις άλλες χώρες που αποδέχονται τα κριτήρια, και προτίθεται να υποστηρίξει τους μηχανισμούς που την διευκολύνουν.

Το *EuroPsy* απονέμεται ατομικά στους ψυχολόγους, οι οποίοι πληρούν τους όρους που προσδιορίζονται από τους παρόντες Κανονισμούς της EFPA για το *EuroPsy*.

Κάθε άτομο που κατέχει το *EuroPsy*, θα αναφέρεται ως «Πιστοποιημένος *EuroPsy* Ψυχολόγος».

Τμήμα Α. *EuroPsy*, το Ευρωπαϊκό Πιστοποιητικό Ψυχολογίας

Άρθρο 1. Το *EuroPsy*² ενσωματώνει ένα σύνολο κριτηρίων ακαδημαϊκής εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης για επαγγελματίες ψυχολόγους, όπως αυτά περιγράφονται στα Παραρτήματα II και III.

Άρθρο 2. Οι ψυχολόγοι δύνανται να εγγράφονται ατομικά στο Ευρωπαϊκό Μητρώο των *EuroPsy* Ψυχολόγων (εφ' εξής Μητρώο) και να διατηρούν στην κατοχή τους το *EuroPsy*, εφ' όσον:

α) έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς έναν εθνικά αναγνωρισμένο κύκλο ακαδημαϊκών σπουδών στην ψυχολογία σε πανεπιστήμιο ή σε ισοδύναμο θεσμό που από το νόμο ή κατ' έθιμο οδηγεί στον εθνικό τίτλο ή την ιδιότητα του “ψυχολόγου”, υπό την προϋπόθεση ότι το πρόγραμμα σπουδών έχει διάρκεια ισοδύναμη με τουλάχιστον πέντε έτη σπουδών πλήρους φοίτησης (300 ECTS), τα οποία εναρμονίζονται με το πλαίσιο *EuroPsy*, όπως περιγράφεται στο Παράρτημα II,

β) είναι σε θέση να παράσχουν αποδείξεις εποπτευόμενης πρακτικής εξάσκησης ως επαγγελματίες ψυχολόγοι υπό κατάρτιση, διάρκειας τουλάχιστον ενός έτους πλήρους απασχόλησης (ή το ισοδύναμό της), καθώς και ικανοποιητική επίδοση σε αυτήν την εργασία, όπως αξιολογήθηκε από τους Επόπτες τους (βλέπε Παράρτημα I και Παράρτημα V), και

---

² Το Ευρωπαϊκό Πιστοποιητικό Ψυχολογίας, εφ' εξής θα αναφέρεται στο βασικό Ευρωπαϊκό Πιστοποιητικό Ψυχολογίας (*EuroPsy*), όπως περιγράφεται στον Πρόλογο.

γ) έχουν υποβάλει γραπτώς δέσμευση στην οικεία Εθνική Επιτροπή Απονομής ότι προσυπογράφουν τις αρχές της επαγγελματικής δεοντολογίας, που καθορίζονται από τον Μετακώδικα Επαγγελματικής Ηθικής της ΕΦΡΑ και ότι θα πραγματοποιούν τις επαγγελματικές τους δραστηριότητες, σύμφωνα με τον κώδικα δεοντολογίας του εθνικού συλλόγου ψυχολόγων της χώρας, στην οποία ασκούν το επάγγελμα του ψυχολόγου.

Άρθρο 3. Μετά τη θετική αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων, που αναφέρονται στο Άρθρο 2, ο ψυχολόγος μπορεί να εγγραφεί στο Μητρώο και να του απονεμηθεί το Πιστοποιητικό *EuroPsy*.

Άρθρο 4. Το *EuroPsy* παύει να ισχύει μετά από μία περίοδο 7 ετών, εκτός αν επανεπικυρωθεί.

Άρθρο 5. Για την επανεπικύρωσή του, το *EuroPsy* εκδίδεται εκ νέου στους ψυχολόγους, που:

α) είναι σε θέση να παράσχουν αποδείξεις ότι διατηρούν την επαγγελματική τους επάρκεια, διαθέτοντας ένα συγκεκριμένο αριθμό ωρών επαγγελματικής δραστηριότητας ως ψυχολόγοι, καθώς και διαρκή εκπαίδευση και επαγγελματική ανάπτυξη, όπως υποδεικνύεται στο Παράρτημα VI.

β) έχουν υποβάλει γραπτώς δέσμευση στην οικεία Εθνική τους Επιτροπή Απονομής ότι προσυπογράφουν τις αρχές της επαγγελματικής δεοντολογίας, που καθορίζονται από τον Μετακώδικα Επαγγελματικής Ηθικής της ΕΦΡΑ και ότι θα πραγματοποιούν τις επαγγελματικές τους δραστηριότητες, σύμφωνα με τον κώδικα δεοντολογίας του εθνικού συλλόγου ψυχολόγων της χώρας, στην οποία ασκούν το επάγγελμα του ψυχολόγου.

Άρθρο 6. Το Πιστοποιητικό *EuroPsy* θα είναι όμοιο σε σημασία και εμφάνιση με το υπόδειγμα που παρουσιάζεται στο παρόν έγγραφο (Παράρτημα IV).

Άρθρο 7. Τα στοιχεία του *EuroPsy*, που απαιτούνται στην αίτηση, είναι: πληροφορίες για την πανεπιστημιακή εκπαίδευση, η εποπτευόμενη πρακτική εξάσκηση, στην οποία συμπεριλαμβάνονται οι επαγγελματικές ικανότητες, οι ρόλοι και τα πλαίσια εντός των οποίων οι Εγγεγραμμένοι στο *EuroPsy* Ψυχολόγοι εργάστηκαν για να πιστοποιηθούν, καθώς και η εργασιακή τους εμπειρία.

Άρθρο 8. Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στο Ευρωπαϊκό Μητρώο θα είναι: το όνομα και η διεύθυνση εργασίας ή κατοικίας του εγγεγραμμένου, η πανεπιστημιακή του εκπαίδευση, η χώρα άσκησης του επαγγέλματος, το πλαίσιο της εργασίας του και η πόλη, καθώς και η ημερομηνία της επικύρωσής του από την Εθνική Επιτροπή Απονομής.

Άρθρο 9. Ο Εγγεγραμμένος στο *EuroPsy* Ψυχολόγος θεωρείται ικανός να ασκήσει αυτόνομα το επάγγελμα του ψυχολόγου, στο πεδίο άσκησης που αναφέρεται στα Στοιχεία Μητρώου, στο βαθμό που δεν διατυπώνονται περιορισμοί από τις εθνικές ρυθμίσεις στη συγκεκριμένη χώρα. Αυτή η

θεώρηση ισχύει για όλες τις χώρες που οι εθνικοί Σύλλογοι Μέλη της EFPA αποδέχονται το *EuroPsy* και τους Κανονισμούς του.

Άρθρο 10. Ο Εγγεγραμμένος στο *EuroPsy* Ψυχολόγος θεωρείται ικανός για ανεξάρτητη εργασία (βλέπε Παράρτημα Ι) ως ψυχολόγος, σε οποιοδήποτε πεδίο άσκησης, σε όλες τις χώρες των οποίων τα εθνικά Μέλη Σύλλογοι της EFPA έχει αποδεχθεί το *EuroPsy* και τους παρόντες Κανονισμούς της EFPA για το *EuroPsy*.

Άρθρο 11. Η εγγραφή του ψυχολόγου:

α) θα αποσύρεται από το Μητρώο στις ακόλουθες περιπτώσεις:

i. μετά την ημερομηνία λήξης της ισχύος του *EuroPsy* (βλέπε Άρθρο 4),

ii. μετά από αίτηση του κατόχου του,

iii. όταν ένα δικαστήριο ή εθνική επιτροπή επιβάλλει ποινή ή περιοριστικά μέτρα στον/ην κάτοχο, απαγορεύοντας του/της την άσκηση του επαγγέλματος του ψυχολόγου, όπως απομάκρυνση από το εθνικό μητρώο ή ανάκληση της εθνικής άδειας.

β) στην εγγραφή του ψυχολόγου στο Μητρώο θα μπορεί να τίθεται η ένδειξη «αναστολή», όταν ένα δικαστήριο ή εθνική επιτροπή επιβάλλουν ποινή ή περιοριστικά μέτρα που αναστέλλουν το δικαίωμα του/της κατόχου να ασκήσει το επάγγελμα του ψυχολόγου. Η ένδειξη «αναστολή» θα αποσύρεται όταν θα λήγει η αναστολή στην συγκεκριμένη χώρα.

Τμήμα Β. Θεσμοί Απονομής

Άρθρο 12. Η ευθύνη για την απονομή του *EuroPsy* και την καταχώρηση ενός ατόμου στο Μητρώο, σύμφωνα με τους παρόντες Κανονισμούς, ανήκει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή Απονομής. Η Επιτροπή αυτή αναθέτει τη δικαιοδοσία απονομής του *EuroPsy*, σύμφωνα με τους παρόντες Κανονισμούς, στην Εθνική Επιτροπή Απονομής των χωρών, των οποίων οι Σύλλογοι Μέλη της EFPA έχουν αποδεχθεί το *EuroPsy* και τους παρόντες Κανονισμούς.

Άρθρο 13. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Απονομής αποτελείται από τον Πρόεδρο και έως δώδεκα άλλα Μέλη. Οι υποψήφιοι προτείνονται από τους Συλλόγους Μέλη. Τα Μέλη διορίζονται από το Εκτελεστικό Συμβούλιο της EFPA για διάστημα έως και τεσσάρων ετών, με δικαίωμα ανανέωσης της θητείας μία φορά. Τα Μέλη θα πρέπει να προέρχονται από διαφορετικές χώρες της EFPA, να αντιπροσωπεύουν τα κύρια επαγγελματικά πλαίσια της ψυχολογίας και να παρουσιάζουν αναλογία μεταξύ αυτών που εργάζονται ως επαγγελματίες και αυτών που εργάζονται σε πανεπιστήμια και ενέχονται στην εκπαίδευση των ψυχολόγων.

Άρθρο 14. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Απονομής είναι υπεύθυνη για την επίβλεψη του *EuroPsy* και των Κανονισμών του, καθώς και για τη διασφάλιση ότι η

Εγγραφή και η απονομή του *EuroPsy* πραγματοποιείται σύμφωνα με τους παρόντες Κανονισμούς.

Στα καθήκοντά της περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

α) Να λαμβάνει και να αξιολογεί αιτήσεις Συνδέσμων Μελών για την εγκαθίδρυση Εθνικών Επιτροπών Απονομής

β) να εξουσιοδοτεί τις Εθνικές Επιτροπές Απονομής να απονέμουν το *EuroPsy*,

γ) να παρέχει οδηγίες προς τις Εθνικές Επιτροπές Απονομής,

δ) να διασφαλίζει ότι όλοι οι εθνικοί φορείς ερμηνεύουν τα Ευρωπαϊκά κριτήρια με παρόμοιο τρόπο και να συντονίζει το έργο των Εθνικών Επιτροπών Απονομής,

ε) να εποπτεύει την ορθή εφαρμογή των παρόντων Κανονισμών της ΕFPA για το *EuroPsy* από κάθε Εθνική Επιτροπή Απονομής,

στ) να λαμβάνει μέτρα αναστολής της λειτουργίας μίας Εθνικής Επιτροπής Απονομής, εάν προκύψουν ενδείξεις για κακοδιαχείριση ή κακή χρήση των παρόντων Κανονισμών της ΕFPA για το *EuroPsy*,

ζ) να ασχολείται με τις προσφυγές κατά των αποφάσεων των Εθνικών Επιτροπών Απονομής,

η) να προετοιμάζει έκθεση πεπραγμένων κάθε δύο χρόνια για το Εκτελεστικό Συμβούλιο και τη Γενική Συνέλευση της ΕFPA,

θ) να διατηρεί επαφή και να ορίζει μία ετήσια συνάντηση με τους Προέδρους των Εθνικών Επιτροπών Απονομής,

ι) να συνεργάζεται με τους εθνικούς συλλόγους για την επίλυση των αιτιών αναστολής της Εθνικής Επιτροπής Απονομής,

κ) να επιβλέπει τη διατήρηση του Ευρωπαϊκού Μητρώου,

λ) να ενεργεί ως συμβουλευτικό σώμα προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για θέματα που θα αφορούν την αναγνώριση των προσόντων των ψυχολόγων στην Ευρώπη.

Άρθρο 15. (α) Η απονομή του *EuroPsy* σε κάθε χώρα θα πρέπει να διεξάγεται από μία Εθνική Επιτροπή Απονομής, η οποία διορίζεται από τον εθνικό Σύλλογο Μέλος της ΕFPA. Η Εθνική Επιτροπή Απονομής θα εξουσιοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Απονομής στο να απονέμει το *EuroPsy*. Στις χώρες που υπάρχει και άλλος/οι αντιπροσωπευτικός/οί σύλλογος/οι ψυχολόγων, ο Σύλλογος Μέλος απαιτείται να ζητήσει τη συνεργασία αυτού/ών του/ων συλλόγου/ων, κατά την δημιουργία της Εθνικής Επιτροπής Απονομής.

(β) Η απονομή του Πιστοποιητιού Ειδικού *EuroPsy* θα διεξάγεται από την Εθνική Επιτροπή Απονομής Ειδικού Πιστοποιητικού, η οποία διορίζεται από το Σύλλογο Μέλος της ΕFPA. Η Εθνική Επιτροπή Απονομής Ειδικού

Πιστοποιητικού θα εξουσιοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Απονομής Ειδικού Πιστοποιητικού.

Άρθρο 16. α) Η Εθνική Επιτροπή Απονομής αποτελείται από τον Πρόεδρο και τεσσερα έως οκτώ άλλα Μέλη. Τα μέλη της Εθνικής Επιτροπής Απονομής θα πρέπει να αντιπροσωπεύουν τα κύρια επαγγελματικά πλαίσια της ψυχολογίας στη συγκεκριμένη χώρα και ισομερώς αυτούς που εργάζονται ως επαγγελματίες και αυτούς που εργάζονται σε πανεπιστήμια και ενέχονται στην εκπαίδευση των ψυχολόγων.

β) Η Εθνική Επιτροπή Απονομής θα πρέπει να αντιπροσωπεύει την ευρύτερη κοινότητα ψυχολόγων στη συγκεκριμένη χώρα.

γ) Τα μέλη της Εθνικής Επιτροπής Απονομής διορίζονται από τον εθνικό Σύλλογο Μέλος των ψυχολόγων (Παράρτημα Ι) για διάστημα έως και τεσσάρων ετών, των οποίων η θητεία μπορεί να ανανεωθεί δύο φορές.

δ) Οι όροι διορισμού διαμορφώνονται με τέτοιο τρόπο ώστε 2 νέα μέλη να διορίζονται κάθε τέσσερα χρόνια.

ε) Οι αλλαγές στη σύνθεση της Εθνικής Επιτροπής Απονομής απαιτούν τη γραπτή έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Απονομής ώστε να διατηρείται η εξουσία της (βλ. Άρθρο 15) για έκδοση των Πιστοποιητικών EuroPsy.

Άρθρο 17. Οι υπευθυνότητες της Εθνικής Επιτροπής Απονομής περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

α) υποβάλλει για έγκριση όλες τις διαδικασίες της στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή Απονομής,

β) συμφωνεί τον τρόπο με τον οποίο ο υποψήφιος θα πρέπει να υποβάλει τα δικαιολογητικά των επαγγελματικών του ικανοτήτων,

γ) προετοιμάζει και δημοσιεύει κατάλογο των τρεχόντων εγκεκριμένων προγραμμάτων ακαδημαϊκών σπουδών στην ψυχολογία, συμπεριλαμβανομένων και των επιπέδων τους,

δ) συμβουλεύει τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για τις προϋποθέσεις της έγκρισης,

ε) εκδίδει κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των ικανοτήτων από τους Ελόπτες,

στ) προετοιμάζει έντυπο για την επαγγελματική δεοντολογία που θα υπογράφεται από τους υποψηφίους,

ζ) καθορίζει το τέλος για τις διοικητικές δαπάνες, που θα καταβάλλεται από τους υποψηφίους,

η) ορίζει το άτομο επικοινωνίας που θα εξουσιοδοτηθεί για να έχει πρόσβαση στο Μητρώο

θ) αποφασίζει για κάθε ατομική αίτηση για το *EuroPsy*, είτε ενημερώνοντας τον υποψήφιο για τους λόγους για τους οποίους η αίτησή του δεν έγινε δεκτή, είτε απονέμοντάς του το *EuroPsy*,

ι) απονέμει το Πιστοποιητικό *EuroPsy* στον κάθε ψυχολόγο ατομικά,

κ) διατηρεί κατάλογο των ψυχολόγων, στους οποίους απενεμήθη το *EuroPsy*,

λ) διατηρεί σε αρχείο όλα τα δικαιολογητικά των αιτήσεων των υποψηφίων για μία περίοδο 15 ετών,

μ) συντάσσει ετησίως έκθεση δραστηριοτήτων για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Απονομής,

ν) προωθεί σχετικές πληροφορίες και συμμετέχει στην ετήσια συνάντηση των Προέδρων των Εθνικών Επιτροπών Απονομής,

ξ) λειτουργεί ως συμβουλευτικό σώμα στις αρμόδιες αρχές της χώρας για την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων των ψυχολόγων.

Άρθρο 18. Μία Εθνική Επιτροπή Απονομής, η οποία, κατά τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Απονομής, δεν λειτουργεί σύμφωνα με τους παρόντες Κανονισμούς της EFPA για το *EuroPsy*, θα απολέσει την εξουσιοδότηση που της έχει δοθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Απονομής, έως ότου αποκατασταθεί η παρατηρηθείσα παραβίαση των Κανονισμών της EFPA για το *EuroPsy*. Κανένα Πιστοποιητικό *EuroPsy* δεν θα μπορεί να εκδοθεί από την Εθνική Επιτροπή Απονομής, όταν της έχει αφαιρεθεί η εξουσιοδότηση.

Επιτροπές Απονομής Ειδικών Προσόντων (specialist)

Άρθρο 19. α) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Απονομής Ειδικών Προσόντων αποτελείται από τον Πρόεδρο και έως οκτώ άλλα Μέλη. Το κάθε μέλος θα πρέπει να είναι από διαφορετική χώρα της EFPA.

β) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Απονομής Ειδικών Προσόντων θα πρέπει να αντιπροσωπεύει το κύριο εύρος πρακτικής στον συγκεκριμένο τομέα και να εμπεριέχει τουλάχιστον ένα μέλος που να εργάζεται σε Πανεπιστήμιο.

γ) Ένα μέλος της Επιτροπής Απονομής Ειδικών Προσόντων θα πρέπει να λειτουργεί ως σύνδεσμος με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Απονομής και να ανήκει σε αυτήν.

δ) Οι υποψήφιοι προτείνονται από τους Συλλόγους Μέλη. Τα Μέλη διορίζονται από το Εκτελεστικό Συμβούλιο της EFPA για ένα διάστημα έως τεσσάρων ετών που μπορεί να ανανεωθεί μόνο μία φορά από το Εκτελεστικό Συμβούλιο της EFPA.

ε) Οι όροι διορισμού των μελών διαμορφώνονται με τρόπο που να επιτρέπει σε 2 νέα μέλη να διορίζονται κάθε δύο χρόνια.

Άρθρο 20. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Απονομής Ειδικών Προσόντων είναι υπεύθυνη για να επιβλέπει το *EuroPsy* Ειδικών Προσόντων σε αυτόν τον τομέα και να διασφαλίζει ότι η εγγραφή στο Μητρώο και η απονομή του *EuroPsy* Ειδικών Προσόντων πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τους Κανονισμούς.

Τα καθήκοντά της περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

α) δέχεται και αξιολογεί αιτήσεις από τους Συλλόγους Μέλη για την ίδρυση Εθνικών Επιτροπών Απονομής Ειδικών Προσόντων,

β) εξουσιοδοτεί τις Εθνικές Επιτροπές Απονομής Ειδικών Προσόντων να απονέμουν το *EuroPsy* Ειδικών Προσόντων,

γ) παρέχει οδηγίες στις Εθνικές Επιτροπές Απονομής Ειδικών Προσόντων καθώς και σε άλλους,

δ) αναπτύσσει κανονισμούς για τις διαδρομές κατάρτισης και τα κριτήρια στον τομέα της,

ε) χειρίζεται εφέσεις έναντι αποφάσεων των Εθνικών Επιτροπών Απονομής Ειδικών Προσόντων,

ζ) προετοιμάζει ετήσια έκθεση επί των πεπραγμένων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Απονομής Ειδικών Προσόντων για το Εκτελεστικό Συμβούλιο και την Γενική Συνέλευση της EFPA,

η) συνεδριάζει μία φορά τον χρόνο με τους Προέδρους των Εθνικών Επιτροπών Απονομής Ειδικών Προσόντων καθώς και με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Απονομής με σκοπό την διευκόλυνση των διαδικασιών και την ανταλλαγή τρόπων ορθής πρακτικής.

Άρθρο 21. α) Η Εθνική Επιτροπή Απονομής Ειδικών Προσόντων αποτελείται από τον Πρόεδρο και τέσσερα έως έξι άλλα Μέλη.

β) Θα πρέπει να δημιουργηθεί ένας δομικός δεσμός μεταξύ της Εθνικής Επιτροπής Απονομής Ειδικών Προσόντων και της Εθνικής Επιτροπής Απονομής της χώρας με κάποια μέλη να ανήκουν και στις δύο επιτροπές.

γ) Η Εθνική Επιτροπή Απονομής Ειδικών Προσόντων θα πρέπει να αντιπροσωπεύει την ευρύτετη κοινότητα των ψυχολόγων της χώρας στον συγκεκριμένο τομέα πρακτικής και μπορεί να περιλαμβάνει ψυχολόγους που δεν είναι μέλη του εθνικού Συλλόγου Μέλους.

δ) Διορίζονται από τον εθνικό Σύλλογο Μέλος των ψυχολόγων για χρονικό διάστημα έως τεσσάρων ετών, το οποίο μπορεί να ανανεωθεί μόνο μία φορά.

ε) Για αλλαγές στη σύνθεση της Εθνικής Επιτροπής Απονομής Ειδικών Προσόντων είναι απαραίτητη η γραπτή έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Απονομής Ειδικών Προσόντων για να μπορεί να διατηρηθεί το δικαίωμα έκδοσης Πιστοποιητικών EuroPsy (βλ. Άρθρο 15).

Άρθρο 22. Οι υπευθυνότητες της Εθνικής Επιτροπής Απονομής Ειδικών Προσόντων περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

α) υποβάλει όλες τις διαδικασίες της για έγκριση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Απονομής Ειδικών Προσόντων,

β) συμφωνεί στον τρόπο με τον οποίο ο υποψήφιος θα υποβάλει αποδείξεις για τα προσόντα και τις επαγγελματικές του ικανότητες,

γ) προσδιορίζει το Τέλος της Αιτήσεως για το διοικητικό κόστος, το οποίο θα πρέπει να καταβάλει ο αιτών,

δ) αποφασίζει για κάθε ατομική αίτηση για το EuroPsy Ειδικών Προσόντων, είτε πληροφορώντας τον αιτούντα για τους λόγους απόρριψης της αιτήσεως, είτε απονέμοντας το EuroPsy Ειδικών Προσόντων,

ε) εισάγει ατομικές πληροφορίες στο Μητρώο για τους ψυχολόγους με ειδική εμπειρογνωμοσύνη και εκδίδει το Πιστοποιητικό EuroPsy Ειδικών Προσόντων στους ψυχολόγους ατομικά,

ζ) διατηρεί κατάλογο των ψυχολόγων στους οποίους έχει απονεμηθεί το *EuroPsy Ειδικών Προσόντων*,

η) διατηρεί σε αρχείο όλα τα δικαιολογητικά των αιτήσεων των υποψηφίων για μία περίοδο 15 ετών,

θ) συντάσσει ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Απονομής Ειδικών Προσόντων,

ι) παρέχει σχετικές πληροφορίες και συμμετέχει στην ετήσια συνάντηση των Προέδρων των Εθνικών Επιτροπών Απονομής Ειδικών Προσόντων,

κ) διορίζει ένα άτομο επικοινωνίας που θα είναι επιφορτισμένο να έχει πρόσβαση στο Μητρώο,

λ) παρέχει πληροφορίες σχετικά με το EuroPsy Ειδικών Προσόντων σε ψυχολόγους και άλλους.

Τμήμα Γ. Η Διαδικασία Απόκτησης του Πιστοποιητικού *EuroPsy*

- Άρθρο 23. Μετά την απονομή του *EuroPsy*, ο υποψήφιος δεν μπορεί να υποβάλλει αίτηση για δεύτερη φορά για την επέκταση της ισχύος του, αλλά μπορεί να υποβάλει αίτημα για ανανέωση σύμφωνα με το Άρθρο 5.
- Άρθρο 24. Η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται μέσω ενός εντύπου, το οποίο είναι όμοιο στις έννοιες και τη μορφή του υποδείγματος που περιλαμβάνεται στο παρόν κείμενο (Παράρτημα IV). Η αίτηση πρέπει να παρέχει πληροφορίες σχετικά με: την πανεπιστημιακή εκπαίδευση, την εποπτευόμενη πρακτική άσκηση και να προσδιορίζει τις επαγγελματικές ικανότητες και τα επαγγελματικά πλαίσια στα οποία ο αιτών/ούσα εργάστηκε υπό εποπτεία προκειμένου να αποκτήσει τα προσόντα για αυτόνομη άσκηση του επαγγέλματος. Ο/Η υποψήφιος/α πρέπει να υποβάλει εκθέσεις από τους εξουσιοδοτημένους Επόπτες του/της. Ο/Η υποψήφιος/α πρέπει να δεσμευτεί εγγράφως ότι θα διεξάγει τις επαγγελματικές του δραστηριότητες σύμφωνα με τον κώδικα δεοντολογίας του εθνικού συλλόγου ψυχολόγων της χώρας, στην οποία πραγματοποιείται η επαγγελματική δραστηριότητα.
- Άρθρο 25. Η Εθνική Επιτροπή Απονομής θα καθορίσει αν ο υποψήφιος πληροί τα κριτήρια που απαιτούνται από το Άρθρο 2. Θα εξετάσει τα επαγγελματικά προσόντα και τα επαγγελματικά πλαίσια στα οποία ο υποψήφιος έχει εργαστεί υπό εποπτεία και/ή αυτόνομα και θα αποφασίσει σε ποιο πεδίο άσκησης ο υποψήφιος πληροί τις προϋποθέσεις για αυτόνομη άσκηση του επαγγέλματος.
- Άρθρο 26. Η αίτηση θα ληφθεί υπ'όψιν μόνο αφού ο υποψήφιος καταβάλει το προβλεπόμενο τέλος.
- Άρθρο 27. Η Εθνική Επιτροπή Απονομής θα εξετάσει τα κατατεθέντα αποδεικτικά και θα αποφασίσει για το αν χρειάζεται ή όχι ο υποψήφιος να παράσχει περισσότερες πληροφορίες. Ο υποψήφιος θα ενημερωθεί για το αν η Εθνική Επιτροπή Απονομής απαιτεί ή όχι περαιτέρω πληροφορίες, εντός 13 εβδομάδων από την αρχική αίτηση και αφού θα έχει καταβληθεί το προβλεπόμενο τέλος.
- Άρθρο 28. Όπου απαιτούνται συμπληρωματικές πληροφορίες, ο υποψήφιος θα πρέπει να ενημερωθεί για την απόφαση της Εθνικής Επιτροπής Απονομής εντός 13 εβδομάδων, μετά την παραλαβή των περαιτέρω πληροφοριών από την Επιτροπή.
- Άρθρο 29. Όπου δεν απαιτούνται συμπληρωματικές πληροφορίες, ο υποψήφιος θα πρέπει να ενημερωθεί για την απόφαση της Εθνικής Επιτροπής Απονομής, για το αν θα του απονεμηθεί ή όχι το *EuroPsy*, εντός 13 εβδομάδων από τότε που η Επιτροπή έλαβε την αρχική αίτηση και το προβλεπόμενο τέλος. Όταν δεν απονέμεται το *EuroPsy* ο υποψήφιος λαμβάνει λεπτομερή έκθεση των λόγων που οδηγούν σε αυτή την απόφαση.

- Άρθρο 30. Όταν ο υποψήφιος καταχωρηθεί στο Ευρωπαϊκό Μητρώο, τότε θα του απονεμηθεί το *EuroPsy* με ισχύουσα ημερομηνία απονομής την ημερομηνία που αυτός καταχωρήθηκε στο Ευρωπαϊκό Μητρώο.
- Άρθρο 31. Προκειμένου να επανεπικυρωθεί το Πιστοποιητικό *EuroPsy* μετά το τέλος της περιόδου ισχύος (Άρθρο 4), ή της περιόδου των μεταβατικών διατάξεων (Άρθρο 38), ο υποψήφιος θα πρέπει να υποβάλλει αίτηση, παρέχοντας αποδεικτικά για το τρέχον επίπεδο επαγγελματικής του επάρκειας, στην Εθνική Επιτροπή Απονομής της χώρας όπου εργάζεται, ή προτίθεται να εργαστεί.
- Άρθρο 32. Η αίτηση για την επανεπικύρωση θα πρέπει να παράσχει πληροφορίες σχετικά με τη διατήρηση της επαγγελματικής ικανότητας, υπό μορφή συγκεκριμένου αριθμού ωρών επαγγελματικής εργασίας ως ψυχολόγος, συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και επαγγελματικής ανάπτυξης, όπως αυτά καθορίζονται από την Εθνική Επιτροπή Απονομής της χώρας όπου εργάζεται ή προτίθεται να εργαστεί (βλ. Παράρτημα VI).

Τμήμα Δ. Διαδικασίες Προσφυγής

- Άρθρο 33. Ο υποψήφιος του οποίου η αίτηση για το *EuroPsy* απορρίφθηκε από την Εθνική Επιτροπή Απονομής μπορεί να ασκήσει έφεση κατά της απόφασης στον εθνικό Σύλλογο Μέλος της χώρας, εκθέτοντας τους λόγους της εφέσεως.
- Άρθρο 34. Αυτός ο εθνικός Σύλλογος Μέλος θα συστήσει μία ανεξάρτητη συμβουλευτική επιτροπή, αποτελούμενη από τρεις τουλάχιστον εμπειρογνώμονες, για να εξετάσει την έφεση. Η επιτροπή αυτή θα αποφανθεί για την έφεση και θα δώσει την απόφασή της γραπτώς εντός 60 ημερών. Η απόφαση αυτή θα κοινοποιηθεί στον αιτούντα και στην Εθνική Επιτροπή Απονομής. Η ανεξάρτητη συμβουλευτική επιτροπή μπορεί να ζητήσει τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Απονομής.
- Άρθρο 35. Εάν η έφεση του αιτούντα απορριφθεί, ο αιτών θα μπορεί να προσφύγει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή Απονομής (Άρθρο 14στ). Η έφεση θα πρέπει να υποβληθεί στην Αγγλική γλώσσα και να επισημαίνει τους λόγους για τους οποίους γίνεται.
- Άρθρο 36. Εάν οι εξουσιοδοτημένοι στην Εθνική Επιτροπή Απονομής παραιτηθούν, ο εθνικός Σύλλογος Μέλος μιας χώρας μπορεί να ασκήσει έφεση κατά αυτού του μέτρου στο Εκτελεστικό Συμβούλιο της EFPA. Το Εκτελεστικό Συμβούλιο της EFPA μπορεί να ζητήσει τη γνώμη μίας Ευρωπαϊκής συμβουλευτικής επιτροπής, η οποία θα συσταθεί για την συγκεκριμένη περίπτωση και θα συγκληθεί υπό τον Πρόεδρο της EFPA ή τον αναπληρωτή του.

Τμήμα Ε. Διάφορα

Άρθρο 37. Οι Κανονισμοί της EFPA και τα παραρτήματά τους για το *EuroPsy* ψηφίστηκαν από τη Γενική Συνέλευση της EFPA και μπορούν να αλλάξουν μόνο από αυτήν, κατόπιν ψηφοφορίας και πλειοψηφίας των 2/3 των παρόντων. Θα τεθούν δε σε ισχύ από την ημερομηνία που θα προσδιοριστεί από την Γενική Συνέλευση της EFPA, μετά την ψήφισή τους.

Άρθρο 38. α) Μεταβατικές ρυθμίσεις για το Βασικό Πιστοποιητικό *EuroPsy* θα ισχύσουν για περίοδο τριών ετών μετά την ημερομηνία έγκρισης μιας Εθνικής Επιτροπής Απονομής σε μια συγκεκριμένη χώρα.

β) Μεταβατικές ρυθμίσεις για οποιοδήποτε Πιστοποιητικό Εξειδίκευσης *EuroPsy* θα ισχύσουν για περίοδο τριών ετών μετά την ημερομηνία έγκρισης μιας Εθνικής Επιτροπής Απονομής Εξειδίκευσης σε μια συγκεκριμένη χώρα.

γ) Μεταβατικές ρυθμίσεις για το Βασικό Πιστοποιητικό θα ισχύσουν για μια επιπλέον περίοδο δύο ετών μετά την έγκριση μιας Εθνικής Επιτροπής Απονομής Εξειδίκευσης σε μια συγκεκριμένη χώρα. Αυτές οι ρυθμίσεις θα αφορούν αποκλειστικά τους αιτητές Πιστοποιητικού Εξειδίκευσης που θα εκδίδεται από την Εθνική Επιτροπή Απονομής Εξειδίκευσης.

δ) Οι αιτητές οι οποίοι εξασφάλισαν άδεια άσκησης επαγγέλματος από εθνικά σώματα αδειοδότησης, εγκεκριμένα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Απονομής, πριν την ημερομηνία που αναφέρεται στο Άρθρο 38 (α) ή/και πληρούν τα κριτήρια και τις συνθήκες άσκησης του επαγγέλματος του ψυχολόγου στη χώρα τους, μπορούν να παραθέσουν αποδεικτικά της εποπτευόμενης άσκησης του ως ψυχολόγοι μαζί με μια αναφορά του εργασιακού ιστορικού που ακολούθησε της αδειοδότησής τους ως ανεξάρτητων επαγγελματιών. Σε αυτές τις περιπτώσεις, για να αποδοθεί το *EuroPsy*, χρειάζεται να προσκομιστούν αποδεικτικά τριετούς, τουλάχιστον, ανεξάρτητης εργασίας ως ψυχολόγος σε συνολική διάρκεια 10 ετών, όπως επίσης και αποδεικτικά της παρούσας επαγγελματικής επάρκειας και της συνεχιζόμενης επαγγελματικής ανάπτυξης (βλέπε Παράρτημα V και VI). Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο ψυχολόγος που αιτείται για το *EuroPsy* υπό τις συγκεκριμένες μεταβατικές ρυθμίσεις θα έχει δικαίωμα για δύο επιπλέον χρόνια, μετά την καταληκτική ημερομηνία των μεταβατικών ρυθμίσεων (που αναφέρονται στο α, β και γ), να εκπληρώσει τις απαιτήσεις.

Άρθρο 39. Οι παρόντες Κανονισμοί δύνανται να επεκταθούν συμπεριλαμβάνοντας ρυθμίσεις επί των Ειδικών Πιστοποιητικών (*Specialist Certificates*), σε προσδιορισμένες περιοχές της Ψυχολογίας, τα οποία μπορούν να αποκτηθούν μόνο από κατόχους του βασικού Πιστοποιητικού *EuroPsy*. Οι ρυθμίσεις αυτές θα ενσωματωθούν στα Παραρτήματα των παρόντων Κανονισμών τα οποία πρέπει να περιγράφουν:

(α) Τον ελάχιστο όγκο περαιτέρω σπουδών, διατυπωμένο σε ώρες σπουδών, ή κατά προτίμηση, σε μονάδες του Ευρωπαϊκού Συστήματος

Μεταφοράς Μονάδων (ECTS), και το περιεχόμενο που πρέπει να καλύπτουν.

(β) Τον ελάχιστο όγκο εποπτευόμενης κλινικής άσκησης, διατυπωμένο σε χρόνια και τον ελάχιστο όγκο εποπτευόμενης κλινικής άσκησης διατυπωμένο σε ώρες, κατά τον οποίο η εποπτευόμενη κλινική άσκηση και η εποπτεία καθορίζονται όπως στο Παράρτημα Ι.

(γ) Τις απαιτήσεις αναφορικά με την συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη, όπως αυτή καθορίζεται στο Παράρτημα ΙV.

(δ) Τις δεξιότητες που αναμένεται να επιδεικνύονται στο τέλος της περιόδου πρακτικής άσκησης, περιγραφόμενες κατά προτίμηση με τον ίδιο τρόπο όπως και στο Παράρτημα ΙΙΙ.

(ε) Το σύστημα ανάπτυξης δεξιοτήτων που θα χρησιμοποιείται να είναι κατά προτίμηση προκαθορισμένο και ολοκληρωμένο, για να διασφαλίζει ότι οι απόφοιτοι Ψυχολογίας αποκτούν όλες τις δεξιότητες (επαγγελματικές και διαμεσολαβητικές) που απαιτούνται στο επίπεδο εξειδίκευσης και περιλαμβάνει όλες τις πτυχές της άσκησης του επαγγέλματος, συμπεριλαμβανομένης της δεοντολογίας.

(στ) Τον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζονται οι αποδείξεις επιπλέον σπουδών, άσκησης του επαγγέλματος, εποπτείας και δεξιοτήτων.

(ζ) Τον τρόπο με τον οποίο οι αποδείξεις επιπλέον σπουδών, άσκησης του επαγγέλματος, εποπτείας και δεξιοτήτων αξιολογούνται.

(η) Τις μεταβατικές ρυθμίσεις, που ισχύουν για την περίοδο που αναφέρεται στο άρθρο 38β, των οποίων το περιεχόμενο πρέπει να είναι ανάλογο με αυτό που περιγράφεται στο άρθρο 38ε για το βασικό πιστοποιητικό EuroPsy.

Άρθρο 40. Οι κανονισμοί του *EuroPsy* και τα Παραρτήματά του δύνανται να αναθεωρηθούν τουλάχιστον κάθε πέντε χρόνια από την Συντονιστική Ομάδα του *EuroPsy* (Σ.Ο.Ε/Ε.Σ.Γ), η οποία αποτελείται από τον Πρόεδρο της ΕΦΡΑ, ένα μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής (της ΕΦΡΑ) και τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Απονομής (του *EuroPsy*).

Επί της γνωμοδότησεως της Σ.Ο.Ε/ Ε.Σ.Γ η Εκτελεστική Επιτροπή θα πραγματοποιεί τις απαραίτητες αλλαγές στους Κανονισμούς. Οι αλλαγές αυτές αφού κοινοποιηθούν στις Ε.Ε.Α (ΝΑΚ), θα εφαρμόζονται προσωρινά έως την επόμενη Γενική Συνέλευση της ΕΦΡΑ. Για να συνεχίσουν να εφαρμόζονται απαιτείται η έγκρισή τους από την Γενική Συνέλευση της ΕΦΡΑ.

3. Μητρώο των Πιστοποιημένων με *EuroPsy* Ψυχολόγων

Άρθρο 41 Το Ευρωπαϊκό Μητρώο των Πιστοποιημένων με *EuroPsy* Ψυχολόγων διατηρείται και συντηρείται από την EFPA. Περιλαμβάνει τους εθνικούς καταλόγους των αρμοδίως πιστοποιημένων ψυχολόγων, όπως παρέχονται από κάθε Εθνική Επιτροπή Απονομής.

Άρθρο 42 Το Ευρωπαϊκό Μητρώο περιέχει τα ονόματα και τα στοιχεία όλων των *EuroPsy* ψυχολόγων, καθώς επίσης και τους κατέχοντες τα Ειδικά Πιστοποιητικά.

Άρθρο 43 Οι πληροφορίες που αναφέρονται στα Στοιχεία Μητρώου του *EuroPsy* θα καταχωρούνται στο Ευρωπαϊκό Μητρώο, το οποίο είναι μία ηλεκτρονική προσβάσιμη βάση δεδομένων, διαθέσιμη μέσω του διαδικτύου (www.europsy.eu/).

Άρθρο 44 Οι καταχωρήσεις μίας χώρας στο Μητρώο θα ενημερώνονται με πρωτοβουλία της Εθνικής Επιτροπής Απονομής, όταν ένα Πιστοποιητικό *EuroPsy* εγκριθεί, εκδοθεί εκ νέου, ανακληθεί, ή πάψει να ισχύει. Το Μητρώο θα πρέπει επίσης να ενημερώνεται όταν ένα Πιστοποιητικό Ειδικής Εμπειρογνωμοσύνης χορηγείται υπό την καθοδήγηση της Εθνικής Επιτροπής Απονομής. Οι πληροφορίες στο Μητρώο τροποποιούνται μόνο από την EFPA και κατόπιν εγκρίσεως της Εθνικής Επιτροπής Απονομής.

Συμπλήρωμα Ι. Απαιτούμενα Προσόντα για το Ειδικό Πιστοποιητικό στην Ψυχοθεραπεία

Όπως αναφέρεται στο Άρθρο 39 των κανονισμών του *EuroPsy*, το Ειδικό Πιστοποιητικό θα απονέμεται σε ψυχολόγους κατάλληλα καταρτισμένους οι οποίοι είναι ήδη κάτοχοι του Βασικού Πιστοποιητικού *EuroPsy* (ή στους οποίους το Βασικό Πιστοποιητικό απονέμεται συγχρόνως με το Ειδικό Πιστοποιητικό). Ως εκ τούτου, νοείται ότι το Ειδικό Πιστοποιητικό απονέμεται σε χώρες όπου τόσο η Εθνική Επιτροπή Απονομής (NAC) όσο και η Εθνική Επιτροπή Απονομής Ειδικού Πιστοποιητικού (S-NAC) έχουν συσταθεί και εγκριθεί.

Αυτό το Συμπλήρωμα περιγράφει τα απαιτούμενα προσόντα για το Ειδικό Πιστοποιητικό *EuroPsy* στην Ψυχοθεραπεία όπως προνοείται στο Άρθρο 39 των κανονισμών του *EuroPsy*.

Λεπτομερείς πληροφορίες είναι διαθέσιμες στα ακόλουθα: «*Αίτηση εγγραφής για Ψυχολόγους για την απόκτηση του Ειδικού Πιστοποιητικού στην Ψυχοθεραπεία*» και «*Κριτήρια Εκπαίδευσης για Ψυχολόγους με Εξειδίκευση στην Ψυχοθεραπεία*», S-EAC Psychotherapy 2013.

1. Ελάχιστη έκταση και περιεχόμενο περαιτέρω σπουδών/κατάρτισης

α. Τουλάχιστον 90 ECTS επιπλέον σπουδών/κατάρτισης, εκ των οποίων 400 ώρες να αφιερώνονται σε θεωρία.

β. Το περιεχόμενο διαφοροποιείται ανάλογα με το πρόγραμμα σπουδών του εκπαιδευτικού ιδρύματος και/ή την εκπαιδευτική κατεύθυνση που ακολουθεί ο κάθε ψυχολόγος.

2. Ελάχιστη ποσότητα εποπτευόμενης άσκησης καθηκόντων και εποπτείας

α. Τουλάχιστον τρία χρόνια μεταπτυχιακής άσκησης καθηκόντων (μετά τα ελάχιστα προσόντα που απαιτούνται για το Πιστοποιητικό *EuroPsy*), από τα οποία οι 500 ώρες να αποτελούν εποπτευόμενη άσκηση καθηκόντων.

β. Τουλάχιστον 150 ώρες εποπτείας (κατά μέσο όρο 50 ανά έτος).

3. Απαιτήσεις διαρκούς επαγγελματικής ανάπτυξης

Αυτά τα κριτήρια βρίσκονται υπό διαμόρφωση.

4. Δεξιότητες που απαιτούνται

Μία λίστα με δεξιότητες βρίσκεται υπό διαμόρφωση. Απαιτείται αναστοχασμός για έξι βασικές αρχές: Οι Ψυχολόγοι σαν Ψυχοθεραπευτές, Διερεύνηση και Επικοινωνία, Ψυχοθεραπευτική Άσκηση και Κατανόηση, Προσωπική και Επαγγελματική ανάπτυξη, Δεοντολογική και Αποτελεσματική Άσκηση, Επιπρόσθετη Επαγγελματική Ανάπτυξη.

5. Ανάπτυξη δεξιοτήτων και επάρκειας

Δεν εφαρμόζεται συγκεκριμένο σύστημα ανάπτυξης δεξιοτήτων και επάρκειας. Η ανάπτυξη δεξιοτήτων και επάρκειας υπονοείται στα πλαίσια της εκπαίδευσης σε ένα ή περισσότερα ψυχοθεραπευτικά μοντέλα.

6. Αποδεικτικά στοιχεία που πρέπει να παρουσιαστούν:

Οι αιτητές πρέπει:

- α. να καταθέτουν Έντυπο Αίτησης, που περιλαμβάνει προσωπικό σημείωμα με αναφορά στις έξι αρχές που περιγράφηκαν πιο πάνω, στην εκπαίδευση, σε σπουδές και εμπειρία στην ψυχοθεραπεία, σε διευθετήσεις ελοπτείας, σε έρευνα και δημοσιεύσεις (προαιρετικό)
- β. να καταθέτουν βιβλιάριο καταγραφής που να αποτελεί αποδεικτικό στοιχείο της εξειδίκευσης
- γ. να καταθέτουν τουλάχιστον δύο συστατικές επιστολές (συμπληρωμένα έντυπα) αν κριθεί απαραίτητο
- δ. να καταθέτουν σημείωμα από τον επόπτη
- ε. να καταθέτουν ένα καλά δομημένο Βιογραφικό Σημείωμα

7. Εξέταση αποδεικτικών στοιχείων:

- α. Η εξέταση των επιπλέον σπουδών διεξάγεται από την Εθνική Επιτροπή Απονομής Ειδικών Πιστοποιητικών (S-NAC) στη βάση των διαπιστευτηρίων του προγράμματος εκπαίδευσης, των εκπαιδευτών/ελοπτών, και του εκπαιδευτικού ιδρύματος (που κατά προτίμηση θα συνεργάζεται με ακαδημαϊκά ή ερευνητικά ιδρύματα).
- β. Η αξιολόγηση άλλων διαστάσεων διεξάγεται από την Εθνική Επιτροπή Απονομής Ειδικών Πιστοποιητικών (S-NAC) στη βάση του προσωπικού σημειώματος του αιτητή, τις συστατικές επιστολές, και το σημείωμα του επόπτη.

8. Μεταβατικές διατάξεις

Οι αιτητές που επιθυμούν να αποκτήσουν στο Ειδικό Πιστοποιητικό στην Ψυχοθεραπεία που περιγράφεται στο Άρθρο 38 πρέπει είτε να παρουσιάσουν Επιστολή Αναγνώρισης που παρέχεται σε πιλοτικό πρόγραμμα που οργανώνει η EFPA ή να πληρούν τα πιο κάτω κριτήρια:

- να είναι εγγεγραμμένοι σε εθνικό μητρώο που τους επιτρέπει να εργάζονται ως ψυχολόγοι και ως ψυχοθεραπευτές
- να είναι κάτοχοι του Βασικού Πιστοποιητικού *EuroPsy* (σε συγκεκριμένο πλαίσιο Υγείας) ή να πληρούν τις προϋποθέσεις για αίτηση απόκτησης του Βασικού και του Ειδικού Πιστοποιητικού από κοινού. Πρώτα αξιολογούνται για το Βασικό Πιστοποιητικό και μόλις αναγνωριστούν, αξιολογούνται για το Ειδικό Πιστοποιητικό.
- να μπορούν να προσκομίσουν αποδεικτικά έγγραφα για την επαγγελματική τους πείρα και τις δράσεις Διαρκούς Επαγγελματικής Ανάπτυξης παρέχοντας αποδείξεις των δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν σε χρονική περίοδο έξι ετών στο πλαίσιο 15 χρόνων ανεξάρτητης άσκησης ως ψυχολόγοι και ψυχοθεραπευτές.

9. Επιπρόσθετες απαιτήσεις

Τουλάχιστον 100 ώρες προσωπικής ανάπτυξης (προσωπικής θεραπείας).

Συμπλήρωμα Π. Απαιτούμενα Προσόντα για το Ειδικό Πιστοποιητικό στην Εργασιακή και Οργανωσιακή Ψυχολογία

Όπως αναφέρεται στο Άρθρο 39 των κανονισμών του *EuroPsy*, το Ειδικό Πιστοποιητικό θα απονέμεται σε ψυχολόγους κατάλληλα καταρτισμένους οι οποίοι είναι ήδη κάτοχοι του Βασικού Πιστοποιητικού *EuroPsy* (ή στους οποίους το Βασικό Πιστοποιητικό απονέμεται συγχρόνως με το Ειδικό Πιστοποιητικό). Ως εκ τούτου, νοείται ότι το Ειδικό Πιστοποιητικό απονέμεται σε χώρες όπου τόσο η Εθνική Επιτροπή Απονομής (NAC) όσο και η Εθνική Επιτροπή Απονομής Ειδικού Πιστοποιητικού (S-NAC) έχουν συσταθεί και εγκριθεί.

Αυτό το Συμπλήρωμα περιγράφει τα απαιτούμενα προσόντα για το Ειδικό Πιστοποιητικό *EuroPsy* στην Εργασιακή και Οργανωσιακή Ψυχολογία όπως προνοείται στο Άρθρο 39 των κανονισμών του *EuroPsy*.

Λεπτομερείς πληροφορίες είναι διαθέσιμες στο: «*Προχωρώντας προς το Ειδικό Πιστοποιητικό: Αναθεωρημένη Πρόταση και Οδηγίες Λειτουργίας*» Provisional S-EAC W&O Psychology, 2013.

1. Ελάχιστη έκταση και περιεχόμενο περαιτέρω σπουδών/κατάρτισης

α. Τουλάχιστον 90 ECTS επιπλέον σπουδών (2400 ώρες) από τα οποία 60 (1600 ώρες) πρέπει να αφιερώνονται σε μαθήματα και 30 (800 ώρες) σε εφαρμοσμένη έρευνα ή αξιολόγηση ή παρέμβαση.

β. Το περιεχόμενο που πρέπει να καλυφθεί παρέχεται από το πλαίσιο προγραμμάτων σπουδών της ειδικότητας, π.χ. το μοντέλο ENOP-EAWOP.

γ. Στην περίπτωση χωρών ή ατόμων που έχουν αποκτήσει νωρίτερα την ειδικότητά τους, η εξειδίκευση που αποκτήθηκε κατά τα δύο τελευταία χρόνια των πρώτων 5 – 6 ετών απόκτησης προσόντων μπορεί να εγκριθεί μέχρι και ως 30 ECTS (μέγιστο). Αυτό σημαίνει ότι τουλάχιστον 60 ECTS χρειάζεται να αποκτηθούν μετά την ολοκλήρωση των σπουδών με τα οποία πληρούνται τα κριτήρια απόκτησης του Βασικού Πιστοποιητικού *EuroPsy*.

2. Ελάχιστη ποσότητα εποπτευόμενης άσκησης καθηκόντων και εποπτείας

α. Τουλάχιστον τρία χρόνια μεταπτυχιακής άσκησης καθηκόντων, από τα οποία οι 400 ώρες ανά έτος (σύνολο 1200 ώρες) να αποτελούν εποπτευόμενη άσκηση καθηκόντων η οποία να ονομάζεται 'εποπτευόμενη άσκηση επαγγέλματος'.

β. Τουλάχιστον 150 ώρες εποπτείας (κατά μέσο όρο 50 ανά έτος).

3. Απαιτήσεις διαρκούς επαγγελματικής ανάπτυξης

Τουλάχιστον 100 ώρες (4 ECTS) προσωπικής/επαγγελματικής ανάπτυξης κατά το χρόνο υποβολής αίτησης. Δύνανται να περιλαμβάνονται στα 90 ECTS επιπλέον σπουδών (βλέπε 1α). Οι αιτητές χρειάζεται, (α) να υποβάλλουν ένα Έντυπο Αίτησης, που περιλαμβάνει επιπλέον σπουδές, εποπτευόμενη άσκηση και δραστηριότητες διαρκούς προσωπικής/επαγγελματικής ανάπτυξης.

4. Δεξιότητες που απαιτούνται

Οι δεξιότητες που αναμένεται να παρουσιαστούν είναι αυτές που καθορίζονται από το *EuroPsy* (Κανονισμοί *EuroPsy*, Παράρτημα ΙΙΙ). Οι δεξιότητες αφορούν την άσκηση του επαγγέλματος στο επίπεδο εξειδίκευσης.

5. Ανάπτυξη δεξιοτήτων και επάρκειας

Η εποπτευόμενη άσκηση του επαγγέλματος βασίζεται σε ένα ξεκάθαρο σύστημα ανάπτυξης δεξιοτήτων. Αυτό το σύστημα υιοθετεί προληπτική προσέγγιση στην ανάπτυξη δεξιοτήτων. Εξασφαλίζει ότι οι απόφοιτοι ψυχολογίας αποκτούν όλες τις δεξιότητες (επαγγελματικές και παρεμφερείς) που απαιτούνται στο επίπεδο της εξειδίκευσης και περιλαμβάνουν όλες τις πτυχές του επαγγέλματος, συμπεριλαμβανομένης της δεοντολογίας.

6. Αποδεικτικά στοιχεία που πρέπει να παρουσιαστούν:

Οι αιτητές πρέπει:

α. να καταθέτουν Έντυπο Αίτησης, που περιλαμβάνει την επιπλέον εκπαίδευση/σπουδές, της εποπτευόμενη άσκηση του επαγγέλματος και τις δραστηριότητες διαρκούς προσωπικής ανάπτυξης.

β. να καταθέτουν ένα καλά δομημένο Βιογραφικό Σημείωμα

γ. να καταθέτουν βιβλιάριο καταγραφής (ή Πορτφόλιο) που να αποτελεί αποδεικτικό στοιχείο της εξειδίκευσης

δ. να λάβουν μέρος στη Συνέντευξη Αξιολόγησης Επάρκειας ούτως ώστε να εμβαθύνουν ή να ξεκαθαρίσουν κάποιες λεπτομέρειες από το Βιογραφικό Σημείωμά του, αν κριθεί απαραίτητο.

7. Εξέταση αποδεικτικών στοιχείων:

α. Η εξέταση των επιπλέον σπουδών διεξάγεται από την Εθνική Επιτροπή Απονομής Ειδικών Πιστοποιητικών (S-NAC) με τον ίδιο τρόπο όπως στο *EuroPsy*. Δηλαδή, βάση του περιεχομένου και των διαπιστευτηρίων του εκπαιδευτικού ιδρύματος που προσφέρει αυτά τα προσόντα (κατά προτίμηση ακαδημαϊκό ίδρυμα).

β. Η αξιολόγηση άλλων δεξιοτήτων διεξάγεται από την Εθνική Επιτροπή Απονομής Ειδικών Πιστοποιητικών (S-NAC) στη βάση του Πορτφόλιο και της Συνέντευξης Αξιολόγησης Επάρκειας.

8. Μεταβατικές διατάξεις

Οι αιτητές που επιθυμούν να αποκτήσουν στο Ειδικό Πιστοποιητικό στην Ε&Ο Ψυχολογία που περιγράφεται στο Άρθρο 38 πρέπει:

- να είναι εγγεγραμμένοι σε εθνικό μητρώο που τους επιτρέπει να εργάζονται ως ψυχολόγοι
- να είναι κάτοχοι του Βασικού Πιστοποιητικού *EuroPsy* (σε συγκεκριμένο πλαίσιο Ε&Ο Ψυχολογίας) ή να πληρούν τις προϋποθέσεις για αίτηση απόκτησης του Βασικού και του Ειδικού Πιστοποιητικού από κοινού. Πρώτα

αξιολογούνται για το Βασικό Πιστοποιητικό και μόλις εγκριθούν, αξιολογούνται για το Ειδικό Πιστοποιητικό.

- να μπορούν να προσκομίσουν αποδεικτικά έγγραφα για την επαγγελματική του πείρα και τις δράσεις Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Ανάπτυξης παρέχοντας αποδείξεις των δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν σε χρονική περίοδο πέντε ολόκληρων ετών στο πλαίσιο των τελευταίων 10 χρόνων ανεξάρτητης άσκησης ως Ε&Ο ψυχολόγοι. Τα αποδεικτικά στοιχεία θα αξιολογηθούν από το δομημένο Βιογραφικό Σημείωμα και , αν απαιτείται από την ειδική επιτροπή, από την Συνέντευξη Αξιολόγησης Επάρκειας.

Παράρτημα Ι. Ορισμοί

Στους παρόντες Κανονισμούς της EFPA για το *EuroPsy* χρησιμοποιούνται οι ακόλουθοι ορισμοί όρων:

Το **Πιστοποιητικό EuroPsy Ψυχολογίας**, πού εφ' εξής θα ονομάζεται *EuroPsy*, είναι ένα σύνολο κριτηρίων για την ακαδημαϊκή εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση των ψυχολόγων, το οποίο καθορίζει ένα επίπεδο ποιότητας και κριτηρίων, που έχουν συμφωνηθεί από τους Συλλόγους Μέλη της EFPA.

Εγγεγραμμένος στο EuroPsy Ψυχολόγος, αναφέρεται στον κάτοχο του *EuroPsy*.

Ψυχολόγος, είναι ένα άτομο, το οποίο έχει ολοκληρώσει επιτυχώς ένα ακαδημαϊκό πρόγραμμα σπουδών στην ψυχολογία, σε πανεπιστήμιο ή σε άλλο ισοδύναμο θεσμό και πληροί τις προϋποθέσεις, οι οποίες κατά το νόμο ή κατ' έθιμο οδηγούν στον εθνικό τίτλο ή τον χαρακτηρισμό του "ψυχολόγου", εφ' όσον το πρόγραμμα σπουδών έχει διάρκεια ισοδύναμη με τουλάχιστον πέντε έτη (300 ECTS) πλήρους φοίτησης και πληροί τις προδιαγραφές του Παραρτήματος II.

Τα **Στοιχεία Μητρώου του Ευρωπαϊκού Πιστοποιητικού Ψυχολογίας**, που εφ' εξής θα ονομάζονται Στοιχεία Μητρώου, είναι ένα παράρτημα του *EuroPsy*, το οποίο αποδεικνύει, κατά τη στιγμή της απονομής του, την ακαδημαϊκή εκπαίδευση και το πεδίο άσκησης του κατόχου του *EuroPsy*, όπως προσδιορίζονται στο Άρθρο 7.

Το **Ευρωπαϊκό Μητρώο Ψυχολόγων**, που εφ' εξής θα ονομάζεται Μητρώο, είναι ένα μητρώο στο οποίο καταχωρείται κάθε Εγγεγραμμένος *EuroPsy* Ψυχολόγος και το οποίο εμπεριέχει τις πληροφορίες που προσδιορίζονται στο Άρθρο 8.

Επαγγελματικές Λειτουργίες (βλέπε, ομάδες ικανοτήτων), αναφέρονται στις έξι κατηγορίες των επαγγελματικών δραστηριοτήτων, οι οποίες απαρτίζουν τις επαγγελματικές υπηρεσίες που παρέχονται σε ένα πεδίο άσκησης, όπως αναφέρονται στο Παράρτημα III, πχ: προσδιορισμός στόχων, αξιολόγηση, ανάπτυξη, παρέμβαση, εκτίμηση και επικοινωνία.

Πεδίο άσκησης, αναφέρεται σε μία ιδιαίτερη κατηγορία εργασιακών πλαισίων, στην οποία οι ψυχολογικές υπηρεσίες παρέχονται σε συγκεκριμένη κατηγορία πελατών. Τα επαγγελματικά πλαίσια πρέπει να νοούνται υπό την ευρεία έννοια του όρου, και για το παρόν Πιστοποιητικό ορίζονται ως ένα από τα ακόλουθα: (α) Κλινικό και Υγείας, (β) Εκπαίδευσης, (γ) Εργασίας και Οργανωτικής, (δ) Άλλο. Κάθε ένα από αυτά τα πλαίσια περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων. Η τέταρτη κατηγορία (Άλλο) αναφέρεται σε κάθε άλλο πλαίσιο, που δεν υπάγεται στα τρία προαναφερθέντα, το οποίο θα πρέπει να προσδιοριστεί στο Πιστοποιητικό *EuroPsy* (π.χ. Δικαστικής Ψυχολογία, Ψυχολογία της Κυκλοφορίας, Συμβουλευτική Ψυχολογία, Ψυχο-Κοινωνική Παρέμβαση). Αυτό το πλαίσιο θα πρέπει να περιλαμβάνει μία ευρεία πρακτική, να είναι αναγνωρισμένο στην ενδιαφερόμενη χώρα και να έχει αναγνωρισμένη ακαδημαϊκή εκπαίδευση και προετοιμασία στο βασικό επίπεδο. Τότε θα μπορέσει να αναγνωριστεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Απονομής.

Επιστημονική Γνώση, αναφέρεται στη συσσωρευμένη γνώση της επιστημονικής βιβλιογραφίας της επιστήμης της ψυχολογίας, η οποία γίνεται αποδεκτή από την κοινότητα των ερευνητών και των καθηγητών ψυχολογίας.

Επαγγελματική Ικανότητα, αναφέρεται στην ικανότητα να εκπληρώνεται επαρκώς ένας επαγγελματικός ρόλος, όπως αυτός ορίζεται στο Παράρτημα ΙΙΙ.

Αυτόνομη Άσκηση του επαγγέλματος ως ψυχολόγος, αναφέρεται στην εκπλήρωση των επαγγελματικών ρόλων έναντι των πελατών, χωρίς να απαιτείται άμεση εποπτεία από άλλους ψυχολόγους.

Εξαρτημένη Άσκηση του επαγγέλματος του ψυχολόγου, αναφέρεται στην εκπλήρωση των επαγγελματικών ρόλων έναντι των πελατών υπό την υπευθυνότητα και την καθοδήγηση ενός άλλου ψυχολόγου, ο οποίος διαθέτει τα προσόντα για αυτόνομη άσκηση του επαγγέλματος του ψυχολόγου στο συγκεκριμένο πεδίο άσκησης (Άρθρο 9).

Εποπτευόμενη Πρακτική Εξάσκηση, αναφέρεται στην εκπλήρωση των επαγγελματικών ρόλων έναντι των πελατών από έναν Επαγγελματία Ψυχολόγο υπό Κατάρτιση, ο οποίος βρίσκεται υπό άμεση εποπτεία ενός καταρτισμένου ψυχολόγου, όπως προσδιορίζεται στο Παράρτημα V, είτε ως μέρος των Πανεπιστημιακών σπουδών του, είτε εκτός Πανεπιστημίου.

Επαγγελματίας Ψυχολόγος υπό Κατάρτιση, είναι ένα άτομο, το οποίο, υπό την ευθύνη ενός καταρτισμένου Επόπτη σύμφωνα με την περιγραφή του Παραρτήματος V, βρίσκεται στη διαδικασία ολοκλήρωσης της πρακτικής του/της εξάσκησης υπό εποπτεία.

Επόπτης, είναι ένας καταρτισμένος ψυχολόγος, ο οποίος, τα τελευταία τρία χρόνια, έχει τουλάχιστον δύο χρόνια πλήρους απασχόλησης ή ισοδύναμης εμπειρίας ως αυτόνομος επαγγελματίας ψυχολόγος (αναγνωρισμένος ως καταρτισμένος από τον εθνικό οργανισμό διαπίστευσης), σε ένα πεδίο άσκησης και ο οποίος είναι υπεύθυνος για την εκπαίδευση και την αξιολόγηση της επαγγελματικής ικανότητας ενός Επαγγελματία Ψυχολόγου υπό Κατάρτιση, στο συγκεκριμένο πεδίο άσκησης.

Ο **Εθνικός Σύλλογος Ψυχολόγων σε μία χώρα**, είναι ο Σύλλογος Μέλος ή η ομοσπονδία συλλόγων που είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Συλλόγων Επαγγελματιών Ψυχολόγων (EFPA). Θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες ώστε να εξασφαλιστεί ότι η Εθνική Επιτροπή Απονομής είναι αντιπροσωπευτική της ευρύτερης κοινότητας των ψυχολόγων της χώρας.

Η **Χώρα διαμονής**, είναι η χώρα όπου ο ψυχολόγος ή ο Εγγεγραμμένος στο *EuroPsy* Ψυχολόγος είναι καταχωρημένος ως κάτοικος.

Η **Χώρα Επαγγελματικής Πρακτικής**, είναι η χώρα όπου ο ψυχολόγος ή ο Εγγεγραμμένος στο *EuroPsy* Ψυχολόγος εργάζεται ή σκοπεύει να εργαστεί.

Παράρτημα II. Πλαίσιο και Ελάχιστα Κριτήρια για τις Ακαδημαϊκές Σπουδές και την Πρακτική Εξάσκηση των Ψυχολόγων.

Το παρόν παράρτημα αναφέρεται στις εκπαιδευτικές απαιτήσεις για την απόκτηση του *EuroPsy* και ουσιαστικά βασίζεται στην έκθεση: *Το EuroPsy Τ-Πλαίσιο για τις Ακαδημαϊκές Σπουδές και την Επαγγελματική Άσκηση των Ψυχολόγων στην Ευρώπη*, το οποίο έγινε αποδεκτό από τη Γενική Συνέλευση της EFPA, το 2001. Μόνο τα άτομα, τα οποία είναι σε θέση να αποδείξουν ότι έχουν παρακολουθήσει ένα ακαδημαϊκό πρόγραμμα σπουδών που πληροί τις ακόλουθες απαιτήσεις και έχουν συμπληρώσει το ισοδύναμο ενός έτους εποπτευόμενης πρακτικής άσκησης, αθροίζοντας συνολικά τουλάχιστον 6 έτη (360 ECTS), θα θεωρούνται ότι έχουν τα προσόντα να αποκτήσουν το *EuroPsy* και να εγγραφούν στο Μητρώο.

Ως βασικό πλαίσιο, οι απαιτήσεις έχουν διατυπωθεί σύμφωνα με ένα μοντέλο προγράμματος σπουδών, το οποίο διακρίνει τρεις φάσεις:

1^η φάση Βασικός Τίτλος Σπουδών (Bachelor) ή ισοδύναμο.

2^η φάση Μεταπτυχιακός Τίτλος Σπουδών (Masters) ή ισοδύναμο.

3^η φάση Εποπτευόμενη Επαγγελματική Εξάσκηση.

Η πρώτη και δεύτερη φάση θα αποτελούν μέρος της ακαδημαϊκής εκπαίδευσης στην ψυχολογία, ενώ η τρίτη φάση, παρόλο που δεν είναι απαραίτητο, θα μπορεί να συμπεριλαμβάνεται στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Επίσης, θα υπάρξει μία σειρά διακανονισμών από την πλευρά των πανεπιστημίων για να συγκλίνουν αυτές οι απαιτήσεις και να μην είναι απαραίτητες δομές ξεχωριστών ή διαδοχικών φάσεων. Για παράδειγμα, ορισμένα πανεπιστήμια σε διάφορες χώρες έχουν αναπτύξει τη Μάθηση Βάσει Προβλημάτων (ΜΒΠ) (Problem Based Learning, PBL) ως έναν τρόπο προσέγγισης της ακαδημαϊκής εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης των ψυχολόγων, όπου πλήρεις κύκλοι θεωρίας-μεθοδολογίας-εφαρμογής οργανώνονται από την αρχή του προγράμματος. Το ακαδημαϊκό αυτό μοντέλο σπουδών προϋποθέτει ότι οι φοιτητές που αποφοιτούν από τα προγράμματα αυτά έχουν αποκομίσει ισοδύναμες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητα οι νεωτεριστικές αυτές προσεγγίσεις αποτελούν ευπρόσδεκτο χαρακτηριστικό της επαγγελματικής κατάρτισης. Η παρούσα πρόταση είναι ουδέτερη σε σχέση με την οργάνωση και αλληλουχία του μαθησιακού προγράμματος.

Επιπροσθέτως, οι απαιτήσεις αυτές θα μπορούσαν να καλυφθούν τόσο από μη διαφοροποιημένα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα, όσο και από διαφοροποιημένα εκπαιδευτικά συστήματα, όπου το πρόγραμμα σπουδών είναι ενιαίο, ενσωματώνοντας τη θεωρία και την πράξη (π.χ. ολοκληρωμένη επαγγελματική εκπαίδευση, μάθηση βάσει προβλημάτων) ή ξεχωριστό. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο Μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών ή ισοδύναμος τίτλος, που αποκτήθηκε μετά από 5 έτη σπουδών (300 ECTS), θεωρείται ότι παρέχει τα *βασικά* προσόντα, που απαιτούνται για την είσοδο στην επαγγελματική άσκηση της ψυχολογίας και κατόπιν απαιτείται να ακολουθεί εποπτευόμενη πρακτική εξάσκηση, πριν ένα άτομο θεωρηθεί ικανό να ασκήσει το επάγγελμα ως αυτόνομος επαγγελματίας ψυχολόγος. Η εξειδικευμένη άσκηση του επαγγέλματος σε οποιονδήποτε τομέα της ψυχολογίας, γενικά θα απαιτεί

περαιτέρω κατάρτιση σε τομείς, όπως ψυχολογία της υγείας, κλινική ψυχολογία, ψυχολογία της εργασίας, οργανωτικής και προσωπικού, ψυχολογία της εργασίας και υγείας, ψυχολογία της εκπαίδευσης, ψυχολογία του παιδιού, τομείς για τους οποίους θα απονεμηθούν ειδικοί τίτλοι.

Το παρόν παράρτημα περιγράφει το περιεχόμενο, που καλύπτει τις δύο πρώτες φάσεις, καθώς και τις ελάχιστες απαιτήσεις για την επαγγελματική εκπαίδευση των ψυχολόγων. Η τρίτη φάση περιγράφεται αργότερα στο Παράρτημα V αυτού του κειμένου.

Περιγραφή του Περιεχομένου του Βιογραφικού Σπουδών

Η Πρώτη Φάση

Η πρώτη φάση αφιερώνεται κατά κανόνα στον προσανατολισμό των φοιτητών στις διάφορες υπο-ειδικότητες της ψυχολογίας, αλλά μπορεί επίσης να επεκταθεί και σε συναφείς επιστημονικούς κλάδους. Προσφέρει βασική εκπαίδευση σε όλες τις ειδικότητες της ψυχολογίας, καθώς και στις κυριότερες θεωρίες και τεχνικές της. Παρέχει μιά βασική εισαγωγή στις δεξιότητες των ψυχολόγων και το υπόβαθρο για την έρευνα στην ψυχολογία. Δεν οδηγεί σε οποιαδήποτε επαγγελματική κατάρτιση στην ψυχολογία και δεν εξασφαλίζει τις απαραίτητες ικανότητες για αυτόνομη άσκηση του επαγγέλματος στη ψυχολογία. Παρόλο που η πρώτη φάση μπορεί να καλυφθεί με ένα τριετές πρόγραμμα σπουδών όπως ο τίτλος Bachelor, μπορεί εξ' ίσου να πραγματοποιηθεί σε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα και να ενσωματωθεί με τις γνώσεις, τις δεξιότητες και την κατανόηση που απαιτούνται για την άσκηση του επαγγέλματος του ψυχολόγου. Το πρόγραμμα σπουδών της πρώτης φάσης βασίζεται σε γενικές γραμμές στο πλαίσιο που συμφωνήθηκε το 2001 με το *EuroPsy T: Πλαίσιο για τις Ακαδημαϊκές Σπουδές και την Επαγγελματική Κατάρτιση των Ψυχολόγων στην Ευρώπη*. Η εργασία αυτής της προηγούμενης μελέτης επέφερε μία ευρεία συμφωνία μεταξύ των Ευρωπαϊκών χωρών, όσον αφορά την κάλυψη της βασικής εκπαίδευσης στην ψυχολογία. Το πλαίσιο αυτό ή οι γενικές του γραμμές, παρουσιάζεται στον κάτωθι Πίνακα 1, και βασίζεται στην ψυχολογική γνώση και κατανόηση που σχετίζεται με το άτομο, τις ομάδες και την κοινωνία/συστήματα. Προβαίνει σε διαφοροποίηση μεταξύ ψυχολογικών γνώσεων και δεξιοτήτων, όπου οι μόνιμες πρώτες αφορούν την ψυχολογία ως επεξηγηματική επιστήμη που σκοπεύει στην κατανόηση της συμπεριφοράς των ανθρώπων, οι δε δεύτερες ως τεχνολογική επιστήμη σκοπεύουσα στην παρέμβαση η οποία πραγματοποιεί αποτελεσματικές αλλαγές στην συμπεριφορά των ανθρώπων. Και οι δύο τύποι της επιστήμης διαθέτουν τόσο θεμελιώδεις όσο και εφαρμόσιμες πλευρές (γενικές θεωρίες έναντι εφαρμογών στη διάγνωση και παρέμβαση).

Πίνακας 1. Η Πρώτη Φάση

Τύπος περιεχομένου / Στόχοι	Άτομα	Ομάδες	Συστήματα/Κοινωνία
Προσανατολισμός Γνώσεις			Μέθοδοι της ψυχολογίας Ιστορία της ψυχολογίας Γενική θεώρηση ειδικοτήτων και πεδίων στη ψυχολογία
Επεξηγηματικές θεωρίες Γνώσεις			Γενική ψυχολογία Νευρο-ψυχολογία Ψυχοβιολογία Γνωστική ψυχολογία Διαφορική ψυχολογία Κοινωνική ψυχολογία Αναπτυξιακή Ψυχολογία Ψυχολογία της Προσωπικότητας Εργασιακή και Οργανωτική Ψυχολογία Κλινική Ψυχολογία-Ψυχολογία της Υγείας Εκπαιδευτική Ψυχολογία Ψυχοπαθολογία
Τεχνολογικές θεωρίες Γνώσεις			Θεωρία των δεδομένων και των δοκιμασιών Θεωρία των ερωτηματολογίων Θεωρία της αξιολόγησης
Επεξηγηματικές θεωρίες Δεξιότητες			Άσκηση στις δεξιότητες αξιολόγησης Άσκηση στις δεξιότητες συνέντευξης
Τεχνολογικές θεωρίες Δεξιότητες			Άσκηση στην κατασκευή δοκιμασιών και ερωτηματολογίων Άσκηση στην παρέμβαση στην ομάδα
Μεθοδολογία Γνώσεις			Εισαγωγή στις μεθόδους: π.χ πειραματικές μέθοδοι Ποιοτικές και Ποσοτικές μέθοδοι
Μεθοδολογία Δεξιότητες			Εξάσκηση στον πειραματισμό Εξάσκηση στη μεθοδολογία και στατιστική Άσκηση στην συλλογή δεδομένων, Ποιοτική ανάλυση
Δεοντολογία Γνώσεις και Δεξιότητες			Κώδικες Δεοντολογίας και επαγγελματικής ηθικής
Ακαδημαϊκές δεξιότητες Δεξιότητες			Συλλογή πληροφοριών/βιβλιοθήκη και βιβλιογραφικές δεξιότητες Μελέτη/συγγραφή επιστημονικών εργασιών Δεοντολογία Έρευνας
Μη ψυχολογικές θεωρίες Γνώσεις			Επιστημολογία Φιλοσοφία Κοινωνιολογία Ανθρωπολογία

Η Δεύτερη Φάση

Το πρόγραμμα της δεύτερης φάσης προετοιμάζει τον φοιτητή για αυτόνομη άσκηση του επαγγέλματος του ψυχολόγου. Αυτό το τμήμα του προγράμματος σπουδών μπορεί να είναι είτε αδιαφοροποίητο και να προετοιμάζει για περαιτέρω διδακτορικές σπουδές ή εργασία ως «γενικός επαγγελματίας στην ψυχολογία», είτε διαφοροποιημένο και να προετοιμάζει για εργασία σε συγκεκριμένο επαγγελματικό τομέα της ψυχολογίας, όπως (α) στην κλινική ψυχολογία ή την ψυχολογία της υγείας, (β) στην εκπαιδευτική ή την σχολική ψυχολογία, (γ) στην εργασιακή ή την οργανωτική ψυχολογία ή (δ) σε κάποιον άλλο τομέα. Στην πρώτη περίπτωση, ο φοιτητής θα αποκτήσει πρόσθετες γνώσεις σε θέματα που ήδη πραγματεύτηκε κατά τη διάρκεια της πρώτης φάσης, όπως θεωρία της δόμησης της γνωστικής λειτουργίας, ειδικές θεωρίες των συγκινήσεων, εμβάθυνση στις θεωρίες της προσωπικότητας. Αυτό προϋποθέτει προετοιμασία είτε για μια μέλλουσα ερευνητική σταδιοδρομία (μέσω του διδακτορικού), είτε μια πιο γενική προετοιμασία για το επάγγελμα του ψυχολόγου. Στη δεύτερη περίπτωση, ο φοιτητής θα αποκτήσει εξειδικευμένες γνώσεις π.χ θεωρίες και τεχνικές της κλινικής αξιολόγησης, θεωρίες της εκπαιδευτικής παρέμβασης όπως τροποποίηση συμπεριφοράς, θεωρίες εργασιακής απόδοσης, θεωρίες περί ηγεσίας ή στατιστικά μοντέλα για την επιλογή προσωπικού. Δεδομένου ότι όλες οι γνώσεις και οι δεξιότητες, που θα αποκτηθούν, βασίζονται στην επιστήμη της ψυχολογίας, και οι δύο τύποι προγραμμάτων σπουδών γίνονται αποδεκτοί στο πλαίσιο της δεύτερης φάσης. Ως τμήμα της δεύτερης φάσης ο φοιτητής, είτε προετοιμαζόμενος για ερευνητική καριέρα είτε για να ακολουθήσει το επάγγελμα του ψυχολόγου, πρέπει να αποδείξει ότι έχει αποκτήσει δεξιότητες στην έρευνα. Κατά γενική ομολογία, οι επαγγελματίες ψυχολόγοι πρέπει να αποκτήσουν ικανότητα στην έρευνα, όχι μόνο για να είναι σε θέση να αξιολογήσουν οι ίδιοι την εργασία και τις παρεμβάσεις τους, αλλά και για να διατηρήσουν την ικανότητά τους σχετικά με την έρευνα και την βιβλιογραφία.

Ο κάτωθι Πίνακας 2, που περιγράφει το πλαίσιο για τη δεύτερη φάση, παρουσιάζει μία δομή βασισμένη στις ικανότητες σε σχέση με το “άτομο”, την “ομάδα” και την “κοινωνία”. Αυτή αναγνωρίζει το γεγονός ότι οι ψυχολόγοι εργάζονται σε ατομικό, ομαδικό και κοινωνικό επίπεδο και ότι η προετοιμασία τους οφείλει να καλύπτει και τα τρία αυτά επίπεδα.

Πίνακας 2. Η Δεύτερη Φάση

Τύπος περιεχομένου / Στόχοι	Άτομο	Ομάδα	Κοινωνία
Προσανατολισμός Γνώσεις	Προσανατολισμός στο πλαίσιο άσκησης του επαγγέλματος και στις δυνατότητες εξειδίκευσης		
Επεξηγηματικές θεωρίες Γνώσεις	Μαθήματα για τις επεξηγηματικές θεωρίες της γενικής ψυχολογίας, και/ή της ψυχοβιολογίας, και/ή της αναπτυξιακής ψυχολογίας, και/ή της ψυχολογίας της προσωπικότητας, και/ή της κοινωνικής ψυχολογίας. Π.χ θεωρίες μάθησης, θεωρία της γνωστικής αρχιτεκτονικής, προωθημένες θεωρίες προσωπικότητας.		
	Μαθήματα για τις επεξηγηματικές θεωρίες της εργασιακής και οργανωτικής ψυχολογίας, και/ή της εκπαιδευτικής ψυχολογίας της, και/ή της κλινικής ψυχολογίας, και/ή των κλάδων της ψυχολογίας. Π.χ. θεωρίες εργασιακής απόδοσης, θεωρίες γνωστικής κατάστασης, θεωρίες της ηγεσίας, θεωρίες των διαταραχών προσωπικότητας.		

Τεχνολογικές θεωρίες Γνώσεις	Μαθήματα για τις τεχνολογικές θεωρίες της γενικής ψυχολογίας, και/ή της ψυχοβιολογίας, και/ή της αναπτυξιακής ψυχολογίας, και/ή της ψυχολογίας της προσωπικότητας, και/ή της κοινωνικής ψυχολογίας. Π.χ ψυχομετρική θεωρία, θεωρία αξιολόγησης του ΗΕΓ.
	Μαθήματα για τις τεχνολογικές θεωρίες της εργασιακής και οργανωτικής ψυχολογίας, και/ή της εκπαιδευτικής ψυχολογίας, και/ή της κλινικής ψυχολογίας, και/ή των κλάδων της ψυχολογίας. Π.χ θεωρίες ανάλυσης της εργασίας, ανάλυση μαθησιακών αναγκών, θεωρίες συμβουλευτικής και ψυχοθεραπείας.
Επεξηγηματικές θεωρίες Δεξιότητες	Άσκηση δεξιοτήτων στην εφαρμογή επεξηγηματικών θεωριών, που προαναφέρονται, στη διάγνωση σε ερευνητικό/ εργαστηριακό πλαίσιο. Π.χ άσκηση στη μέτρηση ΗΜΓ, άσκηση στην αξιολόγηση προσωπικότητας.
	Άσκηση δεξιοτήτων στην εφαρμογή επεξηγηματικών θεωριών, που προαναφέρονται, στη διάγνωση σε εφαρμοσμένο/ εργασιακό περιβάλλον. Π.χ άσκηση στην ανάλυση σφαλμάτων, διάγνωση μαθησιακών διαταραχών.
Τεχνολογικές θεωρίες Δεξιότητες	Άσκηση δεξιοτήτων στην εφαρμογή τεχνολογικών θεωριών, που προαναφέρονται, σε παρεμβάσεις σε ερευνητικό/ εργασιακό πλαίσιο. Π.χ άσκηση στην κατασκευή δοκιμασιών, σχεδιασμός πειράματος στη μάθηση.
	Άσκηση ικανοτήτων στην εφαρμογή τεχνολογικών θεωριών, που προαναφέρονται, σε παρεμβάσεις σε ερευνητικό/εργαστηριακό πλαίσιο. Π.χ άσκηση στο σχεδιασμό συστημάτων βαθμολόγησης της απόδοσης, τον σχεδιασμό εκπαιδευτικού συστήματος, την ανάπτυξη θεραπευτικού σχεδιασμού, ψυχοθεραπεία
Μεθοδολογία Γνώσεις	Ερευνητικός Σχεδιασμός Ανωτέρου Επιπέδου: Βασικές και ανώτερες στατιστικές πολυμεταβλητών, συμπεριλαμβανομένης και της ANOVA Πολλλαπλή ανάλυση παλινδρόμησης, Παραγοντική ανάλυση, Σχεδιασμός Ποιοτικής Έρευνας, περιλαμβάνοντας τρόπους συνεντεύξεων ανωτέρου επιπέδου και χρήση ερωτηματολογίων, ποιοτική ανάλυση δεδομένων.
Μεθοδολογία Δεξιότητες	Άσκηση δεξιοτήτων στις προαναφερθείσες μεθόδους και τεχνικές
Δεοντολογία	Γνώσεις των αρχών της δεοντολογίας και των εφαρμογών τους.
Γνώσεις και Δεξιότητες	Άσκηση δεξιοτήτων στην εφαρμογή των αρχών δεοντολογίας και των κωδικών δεοντολογίας στην επαγγελματική πρακτική
Ακαδημαϊκές και γενικές επαγγελματικές δεξιότητες Δεξιότητες	Άσκηση δεξιοτήτων στη σύνταξη έκθεσης και τη συγγραφή επιστημονικών άρθρων Άσκηση δεξιοτήτων στην επαγγελματική συνέντευξη, κλπ.
Μη ψυχολογικές θεωρίες Γνώσεις	Θεωρητικά και πρακτικά μαθήματα σε θέματα άλλων επιστημονικών κλάδων, που έχουν σχέση με την επαγγελματική δραστηριότητα. Π.χ ιατρική, νομική, επιχειρησιακή οικονομία.
Βασική ερευνητική ικανότητα	ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ (Διπλωματική)
Βασική επαγγελματική ικανότητα	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ (“STAGE”)

Η Πρακτική Άσκηση (“stage”)

Ο σκοπός της πρακτικής άσκησης (σε ορισμένες Ευρωπαϊκές χώρες αναφέρεται ως “stage”) είναι να προσφέρει στον φοιτητή μία εισαγωγική επαγγελματική άσκηση σε πραγματικές συνθήκες μέσα στο χώρο εργασίας, προκειμένου να μπορέσει:

- να αφομοιώσει τις θεωρητικές και πρακτικές γνώσεις

- να μάθει διαδικασίες που σχετίζονται με τις Ψυχολογικές γνώσεις
- να ξεκινήσει να ασκεί το επάγγελμα υπό εποπτεία
- να αποκτήσει την ικανότητα να επανεξετάζει και να συζητά τις ενέργειές του, καθώς και άλλων ανθρώπων
- να αρχίσει να εργάζεται σε πραγματικές συνθήκες με συναδέλφους

Η πρακτική αυτή άσκηση γίνεται συνήθως κατά τη διάρκεια του δεύτερου μισού του Πανεπιστημιακού προγράμματος σπουδών, αλλά μπορεί να ξεκινήσει και νωρίτερα και/ή να παραταθεί μετά το τέλος του προγράμματος. Στη δεύτερη περίπτωση, την ευθύνη θα πρέπει να μοιράζονται το Πανεπιστήμιο και/ή ο επαγγελματικός σύλλογος ψυχολόγων της χώρας και/ή οι αρμόδιοι οργανισμοί για την πιστοποίηση της πρακτικής άσκησης. Η διάρκειά της θα πρέπει κανονικά να είναι τουλάχιστον 3 μήνες (ή 15 ECTS), ανάλογα με τον συγκεκριμένο τομέα ενδιαφέροντος.

Το είδος της πρακτικής άσκησης, κατά τη διάρκεια του 'stage', μπορεί να ποικίλλει και να περιλαμβάνει:

- παρατήρηση πραγματικών συνθηκών, στις οποίες χρησιμοποιούνται ψυχολογικές τεχνικές
- χρήση βασικών τεχνικών υπό εποπτεία
- συμμετοχή σε προγράμματα με ανάληψη συγκεκριμένου ρόλου
- ανάλυση και συζήτηση «περιπτώσεων»

Οι χώροι όπου μπορεί να πραγματοποιηθεί η πρακτική άσκηση (stage) είναι κατά κανόνα κάποιος δημόσιος ή ιδιωτικός θεσμός ή "πιστοποιημένη" ιδιωτική εταιρεία, οι οποίοι:

- παρέχουν υπηρεσίες, οι οποίες συνάδουν με το εκπαιδευτικό υπόβαθρο του ασκουμένου
- μπορούν να εγγυηθούν ότι το μεγαλύτερο μέρος της εποπτείας θα παρέχεται από επαγγελματίες ψυχολόγους
- είναι αναγνωρισμένοι από τον εθνικό Σύλλογο Ψυχολόγων και/ή από αναγνωρισμένο Πανεπιστήμιο.

Παραδείγματα τέτοιων οργανισμών περιλαμβάνουν νοσοκομεία ή κλινικούς χώρους, ιδιωτικά γραφεία, σχολεία και εκπαιδευτικά ιδρύματα, καθώς και υπηρεσίες κοινοτήτων.

Η πρακτική άσκηση (stage) δεν θεωρείται τμήμα της εποπτευόμενης πρακτικής άσκησης.

Η Έρευνα

Οι φοιτητές, ολοκληρώνοντας την πλήρη ακαδημαϊκή εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση, αναμένεται να έχουν αναπτύξει μερικές βασικές ικανότητες στις ερευνητικές δεξιότητες και να έχουν πραγματοποιήσει μιάς μικρής κλίμακας ερευνητική εργασία. Αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί στο πανεπιστημιακό εργαστήριο ή επί του πεδίου χρησιμοποιώντας πειραματικές ή πιο νατουραλιστικές μεθόδους, όπως για παράδειγμα οιονεί-πειράματα, μελέτη περιπτώσεων, συνέντευξη ή έρευνα μέσω ερωτηματολογίων. Οι φοιτητές θα πρέπει να εισαχθούν σε θέματα που

αφορούν τη φύση και τη δεοντολογία της ψυχολογικής έρευνας, καθώς και στις βασικές μεθόδους που χρησιμοποιούν οι ψυχολόγοι. Αυτή η δραστηριότητα συνήθως διαρκεί 3-6 μήνες (π.χ 15-30 ECTS).

Η Τρίτη Φάση (το έτος της εξάσκησης υπό εποπτεία)

Η τρίτη φάση της επαγγελματικής εκπαίδευσης των ψυχολόγων συνίσταται στην επαγγελματική εξάσκηση υπό εποπτεία, σε συγκεκριμένο τομέα της επαγγελματικής ψυχολογίας. Μπορεί να θεωρηθεί κατάρτιση στο επαγγελματικό πεδίο, με σκοπό την:

- προετοιμασία για αυτόνομη άσκηση του επαγγέλματος, ως αδειούχος (ή ισοδύναμο) ψυχολόγος,
- ανάπτυξη εργασιακών ρόλων ως επαγγελματίας ψυχολόγος, που θα είναι βασισμένα στη δική του προσωπική κατάρτιση και προσωπικότητα,
- εμπέδωση της αφομοίωσης θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων.

Η κατάρτιση αυτή συνήθως πραγματοποιείται πλήρως ή μερικώς μετά τη συμπλήρωση της δεύτερης φάσης και συχνά αφού ο φοιτητής αφήσει το πανεπιστήμιο. Ωστόσο, η κατάρτιση αυτή μπορεί να ανήκει και στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση, για παράδειγμα ολοκληρωμένος κύκλος σπουδών έξι ετών, όπου η εποπτευόμενη πρακτική εξάσκηση διευθετείται από το πανεπιστήμιο ως τμήμα των μαθημάτων και πραγματοποιείται εντός της εκπαιδευτικής περιόδου των έξι ετών. Η διάρκειά της είναι 12 μήνες ή το ισοδύναμό του (60 ECTS).

Το είδος της εξάσκησης συνίσταται σε ημιαυτόνομη εργασία ως ψυχολόγος υπό εποπτεία, σε επαγγελματικό-σπουδαστικό περιβάλλον. Η μορφή αυτής της κατάρτισης θεωρείται ουσιώδης για την απόκτηση της επαγγελματικής επάρκειας του ψυχολόγου, διότι η εφαρμογή των γνώσεων και δεξιοτήτων, που έχουν αποκτηθεί κατά τη διάρκεια της πρώτης και δεύτερης φάσης σε επαγγελματικό περιβάλλον, αποτελεί προϋπόθεση για την ανάπτυξη της επάρκειας των ψυχολόγων. Οι απόφοιτοι που έχουν ολοκληρώσει την πρώτη και δεύτερη φάση, χωρίς την περίοδο της εποπτευόμενης επαγγελματικής εξάσκησης, δεν μπορούν να θεωρηθούν κατάλληλοι για αυτόνομη εργασία ως ψυχολόγοι.

Η εποπτευόμενη επαγγελματική εξάσκηση θα γίνεται σε οργανισμούς ή «πιστοποιημένες» ιδιωτικές εταιρείες, οι οποίοι:

- παρέχουν υπηρεσίες που είναι σύμφωνες με το εκπαιδευτικό υπόβαθρο του ασκούμενου,
- μπορούν να εγγυηθούν ότι το μεγαλύτερο μέρος της εποπτείας θα παρέχεται από επαγγελματία ψυχολόγο,
- είναι κανονικά πιστοποιημένοι ή αναγνωρισμένοι από το εθνικό σώμα, που ρυθμίζει την είσοδο στο επάγγελμα.

Παραδείγματα τέτοιων οργανισμών αποτελούν τα νοσοκομεία ή οι κλινικοί χώροι, τα ιδιωτικά γραφεία, τα σχολεία και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, καθώς και οι υπηρεσίες κοινοτήτων.

Ελάχιστες Απαιτήσεις του Προγράμματος Ακαδημαϊκών Σπουδών και Επαγγελματικής Κατάρτισης

Στο τμήμα αυτό περιγράφεται το ελάχιστο εύρος και τα περιεχόμενα που απαιτούνται για το πρόγραμμα σπουδών στην ψυχολογία. Αυτά είναι διατυπωμένα με όρους κατηγοριών περιεχομένου, όπως ορίζονται κατωτέρω, καθώς και ελαχίστου εύρους με όρους μονάδων ECTS (ECTS= Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς Εκπαιδευτικής Μονάδας). 1 ECTS θεωρείται ότι ισοδυναμεί με 25 ώρες ενεργούς μελέτης (πχ. «φορτίου μελέτης») του φοιτητή και ένα έτος θεωρείται ότι ισοδυναμεί με 60 μονάδες ECTS.

Συνολική διάρκεια των ακαδημαϊκών σπουδών και της επαγγελματικής κατάρτισης

Το πανεπιστημιακό πρόγραμμα σπουδών πρέπει να έχει διάρκεια τουλάχιστον 5 έτη (300 ECTS). Οι μονάδες αυτές θα πρέπει να κατανέμονται σε 180 μονάδες για την 1^η φάση και 120 μονάδες για τη 2^η φάση (ταιριάζει με την δομή “3+2” της Μπολόνια, του Bachelors συν Masters), παρόλο που ορισμένα πανεπιστήμια και χώρες διαφέρουν στη δομή των εκπαιδευτικών τους συστημάτων. Η διάρκεια της 3^{ης} φάσης (πρακτική εξάσκηση υπό εποπτεία) πρέπει να είναι τουλάχιστον ένα έτος (60 ECTS) ή το ισοδύναμό του. Αυτό οδηγεί σε μία συνολική διάρκεια 6 ετών ή 360 ECTS.

Σύνθεση του προγράμματος σπουδών

Το ακαδημαϊκό πρόγραμμα σπουδών πρέπει να καλύπτει όλες τις συνιστώσες που περιγράφονται στους Πίνακες 1 και 2. Ωστόσο, μπορεί να υπάρξουν διαφορές ως προς την έμφαση που δίνεται σε πεδία σπουδών και/ή στους τύπους εκπαιδευτικών στόχων. Στον Πίνακα 3 περιγράφονται τα όρια εντός των οποίων μπορεί να ποικίλλει η σύνθεση του προγράμματος σπουδών. Αυτά παρέχουν έναν ευέλικτο ορισμό του «κοινού κορμού» (common core) της Ευρωπαϊκής ψυχολογίας με λειτουργικούς όρους.

Οι απαιτήσεις θα πρέπει να γίνουν κατανοητές ως ακολούθως:

1. Το μεγαλύτερο μέρος της 1^{ης} φάσης πρέπει να αφιερωθεί σε θεωρητικά μαθήματα και σε άσκηση δεξιοτήτων στην ψυχολογία. Ωστόσο, ένα μέρος θα πρέπει να αφιερωθεί στη μεθοδολογία και στις μη-ψυχολογικές θεωρίες (π.χ. φιλοσοφία ή κοινωνιολογία), οι οποίες θεωρούνται σχετικές με τη μελέτη της ψυχολογίας. Προτείνεται το τμήμα που αφιερώνεται στα θεωρητικά μαθήματα και την άσκηση δεξιοτήτων συν ο προσανατολισμός και οι ακαδημαϊκές δεξιότητες να είναι μεταξύ 125 και 135 μονάδων (για 2 έτη). Το μεγαλύτερο μέρος των θεωρητικών μαθημάτων και της άσκησης δεξιοτήτων θα πρέπει να αφιερωθεί στην ατομική συμπεριφορά. Η συμπεριφορά των ανθρώπων στις ομάδες και την κοινωνία, θα πρέπει να λάβει και ελάχιστη κάλυψη 20 μονάδων έκαστο.
2. Η μεθοδολογία θα πρέπει να καλύπτεται σε τουλάχιστον 30 μονάδες. Οι μη-ψυχολογικές θεωρίες μεταξύ 15 και 25 μονάδες. Συνολικά, και τα δύο αυτά στοιχεία του προγράμματος θα πρέπει να αντιστοιχούν σε 45 έως 55 μονάδες.

3. Στη 2^η φάση θα πρέπει να αφιερωθούν περίπου 60 μονάδες (1 έτος) σε θεωρητικά μαθήματα, σεμινάρια, αναθέσεις εργασιών, κλπ. Το πρόγραμμα σπουδών θα πρέπει ισόρροπα να εξασφαλίζει ότι αποδίδεται αρκετή προσοχή στη μελέτη των ατόμων, των ομάδων και της κοινωνίας.
4. 15-30 μονάδες θα πρέπει να αφιερωθούν στην πρακτική άσκηση ("stage"), και 15-30 σε ερευνητική εργασία ή διπλωματική. Οι δύο αυτές δραστηριότητες θα πρέπει να καλύπτουν τουλάχιστον 60 μονάδες (1 έτος).
5. Τουλάχιστον 60 μονάδες (1 έτος) θα πρέπει να αποδοθούν στην εποπτευόμενη πρακτική εξάσκηση.
6. Κατά την πρώτη φάση δεν θεωρείται απαραίτητη η συγγραφή άρθρου ή πραγματείας ή διπλωματικής διατριβής, διότι ο τίτλος Bachelor δεν θεωρείται ότι οδηγεί στην επάρκεια για αυτόνομη άσκηση του επαγγέλματος. Ωστόσο, για τη δεύτερη φάση απαιτείται ερευνητική διατριβή, η οποία συχνά είναι της μορφής διπλωματική του Master ή διατριβή.

*Πίνακας 3. Ελάχιστες Απαιτήσεις Ακαδημαϊκής Εκπαίδευσης (σε ECTS)
για Αυτόνομη Επαγγελματική Άσκηση στην Ψυχολογία*

Φάση	Στοιχείο	Άτομο	Ομάδα	Κοινωνία	Σύνολο
1 ^η Φάση: (Bachelor ή ισοδύναμο)	Προσανατολισμός	Το πρόγραμμα πρέπει να περιλαμβάνει προσανατολισμό στην ψυχολογία, στους κλάδους της και στους τομείς της επαγγελματικής δραστηριότητας			125 ελάχ.
	Θεωρητικά μαθήματα και πρακτικές ασκήσεις	60 ελάχ.	20 ελάχ.	20 ελάχ.	
	Ακαδημαϊκές δεξιότητες	Πρέπει να περιλαμβάνεται άσκηση στις ακαδημαϊκές δεξιότητες			
	Μεθοδολογία	30 ελάχ.			45 ελάχ.
	Μη ψυχολογικές θεωρίες	15 ελάχ.			
2 ^η Φάση: (Masters ή ισοδύναμο)	Θεωρητικά μαθήματα, σεμινάρια,εργασίες κτλ κλπ				60 ελάχ.
	Πρακτική άσκηση (stage)/Τοποθέτηση	15-30 ελάχ.			30 ελάχ.
	Ερευνητική εργασία/ διπλωματική	15-30 ελάχ.			
3 ^η Φάση	Πρακτική εξάσκηση υπό Εποπτεία (Supervised Practice)	60 ελάχ.			Σύνολο 60
					Σύνολο 360

Παράρτημα ΙΙΙ. Ικανότητες και Προφίλ Ικανοτήτων

Ικανότητες των ψυχολόγων

Ο γενικός σκοπός όσων ασκούν το επάγγελμα του ψυχολόγου είναι να αναπτύξουν και να εφαρμόζουν τις αρχές, τις γνώσεις, τα πρότυπα και τις μεθόδους της ψυχολογίας με δεοντολογικό και επιστημονικό τρόπο, έτσι ώστε να προάγουν την εξέλιξη, την ευημερία και την αποτελεσματικότητα των ατόμων, των ομάδων, των οργανισμών, καθώς και της κοινωνίας.

Το παράρτημα αυτό προσδιορίζει τις κύριες ικανότητες, που πρέπει να αναπτύξουν και να επιδείξουν οι επαγγελματίες ψυχολόγοι, πριν γίνουν δεκτοί στην αυτόνομη άσκηση του επαγγέλματος. Οι ικανότητες αυτές σχετίζονται με τις πλευρές της διαδικασίας, μέσω της οποίας οι ψυχολόγοι προσφέρουν υπηρεσίες στους πελάτες τους.

Διακρίνονται δύο κύριες ομάδες ικανοτήτων: α) αυτές που σχετίζονται με το ψυχολογικό περιεχόμενο της διαδικασίας άσκησης του επαγγέλματος (βασικές ικανότητες) και β) αυτές που καθιστούν τον επαγγελματία αποτελεσματικό στην παροχή των υπηρεσιών του (βοηθητικές ικανότητες επάρκειας). Οι βασικές ικανότητες είναι μοναδικές για το Ψυχολογικό επάγγελμα, με όρους του περιεχομένου τους καθώς και στις γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για να πραγματοποιηθούν. Οι βοηθητικές ικανότητες επάρκειας ενυπάρχουν και σε άλλα επαγγέλματα και παρόχων υπηρεσιών. Τόσο οι βασικές ικανότητες όσο και οι βοηθητικές ικανότητες επάρκειας είναι σημαντικότερες, προκειμένου οι υπηρεσίες να παρέχονται με έναν επαγγελματικώς αποδεκτό τρόπο.

Οι ικανότητες περιγράφουν τους ποικίλους ρόλους που πραγματοποιούν οι ψυχολόγοι. Αυτοί οι ρόλοι πραγματοποιούνται σε ένα ή περισσότερα είδη επαγγελματικών πλαισίων και με διαφορετικούς τύπους πελατών. Οι ικανότητες βασιζονται στις γνώσεις, στην κατανόηση και στις δεξιότητες που εφαρμόζονται και ασκούνται δεοντολογικώς. Ο επαρκής επαγγελματίας δεν είναι μόνο ικανός να επιδείξει τις απαραίτητες δεξιότητες, αλλά και τις κατάλληλες στάσεις απέναντι στην ορθή άσκηση του επαγγέλματός του. Οι στάσεις αυτές θεωρούνται ειδικής σημασίας, διότι προσδιορίζουν τη μοναδική φύση του επαγγέλματος του ψυχολόγου. Ενώ ορισμένες γνώσεις και δεξιότητες είναι γενικές στην εφαρμογή τους, πολλές από αυτές σχετίζονται άμεσα με τα πλαίσιά τους. Επομένως, ο ψυχολόγος, ο οποίος έχει επιδείξει επαγγελματικές ικανότητες σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο με μία συγκεκριμένη ομάδα πελατών, δεν σημαίνει ότι είναι εξ΄ισου ικανός και σε άλλα πλαίσια ή με άλλες ομάδες πελατών.

Κάθε κάτοχος του Πιστοποιητικού *EuroPsy* θα έχει ένα προφίλ, που θα προσδιορίζει τα πλαίσια εντός των οποίων έχει επιδείξει ικανότητα στο να ασκήσει αυτόνομα το επάγγελμα του ψυχολόγου, από την στιγμή που του έχει απονεμηθεί το Πιστοποιητικό. Τα επαγγελματικά πλαίσια διακρίνονται μεταξύ τους σε τέσσερις ευρείες κατηγορίες, προσδιοριζόμενες ως ακολούθως:

- Κλινικής και Υγείας
- Εκπαίδευσης
- Εργασίας και Οργανώσεων
- Άλλο

Η ευρεία αυτή κατηγοριοποίηση των επαγγελματικών πλαισίων θεωρείται επαρκής για την περιγραφή των προσόντων, που απαιτούνται για την άσκηση του επαγγέλματος. Για εκείνες τις επαγγελματικές δραστηριότητες που δεν ανήκουν σε καμία από αυτές τις τρεις κατηγορίες, χρησιμοποιείται μία τέταρτη κατηγορία, η οποία προσδιορίζεται ως «Άλλο» και για το λόγο αυτό θα πρέπει να αποσαφηνίζεται το συγκεκριμένο πλαίσιο (π.χ. δικαστικό, αθλητικό, της κυκλοφορίας).

Οι περιγραφές αυτών των ικανοτήτων πρόκειται να είναι γενικές και εφαρμόσιμες στα περισσότερα ή σε όλα τα είδη της επαγγελματικής εργασίας των ψυχολόγων, παρόλο που εφαρμόζονται με εξειδικευμένους τρόπους στα διάφορα επαγγελματικά πλαίσια.

Βασικές ικανότητες

Οι βασικές ικανότητες, τις οποίες οποιοσδήποτε ψυχολόγος οφείλει να είναι ικανός να επιδείξει, διακρίνονται σε 20 κατηγορίες. Οι ικανότητες αυτές μπορούν να ομαδοποιηθούν σε έξι λειτουργικές κατηγορίες, οι οποίες σχετίζονται με τις επαγγελματικές δραστηριότητες. Οι λειτουργικές αυτές κατηγορίες προσδιορίζονται ως εξής:

- A. Προσδιορισμός στόχου
- B. Αξιολόγηση
- Γ. Ανάπτυξη
- Δ. Παρέμβαση
- E. Εκτίμηση/Αξιολόγηση
- Στ. Επικοινωνία

Οι ικανότητες περιγράφονται ως ακολούθως.

Πίνακας 4: Οι Βασικές ικανότητες των Ψυχολόγων.

Βασικές ικανότητες	Περιγραφή
A. Προσδιορισμός στόχου	Αλληλεπιδρά με τον πελάτη με σκοπό τον προσδιορισμό των στόχων της παρέμβασης ή της υπηρεσίας που θα παρασχεθεί.
1. Ανάλυση αναγκών	Συλλέγει, με κατάλληλες μεθόδους, πληροφορίες σχετικά με τις ανάγκες του πελάτη, αποσαφηνίζοντας και αναλύοντας τις ανάγκες σε τέτοιο σημείο, ώστε να μπορεί να αναληφθεί περαιτέρω ουσιαστική δράση.
2. Καθορισμός στόχου	Προτείνει και διαπραγματεύεται με τον πελάτη στόχους, θεσπίζει αποδεκτούς και εφικτούς στόχους και προσδιορίζει τα κριτήρια βάσει των οποίων θα εκτιμηθεί αργότερα η εκπλήρωση των στόχων.
B. Αξιολόγηση	Διατυπώνει, μέσω κατάλληλων μεθόδων, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ατόμων, ομάδων, οργανισμών και καταστάσεων.
3. Αξιολόγηση ατόμου	Διενεργεί αξιολόγηση, αξιοποιώντας τη συνέντευξη, τη χορήγηση ψυχομετρικών δοκιμασιών και την παρατήρηση ατόμων, σε πλαίσιο που σχετίζεται με την παροχή των συγκεκριμένων υπηρεσιών.
4. Αξιολόγηση ομάδας	Διενεργεί αξιολόγηση, αξιοποιώντας τη συνέντευξη, τη χορήγηση ψυχομετρικών δοκιμασιών και την παρατήρηση ομάδων, σε πλαίσιο που σχετίζεται με την παροχή των συγκεκριμένων υπηρεσιών.
5. Αξιολόγηση οργανισμών	Διενεργεί αξιολόγηση, μέσω συνεντεύξεων, ερωτηματολογίων και άλλων μεθόδων και τεχνικών που είναι κατάλληλες για τη μελέτη οργανισμών σε πλαίσιο που σχετίζεται με την παροχή των συγκεκριμένων υπηρεσιών.
6. Αξιολόγηση κατάστασης	Διενεργεί αξιολόγηση, μέσω συνεντεύξεων, ερωτηματολογίων και άλλων μεθόδων και τεχνικών που είναι κατάλληλες για τη μελέτη καταστάσεων σε πλαίσιο που σχετίζεται με την παροχή των συγκεκριμένων υπηρεσιών.

Βασικές ικανότητες	Περιγραφή
Γ. Ανάπτυξη	Αναπτύσσει παρεμβάσεις, υπηρεσίες ή προϊόντα με βάση την ψυχολογική θεωρία και τις μεθόδους της, για χρήση των πελατών ή των ψυχολόγων.
7. Ορισμός υπηρεσίας ή προϊόντος και διερεύνηση/ανάλυση απαιτήσεων	Ορίζει τον σκοπό της υπηρεσίας ή του προϊόντος, προσδιορίζει τους άμεσα εμπλεκόμενους, αναλύει τις απαιτήσεις και τους περιορισμούς και αναδεικνύει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της υπηρεσίας ή του προϊόντος, λαμβάνοντας υπ' όψιν το πλαίσιο εντός του οποίου η υπηρεσία ή το προϊόν θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί.
8. Σχεδιασμός υπηρεσίας ή προϊόντος	Σχεδιάζει ή προσαρμόζει υπηρεσίες ή προϊόντα σύμφωνα με τις απαιτήσεις και τους περιορισμούς, λαμβάνοντας υπ' όψιν το πλαίσιο εντός του οποίου η υπηρεσία ή το προϊόν θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί.
9. Δοκιμή υπηρεσίας ή προϊόντος	Θέτει σε δοκιμή την υπηρεσία ή το προϊόν και αξιολογεί την αποτελεσματικότητά του, την αξιοπιστία του, την εγκυρότητά του καθώς και άλλα χαρακτηριστικά, λαμβάνοντας υπ' όψιν το πλαίσιο εντός του οποίου η υπηρεσία ή το προϊόν θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί.
10. Εκτίμηση υπηρεσίας ή προϊόντος	Προβαίνει σε αξιολογική εκτίμηση της υπηρεσίας ή του προϊόντος, όσον αφορά τη χρησιμότητα, την ικανοποίηση του πελάτη, την φιλικότητα προς τον χρήστη, το κόστος και άλλες πλευρές που σχετίζονται με το πλαίσιο εντός του οποίου η υπηρεσία ή το προϊόν θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί.
Δ. Παρέμβαση	Προσδιορίζει, προετοιμάζει και διεξάγει παρεμβάσεις, οι οποίες είναι κατάλληλες για την επίτευξη των καθορισμένων στόχων, χρησιμοποιώντας τα αποτελέσματα της αξιολόγησης και τις δυνατότητες ανάπτυξης.
11. Σχεδιασμός παρέμβασης	Αναπτύσσει ένα σχέδιο παρέμβασης, το οποίο είναι κατάλληλο για την επίτευξη των καθορισμένων στόχων, σε ένα πλαίσιο κατάλληλο για την υπηρεσία που απαιτείται.
12. Άμεσες υπηρεσίες παρέμβασης προς άτομα	Εφαρμόζει μεθόδους παρέμβασης που επηρεάζουν άμεσα ένα ή περισσότερα άτομα, σύμφωνα με το σχέδιο παρέμβασης, σε ένα πλαίσιο κατάλληλο για την υπηρεσία που απαιτείται.
13. Άμεσες υπηρεσίες παρέμβασης στο πλαίσιο μιας κατάστασης	Εφαρμόζει μεθόδους παρέμβασης που επηρεάζουν άμεσα επιλεγμένες πτυχές της κατάστασης σύμφωνα με το σχέδιο παρέμβασης, σε ένα πλαίσιο κατάλληλο για την υπηρεσία που απαιτείται.
14. Έμμεση παρέμβαση	Εφαρμόζει μεθόδους παρέμβασης που δίνουν τη δυνατότητα σε άτομα, ομάδες ή οργανισμούς να μαθαίνουν και να λαμβάνουν αποφάσεις για το συμφέρον τους, σε ένα πλαίσιο κατάλληλο για την υπηρεσία που απαιτείται.
15. Εφαρμογή υπηρεσίας ή προϊόντος	Παρουσιάζει υπηρεσίες ή προϊόντα και προωθεί την ορθή χρήση τους από τους πελάτες ή άλλους ψυχολόγους.
Ε. Εκτίμηση/Αξιολόγηση	Καθορίζει την επάρκεια και αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων, με γνώμονα την πιστότητα της ακολουθίας του πλάνου παρέμβασης και τους προκαθορισμένους στόχους που επιτεύχθηκαν.
16. Σχεδιασμός εκτίμησης/αξιολόγησης	Σχεδιάζει ένα πλάνο για την εκτίμηση μιας παρέμβασης, συμπεριλαμβάνοντας κριτήρια προερχόμενα από το σχέδιο παρέμβασης και τους καθορισμένους στόχους, σε ένα πλαίσιο σχετικό με την υπηρεσία που απαιτείται.
17. Μέτρηση εκτίμησης/αξιολόγησης	Επιλέγει και εφαρμόζει τεχνικές μέτρησης που είναι κατάλληλες για την πραγματοποίηση του σχεδίου εκτίμησης, σε ένα πλαίσιο σχετικό με την υπηρεσία που απαιτείται.
18. Ανάλυση των αποτελεσμάτων των εκτιμήσεων/	Διεξάγει αναλύσεις σύμφωνα με το σχέδιο εκτίμησης και εξάγει συμπεράσματα σχετικά με την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων, σε ένα πλαίσιο κατάλληλο για την υπηρεσία που απαιτείται.
Στ. Επικοινωνία	Παρέχει πληροφορίες στους πελάτες με τρόπο κατάλληλο, ώστε να εκπληρώσει τις ανάγκες και τις προσδοκίες τους.
19. Παροχή ανατροφοδότησης	Παρέχει ανατροφοδότηση στους πελάτες, χρησιμοποιώντας κατάλληλα προφορικά ή/και οπτικο-ακουστικά μέσα, σε ένα πλαίσιο κατάλληλο για την υπηρεσία που απαιτείται.

Βασικές ικανότητες	Περιγραφή
20. Γραπτή αναφορά	Συντάσσει αναφορές με σκοπό να πληροφορήσει τους πελάτες για τα αποτελέσματα της αξιολόγησης, της ανάπτυξης της υπηρεσίας ή του προϊόντος, των παρεμβάσεων ή/και των εκτιμήσεων, σε ένα πλαίσιο κατάλληλο για την υπηρεσία που απαιτείται.

Ο ψυχολόγος οφείλει να κατακτήσει κάθε μία από αυτές τις ικανότητες όσο είναι εφαρμόσιμες εντός ενός συγκεκριμένου πεδίου άσκησης. Προκειμένου να αποκτήσει το *EuroPsy* η ικανότητα πρέπει να είναι τέτοια, ώστε ο ψυχολόγος να μπορεί να εκτελέσει την καθεμία από τις έξι κύριες λειτουργίες με επαρκή τρόπο και αυτονόμως.

Βοηθητικές Ικανότητες επάρκειας

Οι βοηθητικές ικανότητες επάρκειας, πού σχετίζονται γενικά με την επαγγελματική δραστηριότητα, διακρίνονται σε οκτώ κατηγορίες. Σε αυτές ο επαγγελματίας ψυχολόγος οφείλει να επιδείξει επάρκεια, επιπλέον των πρωταρχικών ικανοτήτων.

Ο ψυχολόγος οφείλει να αποκτήσει κάθε μία από τις βοηθητικές ικανότητες επάρκειας, όπως απαιτείται στο συγκεκριμένο πεδίο άσκησης, γιά να αποκτήσει τα προσόντα για το *EuroPsy*.

Πίνακας 5: Βοηθητικές Ικανότητες Επάρκειας των Ψυχολόγων

Βοηθητικές Ικανότητες επάρκειας	Ορισμός
1. Επαγγελματική στρατηγική	Επιλέγει την κατάλληλη στρατηγική για την αντιμετώπιση των παρουσιαζόμενων προβλημάτων, βασισμένη στον αναλογισμό της επαγγελματικής του/της κατάστασης και των δικών του/της βασικών ικανοτήτων.
2. Διαρκής επαγγελματική ανάπτυξη	Αναθεωρεί και αναπτύσσει τις βασικές και βοηθητικές του/της ικανότητες επάρκειας, τις γνώσεις και τις δεξιότητες του/της, σύμφωνα με τις αλλαγές που επισυμβαίνουν στο πεδίο της ψυχολογίας, στα κριτήρια και στις απαιτήσεις του επαγγέλματος του ψυχολόγου, καθώς και στους εθνικούς και Ευρωπαϊκούς Κανονισμούς της EFPA για το <i>EuroPsy</i> .
3. Επαγγελματικές σχέσεις	Εγκαθιστά και διατηρεί σχέσεις με άλλους επαγγελματίες, καθώς και με σχετικούς οργανισμούς.
4. Έρευνα και ανάπτυξη	Αναπτύσσει νέους τύπους παρεμβάσεων, υπηρεσίες και προϊόντα που έχουν τη δυνατότητα να ανταποκριθούν στις ανάγκες παρόντων ή μελλοντικών πελατών και να δημιουργήσουν νέες μορφές επαγγελματικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας.
5. Επιχειρηματικότητα	Ενημερώνει τους υφιστάμενους ή πιθανούς πελάτες για προϊόντα και υπηρεσίες, επικοινωνεί με πελάτες, προβαίνει σε επιχειρηματικές προσφορές, σε προσφορά υπηρεσιών επί πληρωμή και παρέχει επιπλέον υπηρεσίες με την αρχική πώληση υπηρεσιών ή προϊόντων.
6. Οικονομική Διαχείριση	Καθιερώνει και διατηρεί σχέσεις με (πιθανούς) πελάτες, παρακολουθεί τις ανάγκες και την ικανοποίηση των πελατών και εντοπίζει ευκαιρίες για την επέκταση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων ή επιχειρήσεων.
7. Διαχείριση χώρου εργασίας/παροχής υπηρεσιών	Σχεδιάζει και διαχειρίζεται το χώρο εργασίας από τον οποίο παρέχονται υπηρεσίες, είτε αυτό αφορά μια μικρή επιχείρηση είτε αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου ιδιωτικού ή δημόσιου οργανισμού, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών θεμάτων, των θεμάτων λειτουργίας του χώρου και τη διαχείριση προσωπικού, παρέχοντας καλό παράδειγμα ηγεσίας στους υπαλλήλους.

8. Διασφάλιση ποιότητας	Καθιερώνει και διατηρεί συστήματα για τη διασφάλιση της ποιότητας του χώρου εργασίας ως ευρύτερο πλαίσιο.
9. Αυτοκριτική	Η άσκηση αυτοκριτικής για τον τρόπο που ο/η ίδιος/ίδια ασκεί το επάγγελμα και των προσωπικών του/της ικανοτήτων συνιστά βασικό χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας.

Για την ανάπτυξη και αξιολόγηση των ικανοτήτων πρέπει να ληφθεί υπ όψιν το γεγονός ότι το πραγματικό περιεχόμενο των παρεχομένων υπηρεσιών είναι διαφορετικό και εξαρτάται από το πλαίσιο εντός του οποίου ασκεί ο κάθε ψυχολόγος το επάγγελμά του.

Αυτή η διαπίστωση προέρχεται από το γεγονός ότι οι ψυχολόγοι διαδραματίζουν διαφορετικούς ρόλους στην κοινωνία και αντιμετωπίζουν διαφόρους τύπους πελατών, προβλημάτων, μεθόδων, κτλ. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, τέσσερα ευρεία επαγγελματικά πλαίσια διακρίνονται στο *EuroPsy*:

- Κλινική και Υγεία
- Εκπαίδευση
- Εργασία και Οργανώσεις
- Άλλο

Η τέταρτη γενική κατηγορία (Άλλο) χρησιμοποιείται για να περιλάβει άλλες πιο ειδικές εφαρμογές, οι οποίες δεν εμπίπτουν σε αυτά τα γενικά πλαίσια.

Διαδικασίες για τη Συγκρότηση του Προφίλ *EuroPsy*

Κατηγορίες αξιολόγησης

Οι επόπτες θα διεξάγουν διαμορφωτικές και συνοπτικές αξιολογήσεις των επιδόσεων των ψυχολόγων, σύμφωνα με τους ειδικούς κανόνες και τις παραδόσεις, που ισχύουν στο συγκεκριμένο επαγγελματικό και/ή εθνικό πλαίσιο. Αυτές οι αξιολογήσεις χρησιμεύουν για να εκτιμηθούν ή για να συμπληρωθούν οι αξιολογήσεις οι προαναφερθείσες βασικές ικανότητες. Συνιστάται η αξιολόγηση να διακρίνεται στα ακόλουθα επίπεδα ικανότητας.

1	2	3	4
Παρουσία βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων, αλλά ανεπαρκώς ανεπτυγμένη ικανότητα	Ικανότητα εκτέλεσης καθηκόντων, αλλά απαιτείται καθοδήγηση και εποπτεία	Ικανότητα εκτέλεσης βασικών καθηκόντων, χωρίς καθοδήγηση ή εποπτεία	Ικανότητα εκτέλεσης σύνθετων καθηκόντων, χωρίς καθοδήγηση ή εποπτεία

Η πλέον σημαντική διάκριση, που πρέπει να γίνει από τον αξιολογητή, είναι η διάκριση ανάμεσα στα επίπεδα 2 και 3. Στο τέλος της περιόδου της εποπτείας οι επαρκείς ικανότητες θα πρέπει να βρίσκονται στο επίπεδο 3 ή 4, με σκοπό να δώσουν τη δυνατότητα στο άτομο να ασκήσει αυτόνομα το επάγγελμα του ψυχολόγου σε ένα ή

περισσότερα πλαίσια και με μία ή περισσότερες ομάδες πελατών. Οι οδηγίες για την αξιολόγηση θα διατυπωθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Απονομής.

Η απονομή του *EuroPsy* θα πρέπει να εξαρτάται από την τελική συνοπτική αξιολόγηση της ικανότητας του επαγγελματία να ενσωματώνει γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες σε μία μοναδική διαδικασία παροχής επαγγελματικής υπηρεσίας προς τον πελάτη του, λαμβάνοντας συγχρόνως υπ' όψιν τις αρχές της δεοντολογίας.

Κατά την τελική αξιολόγηση ο Επόπτης θα πρέπει να συνοψίσει τις διαθέσιμες πληροφορίες και να αναφέρει, με βάση τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία, κατά πόσο ο υποψήφιος μπορεί να αναμένεται να εκτελέσει επαρκώς και αυτόνομα τους έξι πρωταρχικούς ρόλους στο πλαίσιο των οποίων ομαδοποιήθηκαν οι 20 ικανότητες. Η κρίση του Επόπτη θα πρέπει να εκφραστεί ως εξής: «ικανός» ή «όχι ακόμα ικανός». Επιπλέον, ο Επόπτης θα πρέπει να δώσει μια συνολική εκτίμηση των ικανοτήτων επάρκειας, και πάλι στα πλαίσια του εάν το άτομο είναι «ικανό» ή «όχι ακόμα ικανό». Οι υποψήφιοι θα πρέπει να παρέχουν αποδείξεις που να ικανοποιούν τον Επόπτη τους για τις ικανότητές τους στις έξι βασικές ικανότητες, καθώς και στο σύνολο των ικανοτήτων επάρκειας.

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης θα πρέπει να συνοψίζονται σε μορφή πίνακα, όπως υποδεικνύεται στο παρακάτω παράδειγμα.

<i>Επαγγελματικά πλαίσια</i>	Κλινική και Υγεία	Εκπαίδευση	Εργασία και Οργανισμοί	Άλλο (προσδιορίστε)
<i>Ικανότητες</i>				
A. Προσδιορισμός στόχου	☐			
B. Αξιολόγηση	☐	☐	☐	☐
Γ. Ανάπτυξη	☐			
Δ. Παρέμβαση	☐			
E. Εκτίμηση	☐		☐	
ΣΤ. Επικοινωνία	☐		☐	
Βοηθητικές Ικανότητες Επάρκειας	☐		☐	

Ο/Η ψυχολόγος, του παραδείγματος, διαθέτει ικανότητες κυρίως στον τομέα της υγείας και κλινικής ψυχολογίας, οι οποίες επιβεβαιώθηκαν από τον Επόπτη. Αυτό σημαίνει ότι ο/η ψυχολόγος είναι ικανός να ασκήσει το επάγγελμα στον τομέα της κλινικής ψυχολογίας. Ωστόσο αυτός/η ο/η ψυχολόγος είναι επίσης ικανός/η στην αξιολόγηση, τόσο στον τομέα της εκπαίδευσης όσο και στον τομέα της εργασίας και της οργανωτικής και μερικές επιπρόσθετες ικανότητες στον τομέα της εργασίας και της οργανωτικής. Οι τελευταίες αυτές ικανότητες θα πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω, ώστε εν συνεχεία να ολοκληρωθούν στον τομέα αυτόν.

Παράρτημα IV. Το Πιστοποιητικό EuroPsy και το Έντυπο Αίτησης Απονομής.

Το Πιστοποιητικό *EuroPsy* και το Έντυπο Αίτησης για την απονομή του θα παρέχονται υπό μορφή προτύπου από την EFPA, με σκοπό να εξασφαλίζει συγκρισιμότητα, κοινή μορφή καθώς και πληροφορίες μεταξύ των κρατών που απονέμουν το *EuroPsy*.

Το **Πιστοποιητικό** παρέχει τις ακόλουθες πληροφορίες

Το παρόν πιστοποιεί ότι

Διεύθυνση(οικείας/εργασίας)

Έχοντας αποδείξει τις απαιτούμενες επιστημονικές γνώσεις και επαγγελματικές ικανότητες, και έχοντας συμφωνήσει να τηρεί τις αρχές της επαγγελματικής δεοντολογίας, που καθορίζονται από τον Μετακώδικα Ηθικής της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Συλλόγων Επαγγελματιών Ψυχολόγων (EFPA), και έχοντας δεσμευτεί να ενεργεί σύμφωνα με τον εθνικό κώδικα δεοντολογίας της χώρας της επαγγελματικής του άσκησης

πληρί τις προϋποθέσεις για να ονομάζεται

Πιστοποιημένος EuroPsy Ψυχολόγος

και εφ' εξής θεωρείται ικανός να ασκεί αυτόνομα το επάγγελμα του ψυχολόγου, στο/α επαγγελματικό/ά πλαίσιο/α που καθορίζονται στο Μητρώο *EuroPsy*, και κατωτέρω, καθώς και σε κάθε Ευρωπαϊκή χώρα στην οποία ο Σύλλογος Μέλος της EFPA έχει αποδεχτεί τους Κανονισμούς της EFPA για το *EuroPsy*, εφ' όσον δεν υπάρχουν περιορισμοί από εθνικές ρυθμίσεις στην συγκεκριμένη χώρα.

Οι κάτωθι υπογεγραμμένοι, έχουν βεβαιωθεί ότι τα εν λόγω αποδεικτικά στοιχεία είναι σύμφωνα με τους Κανονισμούς της EFPA για το *EuroPsy*, που αφορούν την απονομή του Πιστοποιητικού *EuroPsy* εγκεκριμένα από την EFPA την ..... (ημερομηνία)

Το Πιστοποιητικό *EuroPsy* ισχύει έως .....(ημερομηνία)
Προσδιορισμένο Πεδίο Άσκησης:.....

.....
Ο Πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής Απονομής

.....
Το Μέλος της Εθνικής Επιτροπής Απονομής

Τα **Στοιχεία Εγγραφής** του Πιστοποιητικού, που εισήχθησαν στο Μητρώο, είναι:

1. Ονοματεπώνυμο
2. Διεύθυνση Οικίας/Εργασίας
3. Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση στη Ψυχολογία
Να καθορισθεί λεπτομερώς:
Χρονική περίοδος
Όνομα Τίτλου
Όνομα Πανεπιστημίου
Χώρα
4. Χώρα Άσκησης του Επαγγέλματος
5. Πλαίσιο Άσκησης Επαγγέλματος: να προσδιορισθεί (Κλινική/ Υγείας/
Εκπαίδευσης/ Εργασίας και Οργανωτικής /Άλλο)
6. Ημερομηνία και Τόπος Εξουσιοδότησης από την Εθνική Επιτροπή Απονομής
7. Αριθμός Εθνικής Εγγραφής

Οι ακόλουθες πληροφορίες απαιτούνται για την

Αίτηση Απονομής

1. Ονοματεπώνυμο

2. Διεύθυνση Οικείας/Εργασίας

3. Ηλεκτρονική Διεύθυνση

4. Πανεπιστημιακή εκπαίδευση στην ψυχολογία

(αναφέρονται οι ακαδημαϊκοί τίτλοι, ημερομηνίες έναρξης και αποφοίτησης από το πανεπιστήμιο, το πεδίο άσκησης και η χώρα που χορηγήθηκε ο τίτλος)

ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΟΝΟΜΑ ΤΙΤΛΟΥ	ΠΕΔΙΟ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	ΧΩΡΑ

5. Πρακτική Εξάσκηση υπό Εποπτεία

Τυπικά αναγνωρισμένη εποπτευόμενη επαγγελματική εξάσκηση ισοδύναμη με τουλάχιστον ένα έτος πλήρους απασχόλησης (παρακαλείσθε να δώσετε λεπτομέρειες για την εποπτευόμενη επαγγελματική εξάσκηση, τις ημερομηνίες και το/α επαγγελματικό/α πλαίσιο/α στο/α οποίο/α πραγματοποιήθηκε. Αναφέρατε τα αποδεικτικά για τουλάχιστον ένα ισοδύναμο έτος. Αναφέρατε μόνο τα πλαίσια, τα οποία έχουν τυπικά αναγνωρισθεί ως εποπτευόμενη επαγγελματική εξάσκηση)

ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΟΝΟΜΑ ΕΠΟΠΤΗ	ΠΕΔΙΟ ΑΣΚΗΣΗΣ

6. Επαγγελματική εμπειρία ως αυτόνομος επαγγελματίας ψυχολόγος

Επαγγελματικό ιστορικό αυτόνομης επαγγελματικής εργασίας ψυχολόγο, ισοδύναμο με τουλάχιστον.....(συμπληρώνεται από τους αιτούντες, οι οποίοι πριν την .....τους έχει δοθεί άδεια αυτόνομης άσκησης του επαγγέλματος του ψυχολόγου από ένα εθνικό σώμα αδειοδότησης αναγνωρισμένο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Απονομής).

ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΕΡΓΟΔΟΤΗΣ	ΠΕΔΙΟ ΑΣΚΗΣΗΣ

7. Πεδίο/α Άσκησης ,

στο/α οποία ο υποψήφιος δηλώνει ικανός να ασκήσει αυτόνομα το επάγγελμα του ψυχολόγου

- Κλινική και Υγεία Εργασία και Οργανωτική
 Εκπαίδευση Άλλο (προσδιορίστε)

8. Συμφωνία γιά τη δημοσίευση των στοιχείων εγγραφής

Ο/Η αιτών/ούσα συμφωνεί να αναγράφεται το όνομα του/της και η δηλωθείσα διεύθυνση οικείας ή εργασίας του/της στο Μητρώο καθώς και στο Πιστοποιητικό.

Οι ακόλουθες πληροφορίες απαιτούνται για την

Αίτηση Ανανέωσης του EuroPsy:

1. *Ονοματεπώνυμο*
2. *Διεύθυνση*
3. *Διεύθυνση Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου*
4. *Εργασιακή Εμπειρία* (όχι λιγότερες από 400 ώρες ανά έτος, οριζόμενες κατά μέσο όρο σε περίοδο τουλάχιστον 4^{ων} από τα τελευταία 7 έτη):

(παρουσιάζεται με τη μορφή δομημένου CV: χρονική περίοδος, εργασία/πλαίσιο απασχόλησης, εργασιακοί ρόλοι, παράδειγμα αποτελεσμάτων ή επιτευγμάτων)
5. *Επαγγελματική Ανάπτυξη* (τουλάχιστον 80 ώρες, από τις οποίες οι 40 να είναι εμφανώς πιστοποιημένες. Το σύνολο των 80 ωρών=100%).

Οι δραστηριότητες μπορούν να περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- α) Πιστοποιημένη παρουσία και παρακολούθηση εγκεκριμένων μαθημάτων και/ή εργαστηρίων, που αποσκοπούν στη περαιτέρω επαγγελματική ανάπτυξη (60%).
- β) Ανάπτυξη νέων ειδικών δεξιοτήτων μέσω άσκησης στην εργασία (20%).
- γ) Πιστοποιημένη συμμετοχή σε συναντήσεις εποπτείας συνομηλίκων (peer)(20%).
- δ) Πιστοποιημένη συμμετοχή ως επόπτης με την προϋπόθεση ότι αυτή είναι επίσημα αναγνωρισμένη (20%).
- ε) Πιστοποιημένη συμμετοχή σε επαγγελματικές ή επιστημονικές εκδηλώσεις (20%).
- στ) Συγγραφή ή συνσυγγραφή και/ή επιμέλεια εκδόσεων ερευνητικών και/ή επαγγελματικών θεμάτων (30%).
- ζ) Παρουσιάσεις σε επαγγελματικά ακροατήρια (20%)
- η) Επιμέλεια εκδόσεων περιοδικών και βιβλίων στην ψυχολογία (20%)
- θ) Για την ανανέωση του EuroPsy το άρθροισμα των τριών τελευταίων κατηγοριών δεν θα πρέπει να ξεπερνά το 60%.

Παράρτημα V. Πρακτική Εξάσκηση υπό Εποπτεία

Εποπτευόμενη πρακτική εξάσκηση

Για την απόκτηση του Πιστοποιητικού *EuroPsy* απαιτείται ένα πλήρες έτος εποπτευόμενης πρακτικής εξάσκησης ή του ισοδυνάμου της μερικής απασχόλησης. Τό ένα έτος (ή το ισοδύναμό του) της εποπτευόμενης πρακτικής εξάσκησης παρέχει την ευκαιρία στον επαγγελματία ψυχολόγο υπό κατάρτιση να εφαρμόσει στην πράξη τις γνώσεις, δεξιότητες και κατανόηση, που έχει αποκομίσει από την πανεπιστημιακή του εκπαίδευση, καθώς και από άλλες επαγγελματικές εμπειρίες. Επίσης, καθιστά ικανό το νέο διπλωματούχο ψυχολόγο να αναπτύξει ικανότητες επίγνωσης, επίσκεψης, ακεραιότητας, δεοντολογικής ελάρκειας και σθεναρότητας, τα οποία απαιτούνται για την αξιόπιστη και υπεύθυνη άσκηση του επαγγέλματος του ψυχολόγου. Κατά τη διάρκεια αυτού του έτους ο νέος διπλωματούχος ψυχολόγος θα συναντήσει ζητήματα δεοντολογίας και διλήμματα και θα υποστηριχθεί στο να αναπτύξει δεοντολογική πρακτική μέσω συζήτησης και εποπτείας. Τέλος, η εποπτευόμενη πρακτική εξάσκηση καθιστά ικανό το επάγγελμα στο να εξασφαλίζει ποιότητα και ικανότητα στους διπλωματούχους ψυχολόγους, καθώς ο υπο κατάρτιση επαγγελματίας ψυχολόγος υποχρεούται να παρέχει αποδείξεις στο επίπεδο των δεξιοτήτων που είναι απαραίτητες για την αυτόνομη άσκηση του επαγγέλματος και ο επόπτης να επιβεβαιώσει αυτές τις αποδείξεις. Ένα έτος εποπτευόμενης πρακτικής εξάσκησης θεωρείται ότι είναι περίπου 1500 ώρες.

Επαγγελματίες Ψυχολόγοι υπό Κατάρτιση

Οι Επαγγελματίες Ψυχολόγοι υπό Κατάρτιση είναι αυτοί που βρίσκονται σε διαδικασία ολοκλήρωσης της εποπτευόμενης πρακτικής εξάσκησης, η οποία αποτελεί τμήμα του *EuroPsy*. Θα εργάζονται σε άμεση, πρόσωπο με πρόσωπο διαντίδραση με πραγματικούς πελάτες, σε πραγματικά πλαίσια, αλλά υπό την εποπτεία ενός καταρτισμένου επαγγελματία.

Οι Επαγγελματίες υπό Κατάρτιση μπορούν να ολοκληρώσουν την επαγγελματική τους κατάρτιση είτε σε κάποιο ολοκληρωμένο πρόγραμμα ενός πανεπιστημιακού τμήματος, είτε να εργαστούν, υπό την εποπτεία αδειούχων ή εγγεγραμμένων στο Μητρώο ψυχολόγων, σε κάποιο εργασιακό πλαίσιο. Και στις δύο περιπτώσεις είναι αναγκαία η ύπαρξη ενός αρμοδώς καταρτισμένου ατόμου, το οποίο να ενεργεί ως Επόπτης του Επαγγελματία Ψυχολόγου υπό Κατάρτιση.

Η εποπτευόμενη πρακτική εξάσκηση συνήθως επιτελείται πριν το τέλος της περιόδου των έξι ετών ακαδημαϊκής εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης του ψυχολόγου. Αυτή θα πρέπει να είναι ένα έτος πλήρους απασχόλησης εποπτευόμενης πρακτικής εξάσκησης, μετά τα πέντε έτη της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Θα πρέπει να αποτελείται από μια περίοδο, επί παραδείγματι έξι μηνών, πλήρους απασχόλησης εποπτευόμενης πρακτικής εξάσκησης οργανωμένης από το Πανεπιστήμιο μετά το πέρας των πανεπιστημιακών σπουδών, ακολουθούμενης από μια επιπλέον περίοδο έξι μηνών μετά την πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Αυτή μπορεί να αποτελείται από μία περίοδο πλήρους εποπτευόμενης πρακτικής εξάσκησης, που συνήθως πραγματοποιείται κατά τη διάρκεια της δεύτερης φάσης της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης και η οποία αρθρορίζει ένα έτος εντός του συνόλου των έξι ετών ακαδημαϊκής εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης.

Ο Επόπτης

Επόπτης θεωρείται ένας ψυχολόγος, ο οποίος τα τελευταία τρία χρόνια είχε τουλάχιστον δύο χρόνια πλήρους απασχόλησης ή ισοδύναμης εργασιακής εμπειρίας ως αυτόνομος επαγγελματίας ψυχολόγος σε πεδίο άσκησης. Επίσης, είναι υπεύθυνος για την απόκτηση και αξιολόγηση της επαγγελματικής ικανότητας του Επαγγελματία υπό Κατάρτιση, σε αυτό το συγκεκριμένο πεδίο άσκησης. Ο Επόπτης θα είναι υπεύθυνος για την υποστήριξη της μάθησης του Επαγγελματία υπό Κατάρτιση και την αξιολόγηση των ικανοτήτων του/της, σε καθημερινή βάση. Θα πρέπει να τον/την ενθαρρύνει να δρα όσο το δυνατόν πιο αυτόνομα, δεδομένης της κατάστασης και των ικανοτήτων του/της. Ο Επόπτης πρέπει να είναι αναγνωρισμένος από την Εθνική Επιτροπή Απονομής ή από τον εθνικό σύλλογο, είτε μέσω μηχανισμού διαπιστευμένων μαθημάτων στην περίπτωση της επαγγελματικής κατάρτισης βασισμένης στο Πανεπιστήμιο, είτε σε ατομική βάση στην περίπτωση της μετα-πανεπιστημιακής εποπτείας σε χώρο εργασίας. Στις χώρες όπου υπάρχει επαγγελματική άδεια ή εγγραφή σε μητρώο, ο Επόπτης πρέπει να είναι αδειούχος ή εγγεγραμμένος σε μητρώο ψυχολόγος. Ο Επόπτης θα πρέπει να έχει λάβει κάποια κατάρτιση στην εποπτεία.

Κατηγορίες Εποπτευόμενης Πρακτικής Εξάσκησης

Η ικανότητα του Επόπτη είναι ενδεικτικός παράγων της ποιότητας της εποπτευόμενης πρακτικής εξάσκησης. Η ανάπτυξη της εποπτευόμενης πρακτικής εξάσκησης στην Ευρώπη στο εξής θα παρακολουθείται και θα υποστηρίζεται από την ΕΦΡΑ. Ανάλογα με την επαγγελματική πρακτική και την κατάρτιση του Επόπτη, διαφορα ποιοτικά επίπεδα της εποπτευόμενης πρακτικής εξάσκησης μπορούν να αναγνωριστούν:

- *Επίπεδο 1:* Ο επόπτης πληροί τα κριτήρια του *Europsy*. Επιπλέον έχει τουλάχιστον πέντε χρόνια πλήρους αυτόνομης επαγγελματικής πρακτικής (ή το ισοδύναμό της). Τα πέντε χρόνια έχουν επιτευχθεί ως μέρος ενός εγκεκριμένου ειδικού προγράμματος κατάρτισης. Αυτό το εκπαιδευτικό πρόγραμμα κατάρτισης είναι αναγνωρισμένο από αρμόδια κρατική αρχή, ή από εθνικό σύλλογο. Τα τέσσερα από τα πέντε χρόνια έχουν πραγματοποιηθεί σε ένα ειδικό πλαίσιο (π.χ. υγείας και κλινικής, εκπαίδευσης, εργασίας και οργανωτικής). Τουλάχιστον δύο από τα τέσσερα χρόνια έχουν εποπτευθεί από επόπτη του επιπέδου 1 στο ίδιο πλαίσιο. Ο Επόπτης έχει λάβει τουλάχιστον δύο χρόνια (μερικής απασχόλησης) επίσημης κατάρτισης στην εποπτεία (δύναται να αποκτηθεί κατά τη διάρκεια των πέντε ετών). Η κατάρτιση στην εποπτεία περιλαμβάνει εποπτευόμενη πρακτική εξάσκηση της εποπτείας (π.χ. μαγνητοσκοπημένες ή ηχητικές παρουσιάσεις), συζήτηση περιπτώσεων εποπτευομένου, καθώς και μελέτη της θεωρίας και της έρευνας στην εποπτεία.
- *Επίπεδο 2:* Όπως το επίπεδο 1, όμως χωρίς κάποια επίσημη κατάρτιση στην εποπτεία.
- *Επίπεδο 3:* Ο επόπτης πληροί τα κριτήρια του *Europsy*. Μετά την ολοκλήρωση των κριτηρίων *Europsy* ο επόπτης έχει τουλάχιστον δύο χρόνια πλήρους αυτόνομης επαγγελματικής πρακτικής (ή το ισοδύναμό της). Τα δύο χρόνια έχουν συμπληρωθεί σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο (π.χ. υγείας και κλινικής, εκπαίδευσης, εργασίας και οργανωτικής), ως μέρος ενός εγκεκριμένου ειδικού προγράμματος κατάρτισης, αναγνωρισμένου από αρμόδια κρατική αρχή ή εθνικό σύλλογο. Τα

δύο αυτά χρόνια έχουν ελοπτευθεί από επόπτη που κατατάσσεται στο επίπεδο 1 ή 2. Επίσης ο Επόπτης έχει λάβει τουλάχιστον ένα χρόνο (μερικής απασχόλησης) επίσημης εκπαίδευσης στην ελοπτεία. Η εκπαίδευση στην ελοπτεία περιλαμβάνει ελοπτευόμενη πρακτική εξάσκηση της ελοπτείας (π.χ. μαγνητοσκοπημένες ή ηχητικές παρουσιάσεις), συναντήσεις συζήτησης περιπτώσεων ελοπτευομένου, καθώς και μελέτη της θεωρίας και της έρευνας στην ελοπτεία.

- *Επίπεδο 4:* Όπως το επίπεδο 3, αλλά χωρίς επίσημη εκπαίδευση στην ελοπτεία.
- *Επίπεδο 5:* Ο επόπτης πληροί τα κριτήρια του *Europsy*. Μετά την ολοκλήρωση των κριτηρίων *Europsy* ο επόπτης έχει τουλάχιστον δύο χρόνια πλήρους αυτόνομης επαγγελματικής πρακτικής (ή το ισοδύναμό της). Τα δύο χρόνια έχουν συμπληρωθεί σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο (π.χ. υγείας και κλινικής, εκπαίδευσης, εργασίας και οργανωτικής).
- *Επίπεδο GP:* Ο επόπτης κατέχει το Πιστοποιητικό *Europsy* μέσω μεταβατικών ρυθμίσεων (grandparenting) (βλ. Άρθρο 32). Η κατηγορία αυτή μπορεί να εφαρμοστεί σε χώρες όπου δεν υπάρχει παράδοση στην ελοπτευόμενη πρακτική εξάσκηση, και σε χώρες όπου υπάρχει μεν σχετική παράδοση, αλλά ο επόπτης δεν πληροί τα κριτήρια του *Europsy* για την ελοπτεία.
- *Επίπεδο Δ:* Ο επόπτης δεν ικανοποιεί τα κριτήρια του *Europsy*. Επίσης, δεν πληροί τα κριτήρια προκειμένου να λάβει το Πιστοποιητικό *Europsy* μέσω των μεταβατικών ρυθμίσεων (grandparenting) (Άρθρο 34). Ο Επόπτης είναι ψυχολόγος που έχει τουλάχιστον δύο χρόνια πλήρους απασχόλησης εργασιακής εμπειρίας (ή το ισοδύναμό της) ως αυτόνομος επαγγελματίας σε ρόλο ψυχολόγου που ενεργεί σε συγκεκριμένο εργασιακό πλαίσιο, όπου πραγματοποιείται η ελοπτεία. Την παρούσα περίοδο είναι απαραίτητη η παρουσία ενός Επόπτη, τουλάχιστον επιπέδου Δ, προκειμένου να αναγνωριστεί η ελοπτευόμενη πρακτική εξάσκηση.

Για αναπτυξιακούς, συγκριτικούς και στατιστικούς λόγους η ετήσια έκθεση θα περιλαμβάνει πληροφορίες για την κατηγορία στην οποία εμπίπτουν οι επόπτες της ελοπτευόμενης άσκησης του επαγγέλματος, σε εθνικό επίπεδο.

Η ΕΦΡΑ θα θεσμοθετήσει μία ομάδα εργασίας (Ομάδα Εργασίας του *Europsy* για την Ελοπτευόμενη Πρακτική Εξάσκηση, ΟΕΠ/ESP). Η ΟΕΠ θα δημιουργήσει ένα σχέδιο για την ανάπτυξη της ελοπτευόμενης πρακτικής εξάσκησης στην Ευρώπη (με συγκεκριμένους στόχους για διάφορες χώρες που βρίσκονται σε διάφορα επίπεδα πρακτικής εξάσκησης στην ελοπτεία), και θα βοηθήσει με την διοργάνωση εργαστηρίων και ανταλλαγής εμπειρογνωμοσύνης, πηγών και ορθής πρακτικής. Ένας μακροπρόθεσμος στόχος είναι η μετάβαση όλων των Ευρωπαϊκών χωρών στο προηγμένο επίπεδο 1.

Επιλογή και Κατάρτιση των Εποπτών

Οι επόπτες θα πρέπει να είναι έμπειροι ψυχολόγοι που έχουν τον χρόνο, την αφοσίωση και τις ικανότητες να φέρουν εις πέρας τα καθήκοντα αυτά και να ενεργούν ως επόπτες. Σε χώρες όπου έχει αναπτυχθεί επαρκώς η πρακτική της εποπτείας, οι επόπτες θα επιλέγονται και θα πιστοποιούνται ανάλογα με τις ικανότητές τους και θα υποστηρίζονται από εκπαίδευση. Ο ψυχολόγος που αναλαμβάνει να ενεργεί ως επόπτης θα πρέπει κανονικά να έχει εκπαιδευθεί στην εποπτεία. Υπάρχουν ποικίλες εκπαιδευτικές και επιμορφωτικές δραστηριότητες καθώς και προγράμματα για επόπτες ψυχολόγων, με στόχο να τους καταστήσουν ικανούς να αναπτύξουν τις απαιτούμενες ικανότητες και ευαισθησίες για να υποστηρίξουν τους Επαγγελματίες υπό Κατάρτιση.

Εκπαιδευτικά προγράμματα θα προσφέρονται από πανεπιστήμια, από εθνικούς συλλόγους και, στο μέλλον, από εκπαιδευτικά εργαστήρια συντονιζόμενα από την EFPA, που θα αποσκοπούν στη διάδοση της ορθής πρακτικής. Υπάρχουν διάφορα μοντέλα εποπτείας τα οποία αντανακλούν διαφορετικά θεωρητικά ρεύματα και φιλοσοφικά υπόβαθρα στην ψυχολογική πρακτική. Οι επόπτες χρειάζεται να αναπτύξουν τις ακόλουθες δεξιότητες:

- θετική και ενεργητική ακρόαση,
- ειλικρινή και θετική προσοχή,
- ανακλαστική πρακτική,
- παροχή ανατροφοδότησης,
- αντιμετώπιση δύσκολων θεμάτων και συναισθημάτων,
- θέματα ορίων και σχέσεων εξουσίας,
- συμμετοχή επί των ηθικών διλημμάτων,
- πνευματική καθοδήγηση (mentoring),
- εκτίμηση ικανότητας,
- αξιολόγηση επίδοσης.

Είναι γεγονός ότι την παρούσα περίοδο μεταξύ των διαφόρων Ευρωπαϊκών χωρών υπάρχει ένα ευρύ φάσμα πρακτικών, που αντανακλούν διάφορα στάδια της εξέλιξης του επαγγέλματος σχετικά με την πιστοποίηση των Εποπτών. Η ποικιλία αυτή εκτείνεται από τις χώρες που διαθέτουν ένα εκτεταμένο σύστημα κατάρτισης και αναγνώρισης των Εποπτών καθώς και των συνθηκών εργασίας κατάλληλων για επαγγελματική κατάρτιση και εποπτευόμενη πρακτική εξάσκηση, έως τις χώρες που αυτές οι πρακτικές δεν έχουν ακόμα αναπτυχθεί. Το συμφέρον τόσο του κοινού όσο και του επαγγέλματος εξυπηρετείται καλύτερα μέσω της ανάπτυξης υψηλής ποιότητας εποπτείας, παρεχομένης από καταλλήλως καταρτισμένους και υποστηριζόμενους Επόπτες, καθώς και μέσω του προσδιορισμού καταλλήλων απαιτήσεων για αυτόν τον τομέα της επαγγελματικής επιμόρφωσης.

Αποτελεί ορθή πρακτική όλοι οι επόπτες να ολοκληρώσουν κατάρτιση στην εποπτεία και να υποστηρίζονται στο έργο αυτό. Οι εθνικοί σύλλογοι ψυχολόγων σε μερικές χώρες ήδη παρέχουν εκτεταμένα προγράμματα κατάρτισης στην εποπτεία και ο στόχος είναι για αυτήν την πρακτική να εξαπλωθεί σε ολόκληρη την Ευρώπη, ώστε να δημιουργηθούν υψηλές προσδοκίες στον τομέα αυτόν.

Πλαίσιο για την Εποπτευόμενη Πρακτική Εξάσκηση

Το πλαίσιο για την εποπτευόμενη πρακτική εξάσκηση είναι ένα πραγματικό πλαίσιο άσκησης στην α) κλινική/υγεία, β) εκπαίδευση, γ) εργασία και οργανωτική ή, δ) άλλο αναγνωρισμένο τομέα της ψυχολογίας. Το πλαίσιο αυτό μπορεί να διευθετηθεί είτε από το πανεπιστήμιο ή εκτός του πανεπιστημίου. Το επαγγελματικό πλαίσιο πρέπει να παρέχει στον Επαγγελματία Ψυχολόγο υπό Κατάρτιση την ευκαιρία να αναπτύξει ικανότητες και να αξιολογηθεί επί της απόκτησής τους (βλ. Παράρτημα ΙΙΙ).

Υπάρχουν διάφορα πλαίσια εντός των οποίων οι ψυχολόγοι δύνανται να αποκτήσουν την εποπτευόμενη πρακτική άσκηση. Αυτά συμπεριλαμβάνουν:

- τον ψυχολόγο ως φοιτητή στο πανεπιστήμιο, όπου η εποπτευόμενη πρακτική εξάσκηση αποτελεί τμήμα της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης και κατάρτισης.
- τον ψυχολόγο ως απασχολούμενο, όπου η εποπτευόμενη πρακτική εξάσκηση αποτελεί τμήμα της «δοκιμαστικής» περιόδου κατάρτισης (και όπου η εποπτεία διοργανώνεται επίσημα εντός του εργασιακού πλαισίου).
- τον εργαζόμενο ψυχολόγο ως απασχολούμενο, όπου η εποπτευόμενη πρακτική εξάσκηση διοργανώνεται ανεπίσημα (και μπορεί να παρέχεται από ψυχολόγο εκτός του εργασιακού πλαισίου).
- τον ψυχολόγο ως ελεύθερο επαγγελματία, που διευθετεί μόνος του την εποπτεία του.

Η εποπτεία συνεπάγεται τακτές συναντήσεις μεταξύ του επαγγελματία υπό κατάρτιση και του επόπτη, οι οποίες διενεργούνται τουλάχιστον κάθε δύο εβδομάδες και κατά μέσο όρο διαρκούν δύο αδιάλειπτες ώρες για κάθε συνάντηση.

Συνεχιζόμενη Πρακτική Εξάσκηση και Διαμορφωτική Αξιολόγηση

Για κάθε κύρια δραστηριότητα της εποπτευόμενης πρακτικής εξάσκησης, ο Επαγγελματίας υπό Κατάρτιση και ο Επόπτης θα πρέπει να συμφωνούν στα ακόλουθα:

- 1) Το πεδίο άσκησης και η/οι ομάδα/ες πελατών καλύπτονται από την πρακτική εργασία
- 2) Ο/οι ρόλος/οι (από αυτές που έχουν αναφερθεί στις επιλογές του προφίλ) ταιριάζουν αρκετά με την εργασία
- 3) Η δραστηριότητα θα παράσχει αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τις ικανότητες.

Όταν ολοκληρωθεί η εργασία, ο Επόπτης θα πρέπει να αξιολογήσει τον Επαγγελματία υπό Κατάρτιση σε κάθε μία από τις 20 ικανότητες που σχετίζονται με το συγκεκριμένο

τμήμα εργασίας. Αυτή η αξιολόγηση θα πρέπει να συζητηθεί με τον Επαγγελματία υπό Κατάρτιση και να προσδιοριστούν οι τομείς για περαιτέρω ανάπτυξη.

Καθίσταται σαφές ότι αυτές οι αξιολογήσεις είναι διαμορφωτικές, καθώς ο Επαγγελματίας υπό Κατάρτιση θα αναπτύξει τις δεξιότητές του/της κατά τη διάρκεια της ελάχιστης απαιτούμενης περιόδου του ενός έτους. Συνιστάται ορθή πρακτική, όπως είναι η χρήση φακέλων (portfolio), όπου ο Επαγγελματίας υπό Κατάρτιση καταγράφει την εργασία του και την ανάπτυξη των ικανοτήτων του, προσδιορίζει την ανάπτυξη των επαγγελματικών του αναγκών και επανεξετάζει την ίδια του τη μάθηση. Οι ανωτέρω καταγραφές θα σχηματίσουν τη βάση για μια βαθύτερη επαγγελματική εξάσκηση και θα συμβάλλουν στη Διάρκη Επαγγελματική Ανάπτυξη, κατά την οποία οι φάκελλοι έχουν επίσης σημασία.

Η Πρακτική της Εποπτείας

Η εποπτεία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να κοινωνικοποιεί τον ψυχολόγο στο επάγγελμα, για να ενσωματώνει τους θεσμικούς κανόνες και για να διαδίδονται τα κανονιστικά πλαίσια του επαγγέλματος. Ο επόπτης υποστηρίζει την ανάπτυξη ανακλαστικής πρακτικής, επαγγελματικής επαγρύπνησης και ευαισθησίας, καθώς και την κατανόηση θεμάτων δεοντολογίας και διλλημάτων που προκύπτουν από την άσκηση του επαγγέλματος. Ο επόπτης θα παρέχει ουσιαστική συνεισφορά στη μαθησιακή διεργασία ακριβούς διαμόρφωσης προτύπων (modeling), ανάδρασης (feedback), παρατήρησης (observation), συζήτησης (discussion). Ο επόπτης, επίσης, ενεργεί με ένα είδος λειτουργίας «θυρωρού» (gate-keeping), το οποίο σημαίνει ότι επιδοκιμάζει αρμόζουσες πρακτικές και συμβάλει στον αποκλεισμό εκείνων των πρακτικών που θεωρούνται ότι δεν είναι σύντονες με την άσκηση του επαγγέλματος του ψυχολόγου.

Υπάρχουν πολλές προσεγγίσεις στην εποπτεία. Όλες απαιτούν ότι ο επόπτης διαθέτει το χρόνο, τη δέσμευση αλλά και την ικανότητα να είναι επόπτης. Ο χρόνος τυπικά απαιτεί μία με δύο ώρες την εβδομάδα “προστατευμένου” και αδιάλειπτου χρόνου, κατά τη διάρκεια του οποίου ο επόπτης και ο επαγγελματίας υπό κατάρτιση εργάζονται μαζί, συζητώντας την εργασία του επαγγελματία υπό κατάρτιση, διευκολύνοντας την εξέλιξη αυτής της εργασίας σε γνωστικό και συναισθηματικό επίπεδο, και υποστηρίζοντας τον επαγγελματία υπό κατάρτιση στην ανάπτυξη ικανοτήτων και επαγγελματικής εμπιστοσύνης. Αυτή η διαδικασία μπορεί, επίσης, να περιλαμβάνει καθήκοντα που εκτελούνται από τον επαγγελματία υπό κατάρτιση υπό την παρατήρηση του επόπτη, τα οποία στη συνέχεια αποτελούν τη βάση για περαιτέρω λεπτομερή συζήτηση και κριτική σκέψη, ως μέρος της μαθησιακής διαδικασίας. Επίσης, μπορεί να περιλαμβάνει τον επαγγελματία υπό κατάρτιση στην παρατήρηση του επόπτη, όταν ο τελευταίος εκτελεί καθήκοντα και κατόπιν να συσκέπτονται επ’ αυτών, ως μέρος της μαθησιακής και αναπτυξιακής διαδικασίας. Οπτικοακουστικά μέσα μπορεί να φανούν χρήσιμα στη διεργασία της εποπτείας, προκαλώντας ανοικτό διάλογο και ανάδραση σε πλευρές της επίδοσης του Επαγγελματία υπό Κατάρτιση. Υπάρχει σημαντική βιβλιογραφία σχετικά με τη διαδικασία της εποπτείας, τόσο στη κλινική ψυχολογία όσο και ευρύτερα.

Είναι πολύ πιθανό αυτές οι Κατευθύνσεις στην Εποπτεία να αναπτυχθούν στο μέλλον. Ήδη αυτές έχουν αναπτυχθεί σε μερικές χώρες της Ευρώπης, και το *Euro- Psy* οφείλει να προάγει την διάδοση ορθής πρακτικής.

Αξιολόγηση των Ικανοτήτων

Προτείνεται οι Ελόπτες να αξιολογούν τις ικανότητες του Επαγγελματία υπό Κατάρτιση κατά τη διάρκεια καθώς και στο τέλος της περιόδου της εποπτευόμενης πρακτικής εξάσκησης, χρησιμοποιώντας τις συγκεκριμένες κατηγορίες διαβάθμισης, όπως παρουσιάζονται στο Παράρτημα ΙΙΙ αυτού του κειμένου. Καθοδήγηση και κατευθύνσεις για την αξιολόγηση των επιδόσεων και ικανοτήτων, θα πρέπει να είναι διαθέσιμες. Για λόγους σύγκρισης προτείνεται τα πανεπιστήμια ή οι χώρες που χρησιμοποιούν περισσότερο ανεπτυγμένες μεθόδους, να αναπτύξουν συστήματα για τη μεταφορά των αποτελεσμάτων μιας τέτοιας ανεπτυγμένης αξιολόγησης στην κλίμακα που παρουσιάστηκε στο Παράρτημα ΙΙΙ.

Έκβαση της Εποπτείας

Ο επαγγελματίας ψυχολόγος υπό κατάρτιση θα απαιτείται να παρέχει αποδείξεις επί της αφομοίωσης των λειτουργιών και ικανοτήτων, όπως αυτές προσδιορίζονται στο Παράρτημα ΙΙΙ. Επίσης, θα πρέπει να συμπληρώνουν μία συστηματική αυτοαξιολόγηση του επιπέδου των δεξιοτήτων που σχετίζονται με το εύρος των ικανοτήτων, όπως προσδιορίζονται στο Παράρτημα ΙΙΙ, καθώς και να χρησιμοποιούν αυτό το έντυπο για τον μελλοντικό σχεδιασμό της επαγγελματικής τους ανάπτυξης.

Παράρτημα VI. Διαρκής Επαγγελματική Ανάπτυξη (Δ.Ε.Α.).

Οι κάτοχοι του Πιστοποιητικού *EuroPsy* αναμένεται να διατηρούν και να αναπτύσσουν περαιτέρω το επίπεδο της επαγγελματικής τους ικανότητας. Αυτό θα πρέπει να επιτυγχάνεται είτε μέσω της εργασιακής εμπειρίας και της επαγγελματικής ανάπτυξης, είτε μέσω της διαδικασίας της εποπτείας και να ανταποκρίνεται στις κατά τόπους απαιτήσεις Δ.Ε.Α., εάν υπάρχουν. Με την ανανέωση του *EuroPsy* ο αιτών θα πρέπει να επιδείξει τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία Διαρκούς Επαγγελματικής Ανάπτυξης, της προηγούμενης περιόδου της επαγγελματικής του άσκησης.

Στις χώρες όπου δεν υπάρχουν απαιτήσεις Δ.Ε.Α., παρέχονται οι ακόλουθες κατευθυντήριες αρχές για χρήση από τις Εθνικές Επιτροπές Απονομής.

Εργασιακή Εμπειρία

Ο αιτών υποχρεούται να επιδείξει αποδεικτικά στοιχεία επαγγελματικής εργασίας ως ψυχολόγος συγκεντρώνοντας τουλάχιστον 400 ώρες εργασίας κατ' έτος, καταναμημένες σε μία περίοδο τουλάχιστον 4 ετών, τα τελευταία επτά χρόνια (περίοδος ανανέωσης), πριν υποβάλλει την αίτηση για ανανέωση. Αποδεικτικά στοιχεία μπορεί να είναι, για παράδειγμα: συμβάσεις εργασίας συνοδευόμενες από περιγραφή έργου, συμβάσεις έργου ή δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος (στην περίπτωση των ψυχολόγων με ελεύθερη άσκηση του επαγγέλματος).

Επαγγελματική Ανάπτυξη

Εναπόκειται στην ευθύνη του Εγγεγραμμένου *EuroPsy* Ψυχολόγου να ενημερώνεται για τις τρέχουσες επαγγελματικές επιστημονικές εξελίξεις στην ψυχολογία, χωρίς όμως αυτές να περιορίζονται μόνο στα πλαίσια της επαγγελματικής άσκησης. Συνιστώνται τουλάχιστον 80 ώρες ανά έτος, όπου οι υποψήφιοι θα πρέπει να επιδείξουν σαφή αποδεικτικά στοιχεία 40 ωρών διαρκούς επαγγελματικής ανάπτυξης ανά έτος. Αιταιούνται αποδεικτικά στοιχεία ποικίλων δραστηριοτήτων.

Υπάρχει ένα ευρύ φάσμα διαφόρων *τύπων δραστηριοτήτων επαγγελματικής ανάπτυξης*, και η ακόλουθη λίστα δεν θεωρείται εξαντλητική. Για κάθε τύπο δραστηριότητας αναφέρεται ένα κατά προσέγγιση μέγιστο του ποσοστού του χρόνου που μπορεί να πιστοποιηθεί, έτσι ώστε να βεβαιώνεται ότι οι ψυχολόγοι αναλαμβάνουν ένα φάσμα διαφορετικών δραστηριοτήτων, ως μέρος της Δ.Ε.Α. τους.

- Πιστοποιημένη παρουσία και συμμετοχή σε εγκεκριμένα μαθήματα και/ή εργαστήρια, που αποσκοπούν στην περαιτέρω επαγγελματική ανάπτυξη (60%).
- Ανάπτυξη νέων ειδικών δεξιοτήτων, μέσω της άσκησης στην εργασία (20%).
- Πιστοποιημένη παρουσία σε συναντήσεις εποπτείας ομοτίμων (peer) (20%).
- Πιστοποιημένη συμμετοχή ως επόπτης, εφόσον αυτή είναι τυπικά αναγνωρισμένη (20%)
- Πιστοποιημένη παρουσία σε επαγγελματική ή επιστημονική συνδιάσκεψη (20%).
- (Συν-) συγγραφή και/ή επιμέλεια εκδόσεων σε ερευνητικά και/ή επαγγελματικά θέματα (30%).

- Παρουσιάσεις σε κοινό επαγγελματιών (20%).
- Εκδοτική δραστηριότητα σε περιοδικά και βιβλία ψυχολογίας (20%).
- Για την ανανέωση του *EuroPsy*, το άρθροισμα των ανωτέρω τριών τελευταίων κατηγοριών δεν μπορεί να υπερβαίνει το 60%.

Για παράδειγμα, εάν το σύνολο είναι 100 ώρες ΔΕΑ, αυτές θα πρέπει να συμπεριλαμβάνουν παρακολούθηση επιστημονικών συνδιασκέψεων (10 ώρες, μέγιστο 20), εκδοτική δραστηριότητα (10 ώρες, μέγιστο 20), παρακολούθηση συναντήσεων εποπτείας ομοτίμων (20 ώρες, μέγιστο 20), πιστοποιημένη παρακολούθηση εγκεκριμένων μαθημάτων (60 ώρες, μέγιστο 60). Αυτός ο συνδυασμός εξασφαλίζει μίξη διαφόρων δραστηριοτήτων ΔΕΑ.

Διατήρηση Αρχείου

Οι εγγεγραμμένοι στο *EuroPsy* Ψυχολόγοι απαιτείται να διατηρούν αρχείο της Διαρκούς Επαγγελματικής τους Ανάπτυξης. Επιπλέον να καταγράφουν την απόκτηση επαγγελματικών εμπειριών από νέες λειτουργίες, ομάδες πελατών και καταστάσεων, αυτό θα πρέπει να καλύπτει την κατάρτιση και εξέλιξη από διαρκή εκπαίδευση. Το αρχείο αυτό, με τα υποστηρικτικά αποδεικτικά του στοιχεία, θα αποτελέσει τη βάση για τη δημιουργία του Προφίλ του Εγγεγραμμένου στο *EuroPsy* Ψυχολόγου, στο Μητρώο, όταν το *EuroPsy* ανανεωθεί μετά από επτά χρόνια.

Παράρτημα VII. Ιστορικό του *EuroPsy*, του Ευρωπαϊκού Πιστοποιητικού Ψυχολογίας.

Η Συνθήκη της Ρώμης και η Αρχική Περίοδος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας

Η αρχική περίοδος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Συνθήκη της Ρώμης το 1957 προώθησε ελευθερία μετακίνησης των επαγγελματιών στην Ευρώπη: «Η ελευθερία για εργασία οπουδήποτε στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα είναι ένα από τα βασικά δικαιώματα που προβλέπονται στην Συνθήκη της Ρώμης». Το Άρθρο 48 της Συνθήκης της Ρώμης προέβλεπε την ελεύθερη μετακίνηση του εργατικού δυναμικού και το Άρθρο 57 επέτρεψε την αμοιβαία αναγνώριση και συντονισμό των επαγγελματικών προσόντων. Ωστόσο, η εφαρμογή αυτής της συμφωνίας ήταν αργή και δύσκολη. Αρχικά έγιναν προσπάθειες να εναρμονιστούν τα προσόντα στις χώρες μέλη και οι λεγόμενες Τομεακές Οδηγίες συμφωνήθηκαν για επτά επαγγέλματα των γιατρών, οδοντιάτρων, νοσοκόμων, μαιών, κτηνιάτρων, φαρμακοποιών και αρχιτεκτόνων, με συμφωνία όλων των χωρών μελών για εναρμόνιση ή τυποποίηση της εκπαίδευσης και κατάρτισης. Όμως, σύντομα έγινε σαφές ότι αυτές οι προσπάθειες για εναρμόνιση των προσόντων ήταν εξαιρετικά πολύπλοκες και χρονοβόρες, ενώ το έργο της επέκτασης αυτής της διαδικασίας και σε άλλα επαγγέλματα φάνηκε αδύνατο.

Η Γενική Οδηγία 89/48/EC

Ως εκ τούτου, το 1985, η Επιτροπή εισήγαγε μια νέα προσέγγιση για να καλύψει και άλλα επαγγέλματα. Η πρόσβαση σ' αυτήν την εναρμόνιση είναι κατά κάποιο τρόπο περιορισμένη (ή ρυθμιζόμενη) από το Κράτος είτε μέσω νόμου, είτε μέσω επαγγελματικού οργανισμού. Η πρόσβαση απαιτεί εκπαίδευση τουλάχιστον τριετούς πανεπιστημιακού επιπέδου ή αντίστοιχου (η Γενική Οδηγία 89/48/EC, με τίτλο Αμοιβαία Αναγνώριση Διπλωμάτων Ανώτερης Εκπαίδευσης, και πιο πρόσφατα εκδόθηκε η δεύτερη Γενική Οδηγία 92/51). Οι ψυχολόγοι καλύπτονταν από τις οδηγίες 89/48 και 92/51, δηλαδή γενικές ή οριζόντιες οδηγίες, οι οποίες κάλυπταν όλα τα νομοθετικά ρυθμιζόμενα επαγγέλματα των οποίων τα προσόντα απαιτούν τουλάχιστον ένα Δίπλωμα (Lunt 1997). Παρόλο που αυτές οι Οδηγίες σκόπευαν στη διευκόλυνση της κινητικότητας των επαγγελματιών, δεν έχει υπάρξει ουσιαστική πρόοδος όσον αφορά την χρήση τους στην προώθηση της κινητικότητας των ψυχολόγων στην Ευρώπη. Και αυτό, διότι η κάθε χώρα μπορούσε να επιβάλλει τις δικές της απαιτήσεις στους ψυχολόγους που επιθυμούν να εισέλθουν στη χώρα με προσόντα αποκτηθέντα σε άλλη χώρα. Η Γενική Οδηγία παρέσχε μια πολύπλοκη προσέγγιση της αξιολόγησης της ισοτιμίας, η οποία στηριζόταν σε ατομικές περιπτώσεις που αξιολογούνται και συγκρίνονται βάσει ενός εθνικού «προτύπου».

Τα Βέλτιστα Κριτήρια της EFPPA

Η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Συλλόγων των Ψυχολόγων (EFPA), που πρωτύτερα ονομαζόταν Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Συλλόγων Επαγγελματιών Ψυχολόγων (EFPPA), υιοθέτησε μία έκθεση το 1990 για τα «Βέλτιστα κριτήρια για την επαγγελματική κατάρτιση στην ψυχολογία» (EFPPA 1990), η οποία παρείχε ένα πολύ γενικό πλαίσιο για το επίπεδο των προσόντων των ψυχολόγων απαιτώντας έξι έτη εκπαίδευσης και κατάρτισης για τους επαγγελματίες ψυχολόγους. Αυτό το πλαίσιο εν συνεχεία πέτυχε

να υποστηρίξει ορισμένες χώρες να αναπτύξουν το δικό τους πλαίσιο και απαιτήσεις για την εκπαίδευση των ψυχολόγων.

Οι Νομικές Ρυθμίσεις των Ψυχολόγων

Τα τελευταία χρόνια αυξήθηκε ο αριθμός των χωρών στην Ευρώπη που διαθέτουν νομικές ρυθμίσεις ή νόμους, οι οποίες καθορίζουν τις απαιτήσεις για τον τίτλο του «ψυχολόγου», ενώ άλλες χώρες επιβάλλουν απαιτήσεις και περιορισμούς σε δραστηριότητες, για τις οποίες απαιτούνται εξειδικευμένα προσόντα ψυχολόγου. Την παρούσα περίοδο υπάρχουν Ρυθμίσεις ή νόμοι για τους ψυχολόγους σε μία μεγάλη πλειοψηφία χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σε αυξανόμενο αριθμό στις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Οι υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης κινούνται προς κάποια μορφή ρυθμίσεων και η τάση τους είναι να αναπτύσσουν ένα σύστημα εθνικών ρυθμίσεων, συχνά ως τμήμα ευρύτερων επαγγελματικών ρυθμίσεων στη χώρα. Διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες έχουν πολύ διαφορετικές παραδόσεις και τρόπους ρύθμισης της επαγγελματικής πρακτικής. Η EFPA ενδιαφέρεται ενεργά για αυτές τις εξελίξεις. Παρόλο που δεν υπάρχουν ρυθμίσεις για το επάγγελμα σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, θα ωφεληθούν και οι πελάτες αλλά και οι επαγγελματίες εάν συμφωνηθούν ελάχιστα κριτήρια στην Ευρώπη, τα οποία με την σειρά τους θα επηρεάσουν τις μελλοντικές απαιτήσεις για ρυθμίσεις σε επίπεδο μεμονωμένων χωρών.

Οι Πρόσφατες Εξελίξεις

Τα τελευταία 10 χρόνια περίπου, μια σειρά εξελίξεων παρείχαν τη βάση για μεταγενέστερη εργασία. Αυτές οι εξελίξεις συμπεριλάμβαναν εργασίες από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εργασιακών και Οργανωτικών Ψυχολόγων (ENOP) για την ανάπτυξη ενός «μοντέλου αναφοράς» και ελάχιστων κριτηρίων (ENOP 1998, ENOP-EAWOP 2007), καθώς και μελέτη της Βρετανικής Ψυχολογικής Εταιρείας (BPS) για την ανάπτυξη κριτηρίων, τα οποία προσδιορίζουν τις ικανότητες των ψυχολόγων κατά το στάδιο της αυτόνομης άσκησης του επαγγέλματος (Bartram 1996).

Ακολούθως, το 1999, κατατέθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση πρόταση χρηματοδότησης, μέσω του προγράμματος Leonardo da Vinci, για να αναπτυχθεί ένα Ευρωπαϊκό Πλαίσιο για την Κατάρτιση των Ψυχολόγων. Αυτό το διετές σχέδιο τελείωσε το 2001 με την έκθεση που παρουσιάζει ένα Ευρωπαϊκό Πλαίσιο για την Κατάρτιση των Ψυχολόγων ή EuroPsyT (Lunt et al 2001). Οι χώρες (*1) που έλαβαν μέρος στη μελέτη είναι οι ακόλουθες: Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ελβετία, Ελλάδα, Ηνωμένο Βασίλειο, Ισπανία, Ιταλία, Νορβηγία, Ολλανδία, Σουηδία, Φιλανδία. Οι χώρες αυτές υποστήριξαν γενικότερα το πλαίσιο, το οποίο υιοθετήθηκε από την Γενική Συνέλευση της EFPA, τον Ιούλιο του 2001.

Ένα δεύτερο σχέδιο που επίσης χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση υπό το πρόγραμμα Leonardo da Vinci, ξεκίνησε το Νοέμβριο του 2001. Ένας από τους κύριους σκοπούς του ήταν να σχεδιάσει το Ευρωπαϊκό Δίπλωμα Ψυχολογίας. Αυτό το σχέδιο συνέπεσε με τις εξελίξεις εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και με τις αλλαγές της Οδηγίας που καθορίζει τα επαγγελματικά προσόντα (βλέπε, Lunt 2002), καθώς και με τις εξελίξεις στην ευρύτερη Ευρώπη, όπως για παράδειγμα η Συμφωνία της Μπολόνια, το 1999 (βλέπε, Lunt 2005). Το σχέδιο ολοκληρώθηκε το 2005 με την έκθεση που παρουσίαζε το EuroPsy, το Ευρωπαϊκό Δίπλωμα Ψυχολογίας (Lunt et al 2005). Στο δεύτερο σχέδιο Leonardo, συμμετείχαν μέλη από τις ακόλουθες χώρες (*2): Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ελλάδα, Ηνωμένο Βασίλειο, Ισπανία, Ιταλία, Νορβηγία, Ολλανδία,

Ουγγαρία, Σουηδία, Φιλανδία και μία Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία, η EFPA. Τα αποτελέσματα της μελέτης, το Ευρωπαϊκό Δίπλωμα Ψυχολογίας (*EuroPsy*), σκόπευε στο να παρέχει μια σειρά κριτηρίων ή σημείων αναφοράς για την ποιότητα των ακαδημαϊκών σπουδών και της επαγγελματικής κατάρτισης της ψυχολογίας στην Ευρώπη.

Η «Τρίτη» Οδηγία

Το 1996, ξεκίνησαν διαβουλεύσεις για την προτεινόμενη «Τρίτη Οδηγία», με σκοπό να αντικαταστήσει τις προηγούμενες τομεακές και κάθετες οδηγίες για να διευκολυνθεί η ελεύθερη μετακίνηση εντός της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Περιοχής. Αυτές κατέληξαν στις 7 Μαρτίου 2002, όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε μια πρόταση Οδηγίας για να αντικαταστήσει τις 15 ξεχωριστές Οδηγίες (τομεακές και κάθετες) και για να «αποσαφηνίσει και απλοποιήσει τους κανόνες με σκοπό τη διευκόλυνση της ελεύθερης μετακίνησης των ανθρώπων με προσόντα».

Αυτή η Οδηγία έγινε αντικείμενο διαβουλεύσεων και συζητήσεων για πάνω από δύο χρόνια και ψηφίστηκε το 2005 από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο των Υπουργών. Ωστόσο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν ακολούθησε λεπτομερώς ορισμένες από τις αρχικές προτάσεις της Οδηγίας, όπως για παράδειγμα αυτές που αφορούν τα επαγγελματικά «πλαίσια» (platforms). Παρ'όλα αυτά, καλωσορίζει τα επαγγέλματα που φθάνουν από μόνα τους σε συμφωνία σε Ευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με τα απαιτούμενα κριτήρια για την άσκηση του επαγγέλματος. Έχουν ήδη ξεκινήσει συζητήσεις για την επαγγελματική «κάρτα», η οποία θα πρέπει να παρέχει αποδείξεις και μία καταγραφή των σπουδών, καταρτίσεων και επαγγελματικών πρακτικών των ψυχολόγων ατομικά, στα διάφορα κράτη μέλη, σε συγκρίσιμη μορφή.

Οι εξελίξεις αυτές, ίσως στο μέλλον, οδηγήσουν σε συστήματα ημιαυτόνομης ή ταχύτερας οδού αναγνώρισης των προσόντων, αρκεί να υπάρχει ενδοεπαγγελματική συμφωνία σε Ευρωπαϊκό επίπεδο (βλέπε, Lunt 2005). Επιπροσθέτως, τα ενδοεπαγγελματικά Ευρωπαϊκά κριτήρια μπορούν να συμβάλουν στη βελτίωση της ποιότητας της επαγγελματικής κατάρτισης και πρακτικής. Επίσης, στην ενίσχυση της ποιότητας σε χώρες που βρίσκονται στην ανάπτυξη των δικών τους συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, και των κατευθυντήριων γραμμών εφαρμογής του επαγγέλματος. Ακόμη, θα διευκολύνει τα Ευρωπαϊκά κράτη να ανταλλάξουν και να προωθήσουν ορθές επαγγελματικές πρακτικές και να αναπτύξουν την Ευρωπαϊκή διάσταση της επαγγελματικής κατάρτισης και πρακτικής στην ψυχολογία.

Συμπέρασμα

Σχεδόν πενήντα χρόνια μετά την Συνθήκη της Ρώμης, ένας από τους στόχους της, η ελεύθερη μετακίνηση των επαγγελματιών, ίσως πραγματοποιηθεί μέσω των προσφάτων εξελίξεων. Σ' ένα γενικό επαγγελματικό επίπεδο, η «Τρίτη» Οδηγία, η οποία απλοποιεί τις διαδικασίες αναγνώρισης των προσόντων, σκοπεύει στο να διευκολύνει την κινητικότητα. Αυτή ψηφίστηκε το 2005 και εφαρμόστηκε το 2007. Για τους ψυχολόγους αυτή η περίοδος συμπίπτει με την εφαρμογή του *EuroPsy* (το Ευρωπαϊκό Πιστοποιητικό Ψυχολογίας), το οποίο οριστικοποιήθηκε και πέρασε στη δικαιοδοσία της EFPA τον Ιούλιο 2005. Το *EuroPsy* υποστηρίζει τις προσπάθειες της EFPA να ανυψώσει τη ποιότητα της εκπαίδευσης και κατάρτισης των ψυχολόγων στην Ευρώπη. Επίσης, συμβάλει στη φιλοδοξία για προστασία των πελατών, μέσω υψηλής ποιότητας επαγγελματικών υπηρεσιών. Η περίοδος αυτή αντιμετωπίζει την περαιτέρω

ανάπτυξη προερχόμενη από την συμφωνία της Μπολόνια (Lunt 2005), η οποία θα έχει ως αποτέλεσμα μία ευρείας κλίμακας μεταρρύθμιση των πανεπιστημιακών δομών και συστημάτων σε όλη την Ευρώπη, βασισμένη στη συμφωνία της για τη δημιουργία μίας Ευρωπαϊκής Περιοχής Ανωτάτης Εκπαίδευσης, περί το 2010. Η αποδοχή του *EuroPsy* από τους συλλόγους Μέλη της EFPA τον Ιούλιο του 2005 και η εγκαίνιασή του τον Ιούλιο του 2009 επιτρέπει στους Ευρωπαίους ψυχολόγους να επωφεληθούν από αυτές τις εξελίξεις.

*1 EuroPsyT project team (1999-2001)

Professor Dave Bartram (BPS, UK)
Cand psych Jesper Döpping (DPF, Denmark)
Professor Jim Georgas (University of Athens, Greece)
Dr Stefan Jern (SPF, Sweden)
Professor Remo Job (University of Padova, Italy)
Professor Roger Lécuyer (University of Paris V, France)
Professor Ingrid Lunt (Institute of Education, University of London, UK) project director
Professor Steve Newstead (University of Plymouth, UK)
Dr Pirkko Nieminen (PSYKONET, the University Network of Departments of Psychology in Finland, Finland)
Torleiv Odland, (NPF, Norway)
Professor Jose Maria Peiro (University of Valencia, Spain)
Professor Ype Poortinga (University of Tilburg, Netherlands)
Professor Robert Roe (NIP, Netherlands)
Professor Bernhard Wilpert (Technical University of Berlin, Germany)

Also Ernst Hermann, Switzerland in early stages of the project

*2 EuroPsy project team (2001-2005)

Professor Dave Bartram (BPS, UK)
Professor Eva Bamberg (University of Hamburg, Germany)
Cand psych Birgitte Braüner (DPF, Denmark)
Professor Jim Georgas (University of Athens, Greece)
Professor Arne Holte (NPF, Norway)*
Dr Stefan Jern (SPF, Sweden)
Professor Remo Job (University of Padova, Italy)
Professor Roger Lécuyer (University of Paris V, France)
Eur Ing Nigel Lloyd (CamProf UK) project co-ordinator
Professor Ingrid Lunt (Institute of Education, University of London, UK) project director
Dr Pirkko Nieminen (PSYKONET (the University Network of Departments of Psychology in Finland), Finland)
Professor Jose Maria Peiro (University of Valencia, Spain)
Professor Csaba Pleh (Budapest University of Technology and Economics, Hungary)
Professor Robert Roe (NIP, Netherlands)
Tuomo Tikkanen (President, EFPA)

* Torleiv Odland (NPF, Norway) participated in the early stages of the project.

* 3 EuroPsy Steering Group (2006-2009)

Professor Eva Bamberg (University of Hamburg, Germany)
Professor Jim Georgas (University of Athens, Greece)
Professor Arne Holte (NPF, Norway)*
Dr Stefan Jern (SPF, Sweden)
Professor Remo Job (University of Padova, Italy)
Professor Roger Lécuyer (University of Paris V, France)
Professor Ingrid Lunt (University of Oxford, UK) Convenor of Steering Group
Dr Pirkko Nieminen (PSYKONET (the University Network of Departments of Psychology in Finland), Finland)
Professor Jose Maria Peiro (University of Valencia, Spain)
Professor Csaba Pleh (Budapest University of Technology and Economics, Hungary)
Professor Robert Roe (NIP, Netherlands)
Professor Knud-Erik Sabroe (DPF, Denmark)
Tuomo Tikkanen (President, EFPA) (until 2007)

Παράρτημα VIII. Σχετικές Δημοσιεύσεις

Antalovits, M. & Pleh, C.S. (2004). *EuroPsy az európai pszichológus diploma.* (The European Diploma of Psychology). *Alkalmazott Pszichológia* VI 2, 20-43

Bartram, D. (1996). Occupational standards and competence-based qualifications for professional applied psychologists in the U.K. *The European Psychologist*, Vol. 1, 157-165.

Bartram, D. (2000a). *Higher education and the delivery of standards-based qualifications.* Unpublished paper.

Bartram, D. (2000b). *Standards-based qualifications.* Paper presented to the Leonardo Euro-Psych Project. London, May 20, 2000.

Bartram, D. & Roe, RA. (2005). Definition and assessment of competences in the context of the European Diploma in Psychology. *The European Psychologist*, vol, 10, no. 2, 93-102.

British Psychological Society Consultative Working Group for Occupational Standards in Applied Psychology (1998). *National Occupational Standards in Applied Psychology.* Leicester: British Psychological Society.

EFPPA (1990). *Optimal standards for the training of psychologists.* Brussels: EFPPA, booklet no.3.

EFPPA (1995). *MetaCode of Professional Ethics.* Brussels: EFPPA Booklet no.5

ENOP (1998). *European curriculum in work and organizational psychology. Reference model and minimal standards.* Paris: ENOP / Maison des Sciences de l'Homme.

ENOP-EAWOP (2007). *Curriculum reference model with minimum standards for European W&O Psychology: Basic and Advanced.* Paris: ENOP/EAWOP.

Gauthier, J. (2002). Facilitating mobility for psychologists through a competency-based approach for regulation and accreditation: the Canadian experiment. *The European Psychologist*, Vol. 7 (3), 203-212.

Hall, J. and Lunt, I. (2005). Global mobility for psychologists: the role of psychology organisations in the USA, Canada and Europe. *The American Psychologist*, Vol. 60 (7), 712-726.

Iern, S., Odland, T. and Nieminen, P. (2002). The equivalence framework in relationship to the basic training of psychologists and the specialisation training: the Nordic scene. *The European Psychologist*, Vol.7 (3), 213-220.

Lunt, I. (1997). Education and training for psychologists in Europe: optimal or minimal standards. *Newsfrom EFPPA.* December 1997, 6-10.

Lunt, I. (1998). Psychology in Europe: challenges and opportunities. *The European Psychologist*, Vol. 3 (2), 93-101.

Lunt.T. (2000). European project funded by the EU under the Leonardo da Vinci program. *The European Psychologist*, Vol. 5 (2), 162-164.

Lunt, I., Bartram, D., Dopping, J. Georgas, J., Jern, S., Job, R., Lecuyer, R, Newstead, S., Nieminen, P., Odland, S., Peir6, J.M., Poortinga, Y., Roe, R.A., Wilpert, B., Herman, E. (2001a). *EuroPsyT - a framework for education and training for psychologists in Europe*. Available from EFPA, Brussels.

Lunt, I., Baneke, R, Berdullas, M., Hansson, B. & Nevalainen, V. (2001b). *Laws and EFPA Regulations on EuroPsy for psychologists in European countries*. Brussels: EFPA.

Lunt, I. (2002). A common European qualification? Editorial for special issue of *the European Psychologist*, Vol. 7 (3).

Lunt, I. (2002). A Common Framework for the training of psychologists in Europe. *The European Psychologist*, Vol. 7 (3), 180-191

Lunt, I. (2005). The Implications of the "Bologna process" for the development of a European Diploma in Psychology. *The European Psychologist*. Vol. 10 (2), 86-92.

Lunt, I. (2008a). Professional mobility and quality assurance within the European Union in J. Hall and E. Altmaier (eds) *Global Promise. Quality Assurance and accountability in professional psychology*. New York: Oxford University Press

Lunt, I. (2008b). Psychologist qualifications in Europe: common standard for quality and mobility. *The Australian Psychologist* Vol. 43 (4), 222-230

Lunt I., Gorbena S., Job R., Lecuyer R., Peiro J.M. (2011) Tuning-EuroPsy: Reference Points for the Design and Delivery of Degree Programmes in Psychology. Publicaciones de la Universidad de Deusto.

Newstead, S. & Makinen, S. (1997). Psychology teaching in Europe. *The European Psychologist*, Vol. 2 (1), 3-10.

Peiro, J.M. (2003). La enseñanza de la Psicología en Europa. Un proyecto de Titulación Europea. [The teaching of Psychology in Europe. A European Certificate project]. *Papeles del Psicoolqo*, Vol. 86, 25-33.

Peiro, J.M. (2003). *La libre circulacion de los psicólogos profesionales por Europa*. [Free mobility of proffessional Psychology across Europe]. Collegio Oficial de Psicologos de Catalunya. Barcelona.

Peiro, J.M and Lunt 1. (2002). The context for a European Framework for Psychologists' Training. *The European Psychologist*, Vol. 7 (3), 169-179.

Peterson, R.L., McHolland, J.D., Bent, R.J., Davis-Russell, E., Edwall, G.E., Polite, K., Singer, D.L., Stricker, G. (Eds). (1992). *The core curriculum in professional psychology*. Washington: American Psychological Association.

Pleh, C. (2003). *A pszichológiaoktatas kérdései* (Issues of psychology teaching). Budapest: Hungarian Psychological Association and Hungarian Accreditation Committee.

Poortinga, Y.H. (2005). Balancing individual interests and quality of the profession in the formulation of professional standards. *The European Psychologist*, Vol. 10 (2), 103-109.

Pulverich, G. (ed.) (1997). *Inventory of EFPA Regulations on EuroPsy in the field of psychology in European countries*. Bonn: Deutscher Psychologie Verlag.

Roe, R.A., Coetsier, P., Levy-Leboyer, C., Peiro, J.M., Wilpert B. (1994). The teaching of Work and Organizational Psychology in Europe. Towards the development of a Reference Model. *The European Work & Organizational Psychologist*, Vol. 4 (4), 355-365.

Roe, R.A. (2002). What makes a competent psychologist? *The European Psychologist*, Vol. 7 (3), 192-203.

Wilpert B. (2002). Projecting a European Diploma in Psychology. *The European Psychologist*, Vol.v (3), 221-225.

EFPA- European Federation of Psychologist Association
Grasmarkt 105/39- Rue Marché aux Herbes 105/ 39
B-100 Brussels
Belgium
www.europsy.eu - www.efpa.eu